

Програма на Европската Унија за транзициска помош и институционален развој ТАИБ 2010

ЗАЈАКНУВАЊЕ НА КАПАЦИТЕТИТЕ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЗАКОНОДАВСТВОТО ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА НА ЛОКАЛНО НИВО

ТЕХНИЧКИ ИЗВЕШТАЈ бр. 4

*Проценка на административните
капацитети за имплементација на
законските барања на општинско ниво*

Финална верзија, датум 10.12.2015

EuropeAid/134079/D/SER/MK

Проектот е финансиран
од Европската унија

RAMBOLL

Проектот е имплементиран од Ramboll
и неговите конзорциумски партнери

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Датум: 10 декември 2015 год.
Изготвиле: Елена Стефанони, Карлос Циснерос, Ветон Палоши
Проверил: Иан Маклеан
Одобрил: Раул дауса
Опис: Технички извештај Т4: Институционална анализа

Реф.бр.: EuropeAid/134079/D/SER/MK

Ramboll Danmark A/S и неговите конзорциумски партнери се целосно одговорни за содржината на овој извештај и истата на ниту еден начин не ги одразува ставовите на Европската унија.

Ramboll
Hannemanns Allé 53
DK-2300 Копенхаген S
Данска
T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
www.ramboll.com

Содржина

1. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ	1
2. МЕТОДОЛОГИЈА И СТРУКТУРА НА ИЗВЕШТАЈОТ	2
2.1 Методологија	2
2.1.1 Критериуми и цели за концептуализација на големината на општината	3
2.1.2 SWOT анализа	4
2.2 Структура и содржина на извештајот	5
3. МЕГУНАРОДНИ ПРИНЦИПИ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА	7
4. ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	10
4.1 Преглед на системот на локална самоуправа во Република Македонија	10
4.2 Надлежности на системот на локална самоуправа во Република Македонија	10
4.3 Проценка на надлежностите на единиците на локална самоуправа во областа на животна средина	14
4.3.1 Приближување на европското Acquis за животна средина	14
4.4 Делегирање на надлежностите од централните на локалните власти	14
4.5 Надзор врз локалната самоуправа во областа на животна средина	15
5. МЕХАНИЗМИ ЗА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ИНСТИТУЦИИТЕ ВО СЕКТОРОТ ЖИВОТНА СРЕДИНА	18
5.1 Соработка на повеќе нивоа	18
5.2 Меѓуопштинската соработка во Република Македонија	19
6. ИНСТИТУЦИОНАЛНА АНАЛИЗА НА ДЕВЕТТЕ ИЗБРАНИ ОПШТИНИ	21
6.1 Скопски регион	21
6.1.1 Град Скопје	23
6.1.1.1 Општи информации	23
6.1.1.2 Административни капацитети на Градот Скопје	24
6.1.1.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	26
6.1.1.4 Соработка и координација помеѓу МЖСПП и другите општини во имплементацијата на законодавството за животна средина	30
6.1.1.5 Идентификувани потреби за градење капацитети за имплементација на законодавството за животна средина	30
6.1.2 Општина Аеродром	30
6.1.2.1 Општи информации	30
6.1.2.2 Административен капацитет	30
6.1.2.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	31
6.1.3 Општина Ѓорче Петров	35
6.1.3.1 Општи информации	35
6.1.3.2 Административен капацитет	35
6.1.3.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	35
6.2 ПОЛОШКИ РЕГИОН	38
6.2.1 Општина Тетово	38
6.2.1.2 Административен капацитет	39
6.2.1.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	42
6.2.2 Општина Гостивар	45
6.2.2.1 Општи информации	45
6.2.2.2 Административен капацитет	45
6.2.2.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	47
6.2.3 Општина Јегуновце	50
6.2.3.1 Административен капацитет	50
6.2.3.2 Имплементација на обврските во врска со животната средина	52
6.3 ЈУГОЗАПАДЕН РЕГИОН	60
6.3.1 Општина Охрид	60
6.3.1.1 Општи информации	60
6.3.1.2 Административен капацитет	61
6.3.1.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	63
6.3.2 Општина Македонски Брод	61
6.3.2.1 Општи информации	61
6.3.3 Општина Дебарца	65
6.3.3.1 Општи информации	65

6.3.3.2 Административен капацитет	65
6.3.3.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина	66
6.4 Идентификувани потреби за градење на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина	69
6.5 Состојба околу соработката и координацијата со МЖСПП и другите општини во имплементацијата на законодавството за животна средина	70
6.6 SWOT анализа на прифаќањето на меѓуопштинската соработка	71
7. УПРАВУВАЊЕ СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА НА РЕГИОНАЛНО НИВО	73
7.1 Регионализам во државите на ЕУ	73
7.1.2. Француска Република	73
7.1.3 Италијанска Република	76
7.1.4 Табела на региони	77
7.2 Управување со животната средина на регионално ниво во Република Македонија	77
7.3 SWOT анализа за проценка на можностите за примена на регионален пристап	81
8. ГЛАВНИ СОГЛЕДУВАЊА ОД ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ПРОЦЕНКА	82
9. ЕКОНОМСКА И ФИНАНСИСКА ПРОЦЕНКА	84
9.1 Основа за економската и финансиска проценка	84
9.2 Опфат на оваа финансиска и економска проценка	84
9.3 Активности кои ќе треба да ги спроведат единиците на локална самоуправа а кои имаат економско влијание	85
9.4 Финансиско планирање	86
9.4.1 Основа за финансиско планирање	87
9.4.2 Дефиниција за Финансиски план	87
9.4.3 Компоненти на Финансискиот план	88
9.4.3.1 Дефиниција за Инвестициски план	88
9.4.3.2 Биланс на успех (приходи и расходи во работењето)	89
9.4.3.3 Тек на парите	89
9.4.3.4 Пробен биланс	89
9.4.3.5 Точка на поврат на трошоците	90
9.4.3.6 Основни финансиски индикатори за споредување (Benchmarking)	90
9.4.3.7 Анализа на одржливоста и изводливоста	90
9.4.3.8 Конкретни ЕУ принципи кои се применуваат во финансиските планови	91
9.5. Економски инструменти за управување со животната средина	95
9.5.1 Основа за економските инструменти	95
9.5.2 Економското влијание на стратегиите за животна средина	95
9.5.3 Видови на економски инструменти	96
9.5.4 Заклучок	100
9.6. Проблеми со ценовната достапност во планирањето на комуналните услуги	101
9.6.1 Основа за проблемите со ценовна достапност	101
9.6.2 Улога на економијата	102
9.7. Предлог патоказ (roadmap) за изготвување финансиски планови за единиците на локална самоуправа, како дел од предлозите за реформи	105
Легенда:	153
ЛИТЕРАТУРА	100

АНЕКСИ

- АНЕКС 1 - НАДЛЕЖНОСТИ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА
- АНЕКС 2 - СПИСОК НА ОПШТИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- АНЕКС 3 - ПРАШАЛНИК ЗА ПРОЦЕНКА
- АНЕКС 4 - МОНИТОРИНГ НА ПРОЦЕСОТ НА КОНСУЛТАЦИИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПРОЦЕНКА

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина
на локално ниво

КРАТЕНКИ

СЕР	Собрание на европски региони
СаС	Команда и контрола
ЕКР	Европски комитет на региони
СКЕЛС	Сектор за координација со единиците на локална самоуправа
ЕПЛС	Европска повелба за локална самоуправа
ЕИ	Економски инструменти
ПВЖС	Проценка на влијанието врз животната средина
ЕУ	Европска унија
ХЕК	Хемиско-електрометалургиски комбинат
МФИ	Меѓународни финансиски институции
ИКСЗ	Интегрирана контрола и спречување на загадувањето
МОС	Меѓуопштинска соработка
ПИР	План за институционален развој
ЗЖС	Закон за животна средина
ЗВ	Закон за водите
ЕЛС	Local Self Government Units
ЗУО	Закон за управување со отпадот
МЛС	Ministry of Local Self Government
МЖСПП	Министерство за животна средина и просторно планирање
НПДА	Национална програма за усвојување на Acquis
САА	Договор за стабилизација и асоцијација
СПЖС	Стратешка проценка на животната средина
SWOT	Јаки страни (S), слабости (W), можности (O) и закани (T)
VM	Доброволни мерки
ЗЕЛС	Заедница на единиците на локална самоуправа
WEEE	Отпад од електрична и електронска опрема

СИНОПСИС НА ПРОЕКТОТ

Наслов на програмата	Програма на Европската Унија за ИПА техничка помош и институционална надградба - ТАИБ 2010		
Наслов на проектот	Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво		
Реф.бр.:	EuropeAid/134079/D/SER/MK		
Број на договор	11-41299/1		
Времетраење на проектот	јануари 2015 – јули 2016 год.		
Почеток на проектот (датум на Иницијален состанок)	20 јануари 2015 год. (22 јануари 2015 год.)		
Датум на завршување на проектот	20 јули 2016		
Име и презиме:	Јадранка Иванова, виш програмски службеник	Радица Коцева, Раководител на ЦФЦД	Raul Dausa, Директор на Проектот
Улога:	Корисник	Договорен орган	Изведувач
Адреса:	МЖСПП Бул. „Гоце Делчев“ бр.18 (Зграда на МТРВ, 10-ти спрат) 1000 Скопје, Република Македонија	ЦФСД Министерство за финансии Ул. „Даме Груев“ бр.14 1000 Скопје, Република Македонија	Ramboll Hannemanns Allé 53, 23000 Копенхаген, Данска
Телефон:	+389 75 250 234		+45 5161 6942
Факс:	+ 389 2 3220 165	+389-2-3231-219	+45 4598 8510
E-mail:	j.ivanova@moepp.gov.mk; jadrankaivanova@hotmail.com	radica.koceva@finan ce.gov.mk	RD@ramboll.dk
Контакт лице:	Јадранка Иванова	Радица Коцева	Raul Dausa
Општа цел	Општа цел на проектот е да придонесе кон унапредување на заштитата на животната средина, мониторинг и имплементација на националното законодавство за животна средина во државата, на централно и локално ниво.		
Цел	Целта на овој Проект е: <ul style="list-style-type: none"> • Да ги унапреди капацитетите на единиците на локалната самоуправа за имплементација на законодавството за животна средина. • Да ја подобри координацијата помеѓу централната и локалните власти во имплементацијата на законодавството за животна средина. 		
Очекувани резултати	РЕЗУЛТАТ 1 Зајакнати административни капацитети <ul style="list-style-type: none"> • Проценка на административните капацитети на општинско ниво за имплементација на барањата за животна средина и проценка на нивните законски надлежности за животна средина кои тие ги спроведуваат; • Изготвена Програма за реформирање и зајакнување на 		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

	<p>административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на општинско ниво, заедно со листа на правни документи кои ја поддржуваат примената на обврските за животна средина на локално ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одобрена долгорочна и краткорочна Програма за обуки, и реализација на обуките согласно краткорочната Програма; • Зајакнување на административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на централно и локално ниво; <p>РЕЗУЛТАТ 2 Изготвени законски документи за животна средина кои придонесуваат кон имплементацијата на обврските за животна средина на локално ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изготвени законски документи (прирачници, упатства, потсетници, процедури и сл.) и, ако е неопходно, правни акти за имплементација на одредени правни акти за животна средина за кои се надлежни единиците за локална самоуправа, вклучувајќи и Насоки за проценка на елаборатите за заштита на животната средина на локално ниво согласно членот 24 од Законот за животна средина; • Изготвен Водич за тоа како се подготвуваат инфраструктурни проекти финансирани од ЕУ, • Изготвена Програма за подигнување на еколошката јавна свест на локално ниво; и • Надградба на софтвер и развивање Програма за воведување систем за прибирање податоци, известување и информирање за избрани единици на локалната самоуправа. <p>РЕЗУЛТАТ 3 Имплементација на важечките правни акти кои се однесуваат на животната средина на локално ниво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Имплементација на избраните (најприоритетни) мерки од Програмата за реформи и зајакнување на административните капацитети за имплементација на барањата за животна средина на општинско ниво; • Реализирани обуки за развој и имплементација на локални еколошки акциски планови за 40 лица и изготвени препораки за унапредување на процесот на ЛЕАПи и мониторинг на имплементацијата на ЛЕАПи во избраните единици на локална самоуправа; • Унапредена имплементација на законодавството за животна срединана локално ниво првенствено во однос на квалитетот на воздухот, водата и интегрираното спречување и контрола на загадувањето, со акцент на прашањата кои треба да бидат земени предвид кога се издаваат дозволи за Б-инсталации (мониторинг на воздухот и бучавата, проценка на влијанието врз животната средина преку елаборат за заштита на животната средина); како и изготвување и имплементација на прирачници, водичи и инструкции за оваа цел.
Главни активности	<ul style="list-style-type: none"> • Активност 1 Изготвување и имплементација на План за инволвирање на засегнатите страни • Активност 2 Проценка на законските барања за активности за заштита на животната средина во единиците на локална самоуправа и проценка на административните капацитети за имплементација и изготвување на неопходната реформска

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

	<p>програма</p> <ul style="list-style-type: none"> • Активност 3 Имплементација на зајакнување на административните капацитети во единиците на локалната самоуправа • Активност 4 Зајакнување на изготвувањето и имплементацијата на локални еколошки акциски планови • Активност 5 Изготвување и спроведување на програма за обука • Активност 6 Подигнување на јавната свест и управување со информации 								
Клучни засегнати страни	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за животна средина и просторно планирање (Сектор за соработка со локалната самоуправа, Сектор за ИПА, Сектор за ЕУ); • Министерство за локална самоуправа; • Заедница на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС); • Девет (9) избрани пилот единици на локалната самоуправа; • Осум (8) центри за развој на планските региони (ЦРПР); • Невладини организации релевантни за проектните активности; • Б-инсталации во деветте избрани пилот единици на локалната самоуправа; • Јавни претпријатија; • Општата јавност. 								
Целни групи	<ul style="list-style-type: none"> • Министерство за животна средина и просторно планирање (Сектор за соработка со локалната самоуправа, Сектор за ИПА, Сектор за ЕУ); • Министерство за локална самоуправа; • Заедница на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС); • Девет (9) избрани пилот единици на локалната самоуправа <table border="1"> <tr> <td>Плански регион</td><td>Град/ единица на локалната самоуправа</td></tr> <tr> <td>Скопски регион</td><td>- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром</td></tr> <tr> <td>Полошки регион</td><td>- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце</td></tr> <tr> <td>Југозападен регион</td><td>- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца</td></tr> </table>	Плански регион	Град/ единица на локалната самоуправа	Скопски регион	- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром	Полошки регион	- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце	Југозападен регион	- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца
Плански регион	Град/ единица на локалната самоуправа								
Скопски регион	- Град Скопје - Општина Ѓорче Петров - Општина Аеродром								
Полошки регион	- Општина Тетово - Општина Гостивар - Општина Јегуновце								
Југозападен регион	- Општина Охрид - Општина Македонски Брод - Општина Дебарца								
Број на извештајот	Технички извештај бр. 4								
Автори на извештајот	<p>Елена Стефаноно – виш институционален експерт Карлос Циснерос – експерт за финансии Ветон Палоши – помлад институционален експерт</p>								

1. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Овој извештај е изготвен во рамките на проектот „Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво“ EuropeAid/134079/D/SER/MK, финансиран од Програмата на Европската унија за транзициска помош и институционален развој – ТАИБ 2010.

Севкупна цел на проектот е да придонесе кон унапредување на заштитата на животната средина, мониторинг и имплементација на националната законска рамка во државата на централно и локално ниво. Со овој проект Република Македонија има за цел да ги зајакне капацитетите на општините за имплементација на законодавството за животна средина и да ја подобри координацијата помеѓу централната и локалните власти во спроведувањето на законодавството за животна средина.

Зајакнувањето на капацитетите за управување со животната средина на локално ниво првенствено ќе биде направено во деветте пилот општини избрани врз основа на огласот објавен во дневниот печат од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП). Избраните општини се наоѓаат во разни региони на Република Македонија и **тие претставуваат една мала, една средна и една голема општина во избраниот плански регион.**

Министерот за животна средина и просторно планирање донесе одлука за избор на деветте пилот општини во месец јули 2013 година со која беа избрани следниве општини:

Плански регион	Град/ општина	Вк.жители	Површина km2	Големина
Скопски регион	Град Скопје	506.926	1818	Голема
	Општина Горче Петров	41.634	63	Мала
	Општина Аеродром	72.009	20	Средна
Полошки регион	Општина Тетово	101.000	261,89	Голема
	Општина Гостивар	81.042	375	Средна
	Општина Јегуновце	10.790	176,93	Мала
Југозападен регион	Општина Охрид	55.749	392	Голема
	Општина Македонски Брод	7.141	875	Средна
	Општина Дебарца	5.507	423	Мала

Во постапката на правење избор не беа користени некои посебни критериуми за определување на големината на општините.

Во ова Поглавје се дадени некои критериуми кои се однесуваат општо на државата, земајќи ги притоа предвид и релевантните студии на ЕУ за единиците на локалната самоуправа кои ќе бидат вклучени во овој Извештај за проценка.

Извештајот исто така ги разгледува и финансиските прашања и заклучува дека во моментот е многу тешко трошоците за управување со животна средина да се издвојат од вкупните општински буџети. На ова поле е неопходно дополнително да се работи.

2. МЕТОДОЛОГИЈА И СТРУКТУРА НА ИЗВЕШТАЈОТ

2.1 Методологија

Согласно проектните задачи, во овој извештај ќе бидат содржани следниве аспекти:

1. Да се направи проценка на административните и финансиски капацитети за имплементација на законските барања во деветте избрани општини (што вклучува кадровска екипираност, опрема, итн.)
2. Проценка на капацитетите на општините да ги решаваат проблемите и споровите на локално ниво, наместо за тоа да мора да бараат поддршка од релевантните државни органи
3. Да се истражат можностите за примена на регионалниот пристап во имплементацијата на законодавството за животна средина
4. SWOT анализа на регионалниот пристап

За да покажеме на кој начин пристапиме кон горенаведените барања, во табелата подолу се опфатени конкретни аспекти кои беа земени предвид при правењето проценка, заедно со методологијата која беше употребена за прибирање на информациите неопходни за правењето на проценката.

Аспекти опфатени со проценката	Методологија
<i>Идентификување на човечки ресурси, објекти и опрема во секоја избрана општина за спроведување на барањата од законодавството за животна средина</i>	Изготвени прашалници, дистрибуирани кај пилот општините и проценка на резултатите (Анекс 3 "Проценка на прашалниците"). Општините беа избрани според процедурата наведена во извршното резиме. Резултатите од оценката на деветте општини се содржани во Поглавјето 6 за „Институционална анализа на деветте избрани општини“
<i>Надлежности и потреби од градење на капацитетите</i>	Врз основа на направената проценка на законската рамка, изготвивме табеларен приказ на надлежностите и компетенциите во секторот животна средина (види Анекс 1 за „Надлежности на единиците на локалната самоуправа во однос на животната средина“). Табелата ги потенцира задачите предвидени со законската рамка и истите ги споредува со постојните капацитети оценети преку прашалниците (оценка на деветте општини)
<i>Проценка на капацитетите на администрацијата на избраните општини за решавање на проблемите и споровите на локално ниво, наместо да бараат поддршка од државните органи</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Изготвени беа прашалници за прибирање информации од пилот општините - Беа посетени единиците на локалната самоуправа и им беше дадена помош во пополнувањето на прашалниците - Беа направена анализа на пополнетите прашалници - Беа проверени/ направена проценка на надлежностите на единиците на локалната самоуправа - Беа направена институционална анализа на пилот општините
<i>Постојни механизми за соработка и координација со државната администрација, поконкретно со МЖСПП, како и соработка и координација со соседните општини во имплементацијата за законодавството за животна средина.</i>	Поглавјето 5 "Механизми за соработка и координација помеѓу властите во однос на управувањето со животната средина" ги содржи резултатите од оценката на законската рамка која ги регулира механизмите на меѓуопштинска соработка. Состаноците организирани со институциите корисници овозможуваат информации за постојната меѓуопштинска соработка (број, сектор, итн.).

Аспекти опфатени со проценката	Методологија
Можности за регионален пристап во спроведувањето на законодавството	Проценка на институционалната и административна рамка на земјите членки на ЕУ кои имаат прифатено регионален пристап
SWOT анализа на ваквиот пристап	Споредба на предностите и недостатоците на регионалниот пристап, земање предвид на проценката направена во други земји членки на ЕУ и на административната поставеност во Македонија
Разгледување на буџетите за животна средина на единиците на локална самоуправа	Поглавјето 9 "Финансиска и економска анализа" прави проценка на административните трошоци и на трошоците за инвестиции

2.1.1 Критериуми и цели за концептуализација на големината на општината

Општините кои беа избрани во проектот се мали, средни и големи општини за секој од избраните статистички региони. Не беа дефинирани посебни критериуми за нивно концептуализирање во мали, средни и големи општини.

Прв неопходен чекор во дефинирањето на големината на општините би бил да се даде одговор на следниве основни прашања:

- **На што се однесуваат** поимите „мали“, „средни“ и „големи“?
- **Кои се** најрелевантните критериуми за разликување помеѓу малите и средните?
- **Зошто** е важна големината на општините?

НА ШТО СЕ ОДНЕСУВААТ?

Во основа, поимите „мали“, „средни“ и „големи“ се однесуваат на големината на градовите од аспект колку население живее во нив.

Ако го користиме само овој критериум ќе треба да ги земеме предвид значителните разлики помеѓу големините на општините и населението во нив, согласно регионот на кого му припаѓаат: на пример, Полошкиот регион има големи и средни општини кои се со речиси иста големина и број на жители – уште повеќе, големината на малите општини варира од 5,507 (Дебарца) до 41,634 (Ѓорче Петров) жители.

КОИ?

Од овие причини и за потребите на оваа конкретна проценка, воведовме дополнителни критериуми за да ја определиме големината на општините.

1. „Административните критериуми“ ги дефинираат општините според нивниот правен или административен статус. Ваквиот пристап гледа на општината како на инструмент кој го користи државата за да ја структурира, организира и контролира државната поставеност¹.
2. „Морфолошките критериуми“ се однесуваат на континуитетот на населените места, интензивната употреба на земјиштето, густината на земјиштето, итн.
3. „Функционалните критериуми“ се засноваат на идентификување на функциите на

¹ Законот за единиците на локалната самоуправа предвидува дека Општината се основа за подрачје на едно или повеќе населени места во кои граѓаните се поврзани со заеднички потреби и интереси, на кое постојат услови за материјален и општествен развој и за учество на граѓаните во одлучувањето за локалните потреби и интереси (член 16, Основање)
 Подрачјето на кое се основа општината треба да претставува природна географска и економска поврзана целина, со комуникации меѓу населените места и гравитација кон заемниот центар, како и да има изградени инфраструктурни објекти и објекти од општествен стандард (член 17, Подрачје).

општините: функционална важност во територијален контекст (регионално статистичко ниво) и поврзаното со тоа влијание врз животната средина (секојдневни патувања на жителите, удел на вработените во одредени сектори, итн. ...)

4. „Критериумот на територијално влијание“ значи дека, на пример, два града се со иста големина и исто ниво на централност може да има подрачја на територијално влијание, и соодветно на тоа и влијание врз животната средина, до различен степен, зависно од нивната географска (и територијална) местоположба: ако еден град се наоѓа во рурално подрачје а другиот во густа мрежа од градови, тогаш овој првиот дефинитивно ќе има поголемо влијание врз неговата територија во споредба со вториот.

ЗОШТО?

Причината зошто ја концептуализиравме големината на општините за оваа конкретна проценка е да одговориме на барањата предвидени со проектните задачи, како и да ги идентификуваме улогата која избраните општини ја имаат во областа на животната средина во нивните региони, вклучувајќи ги и нивниот капацитет и влијание.

Сепак, мора да потенцираме дека крајна цел на проценката е да се обезбедат доволно информации, да се извлечат опции за типологии и нивниот регионален контекст, што ќе го олесни формулирањето на политиките насочени кон управувањето со животната средина, притоа земајќи ги предвид различните потенцијални и предизвици со кои се соочуваат малите, средните и големите општини во управувањето со животната средина.

Резултатите од проценката на избраните пилот општини, со користење на методологијата опишана погоре, би требало да овозможат адекватни информации за идентификување на концептот „големина на општината“ на национално ниво, и за повторно осмислување на системот на надлежности во областа на животна средина на локално ниво.

Ќе биде исто така направена и проценка на трите региони на Скопје, Полог и Југозападниот регион, заедно со проценката на избраните пилот општини.

2.1.2 SWOT анализа

Дел од оваа проценка ќе стави акцент и на можноста за примена на регионален пристап во имплементацијата на законодавството за животна средина и ќе ги прикаже предностите и недостатоците на регионалниот пристап – за оваа цел беше спроведена SWOT анализа.

SWOT претставува метод за анализа кој се користи во стратешкото планирање со цел подигнување на капацитетот на општините. Тоа е кратенка од првите букви на зборовите кои го дефинираат концептот на самата анализа – јаки страни (Strengths (S)), слабости (Weaknesses (W)), можности (Opportunities (O)) и закани (Threats (T)).

Трите главни области кои требаше да бидат опфатени со проценката на стратешкото планирање се:

1. Стратешка анализа,
2. Стратешки избор, и
3. Имплементација на стратегија

Секоја од овие области се во тесна меѓусебна поврзаност.

1. Стратешката анализа опфаќа три елементи: животна средина, ресурси и очекувања на засегнатите страни. Ќе биде направена сеопфатна институционална проценка во која ќе бидат опфатени надлежностите, постојните ресурси, итн. Исто така ќе биде дадена и проценка на неколку земји членки во однос на нивното прифаќање на регионалниот пристап.

Пред да бидат донесени било какви одлуки за тоа како би требало да биде организирана една административна мрежа, неопходно е точно да го познаваме внатрешното и надворешно опкружување.

SWOT се состои од два главни дела: анализа на интерната ситуација (јаките страни и слабостите) и анализа на надворешното опкружување (можности и закани). Важно е да се потенцира дека надворешното опкружување треба да биде опишано во динамичен смисол, со земање предвид на реалната состојба (првенствено закани, неискористените можности и евентуалните трендови). Интерната ситуација треба исто така да биде земена предвид врз основа на надворешните фактори. Со други зборови, SWOT анализа на треба да содржи шпекулативни идни јаки страни или слабости, туку реални и вистински.

Во оваа стратешка анализа исто така ќе ја идентификуваме и позицијата на јавното тело во неговото опкружување.

2. По стратешката анализа следи стратешкиот избор кој исто така се состои од три елементи: опции за стратегија, евалуација на опциите и избор на стратегија. Во овој чекор ќе бидат дефинирани опции по направената институционална проценка, потоа ќе бидат утврдени начините на кој би се направила евалуација на овие опции и на крај ќе се избере стратегија (или стратегии) кои ќе се покажат како најсоодветни.

Избраните стратегии мора да се одраз на вредностите на организацијата, мора да имаат економска оправданост и да бидат политички остварливи.

Во предвид ќе бидат земени различни видови на стратегии, и тоа:

- Компетитивни стратегии: за намалување на трошоците и за унапредување на услугите и на работењето;
- Развојни стратегии за да се избере најсоодветната насока или метод за развивање на административната мрежа.

3. Последниот чекор во овој модел, имплементација на стратегијата, се однесува на планирање и доделување ресурси, организациска структура и управување со стратешката промена. Овој чекор и стратешкиот избор ќе бидат развиени во дефинирањето на програмата за реформи (активност 2.3 во Проектот).

Ќе биде изготвена и дополнителна SWOT анализа, која не е конкретно предвидена со проектните задачи, и тоа по направената проценка на избраните пилот општини, за да ги потенцираме предностите и недостатоците од унапредувањето на меѓуопштинската соработка како алтернатива на регионалниот пристап.

2.2 Структура и содржина на извештајот

Согласно методологијата наведена погоре, извештајот се состои од следниве поглавја:

Поглавје - 1 ИЗВРШНО РЕЗИМЕ: Краток осврт на позадината и целта на извештајот

Поглавје 2 – МЕТОДОЛОГИЈА И СТРУКТУРА/ СОДРЖИНА НА ИЗВЕШТАЈОТ: опис на методологијата која била користена за проценката, на структурата и на главната содржина на извештајот

Поглавје 3 – МЕЃУНАРОДНИ ПРИНЦИПИ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА: дава осврт на принципите на локалната самоуправа, со посебен акцент на принципите донесени од Советот на Европа и институциите на Европската унија;

Поглавје 4 – ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: дава осврт на актуелниот систем на локална самоуправа во Република Македонија и прави проценка на надлежностите на единиците на локална самоуправа во полето на животна средина

Поглавје 5 – МЕХАНИЗМИ ЗА СОРАБОТКА И КООРДИНАЦИЈА ПОМЕЃУ ВЛАСТИТЕ ВО УПРАВУВАЊЕТО СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА: ги елаборира постојните механизми за

координација и соработка со централните власти (конкретно со МЖСПП) како и соработка и координација со соседните општини во спроведувањето на законодавството за животна средина,

Поглавје 6 – ИНСТИТУЦИОНАЛНА АНАЛИЗА НА ДЕВЕТТЕ ИЗБРАНИ ОПШТИНИ: ги содржи улогите и задачите за управување со животната средина на локално ниво, како и административните капацитети за спроведување на законодавството за животна средина;

Поглавје 7 – МОЖНОСТИ ЗА РЕГИОНАЛЕН ПРИСТАП, ВКЛУЧУВАЈЌИ И SWOT АНАЛИЗА: проценка прикажување на можностите за развивање регионална структура во областа на животна средина, и

Поглавје 8 – ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ: дава резиме на заклучоците и препораките кои мора да бидат земени предвид во развивањето на Програмата за реформи и зајакнување на административните капацитети за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво, како еден од очекуваните резултати (точка 9 од проектните задачи) од ИПА проектот: “Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво” EuropeAid/134079/D/SER/MK.

Поглавје 9 – ЕКОНОМСКА И ФИНАНСИСКА ПРОЦЕНКА: содржи елементи за економска и финансиска проценка на општинско ниво

ПОГЛАВЈЕ 10 – ЛИСТА НА РЕФЕРЕНЦИ: Листа на главните документи и интернет станици кои беа консултирани во изготвувањето на овој извештај

Анекс 1 – “НАДЛЕЖНОСТИ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА”: Во табелата е дадено резиме на надлежностите кои ги имаат единиците на локалната самоуправа во областа на животната средина предвидени со позитивното законодавство, поделени според: 1. Општи принципи, 2.Регулаторна рамка, 3.Планирање, 4.Издавање дозволи, 5.Мониторинг, 6.Известување и информирање на јавноста.

Во табелата се содржани информации во врска со упатување на конкретни закони, опис на конкретни членови и одредби, резултатот од имплементацијата на законските одредби (на пример: изготвување План, планирање и вршење инспекција, издавање дозволи)

Анекс 2 – ЛИСТА НА ОПШТИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: Во овој Анекс е дадена листа на општините во Република Македонија, поделени по региони. Овој Анекс е активност во тек кој треба да биде дополнета со релевантни информации за големината и аспектите поврзани со животната средина. Целта на овој Анекс во извештајот е да се има јасен преглед на бројот на општините, нивната големина и бројот на жители

Анекс 3 – ПРОЦЕНКА НА ПРАШАЛНИЦИТЕ: Во овој Анекс е дадено резиме на информациите обезбедени со прашалниците

Анекс 4 – МОНИТОРИНГ НА ПЛАНОТ ЗА КОНСУЛТАЦИИ: алатка за консултации која го објаснува процесот на прибирање информации неопходни за правење проценка

3. МЕЃУНАРОДНИ ПРИНЦИПИ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА

Правото на граѓаните да учествуваат во јавните работи е еден од демократските принципи прифатен од сите современи и демократски држави.

За да им се обезбеди ова право на граѓаните, локалните власти ќе бидат структурирани на начин кој јасно ги дефинира нивните надлежности и кој овозможува постоење на ефективна администрација блиска до граѓаните.

Овој принцип е прифатен од Советот на Европа преку Европската повелба за локалната самоуправа (ЕПЛС) донесена во Стразбур на 15 октомври 1985 година. Согласно оваа Повелба, принципот на локална самоуправа ќе биде признаен во националните законодавство и, каде тоа е можно, во уставите на државите².

Република Македонија ја има ратификувано Европската повелба за локална самоуправа во 1997 година, со Законот за ратификација на Европската повелба за локална самоуправа (Службен весник на Република Македонија бр. 23/1997) и принципот на локална самоуправа е исто така предвиден во членовите 114, 115 и 116 од Уставот на Република Македонија.

Огромно мнозинство членки на Советот на Европа и сите земји членки на ЕУ ја имаат ратификувано Европската повелба за локална самоуправа донесена од Советот на Европа во 1995 година, според која локалната самоуправа во Европа треба да биде зајакната, да биде заснована на принципите на демократија, блискост до луѓето и деволуција.

Земјите членки на Советот на Европа, преку Европската повелба за локална самоуправа, го признаа концептот на локална самоуправа како право и способност на локалните власти, согласно законските ограничувања, да регулираат и да управуваат со значителен дел од јавните работи во нивна надлежност и во интерес на локалното население.

Ова право ќе го извршуваат советите или собранијата кои се состојат од советници избрани на слободни и тајни избори, врз основа на директно, еднакво и универзално право на глас, и кои можат да имаат извршни органи кои ќе им одговараат директно на нив. Оваа одредба на ниту еден начин нема да влијае на можноста да се користат директни собранија на граѓани, референдуми или било кој друг вид на директно учество на граѓаните, кога истото е дозволено со закон.

Од аспект на административен **надзор врз локалните власти**, Европската повелба за локална самоуправа дозволува таквиот надзор да се извршува само врз основа на донесена процедура и во случаите предвидени со устав или со закон. Секој административен надзор врз активностите на локалните власти обично ќе има за цел да биде само да обезбеди усогласеност со законите и со уставните принципи.

Сепак, административниот надзор може да го вршат повисоки органи за да следат експедитивноста во извршувањето на задачите делегирани на локалните власти.

Административниот надзор врз локалните власти ќе се врши на начин кој ќе обезбеди дека интервенцијата на контролниот орган е пропорционална со важноста на интересите кои тој сака да ги заштити.

Преку **Европската повелба за локална самоуправа**, Советот на Европа го промовираше **концептот на здружување на локалните власти**, кој се однесува на правото и можноста да се формираат здружувања со друг локални власт со цел реализирање на задачи од заеднички

² A Handbook on Finance at Local and Regional Level, A set of Council of Europe legal instruments, with an introduction by Kenneth Davey, Professor Emeritus, School of Public Policy, University of Birmingham - <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1378257&Site=>

интерес. Правото на локалните власти да се здружуваат за заштита и промовирање на нивните интереси и да припаѓаат на меѓународни здруженија/ асоцијации на локални власти ќе биде признаено во секоја држава.

Во рамките на Европската унија, земјите членки немаат обврска да изберат конкретен модел за тоа како треба да изгледа нивната институционална структура. Сепак, ЕУ ги почитува регионалните и/ или локалните власти, што е особено потенцирано во членот 4(2) од Договорот од Лисабон.

*Унијата ќе ја почитува еднаквоста на земјите членки пред Договорите, како и нивните национални идентитети содржани во нивните фундаментални структури, политички и уставни, **вклучувајќи ги регионални и локални власти**. Таа ќе ги почитува нивните основни државни функции, вклучувајќи ги тука обезбедувањето на територијалниот интегритет на државата, зачувувањето на редот и мирот и заштитата на националната безбедност. Поконкретно, националната безбедност останува целосна одговорност на секоја земја членка*

Иако земјите членки немаат обврска да изберат било каков модел за нивните институции, во државите на ЕУ општо е прифатено дека:

- 70% од законодавството на ЕУ има директно регионално и локално влијание,
- Граѓаните на ЕУ мора да бидат вклучени во изградбата на ЕУ,
- 50% од граѓаните на ЕУ сметаат дека нивните локални и регионално избрани претставници се во подобра позиција да ги застапуваат на ниво на ЕУ, и
- Регионалните и локално избраните власти кои се поблиску до граѓаните треба да бидат во можност да ги искажуваат своите мислења во процесот на изготвување на законската рамка на ЕУ³

Договорот од Лисабон поттикна неколку земји членки да планираат или да реализираат институционални реформи со кои ќе се унапреди **деволуцијата** т.е. мерки на политичко ниво со кои се зајакнува улогата на локалните власти во процесот на донесување одлуки на национално и европско ниво, и кој доведува до пренесување на надлежностите од централната власт на регионални и локални институции.

Со цел мониторинг на тоа како се имплементира деволуцијата, Договорот од Лисабон ја зајакна улогата на **Комитетот на региони**. Европскиот Комитет на региони е собрание на Европската унија составено од регионални и локални претставници кое е формирано во 1994 година. Се состои од 350 члена – регионални претседатели, градоначалници или избрани претставници на региони и градови од 280те земји членки. Членовите се избираат на демократски начин и/ или имаат политички мандат во нивната матична земја. Преку овој Комитет локалните и регионални власти на ЕУ можат да ги искажат своите ставови при изготвувањето на законите на ЕУ кои ги засегаат регионите и градовите.

Европскиот комитет на региони, како претставник на регионалните и локални власти во процесот на донесување закони на ЕУ, има обврска да ја следи примената на принципот на супсидијарност и има интерес редовно да прави проценка на состојбата со деволуција во ЕУ и во земјите кои се потенцијални членки на ЕУ. Комитетот на региони објавува Мислење за состојбата со деволуција во Европската унија со кое потенцира дека во многу области децентрализираното извршување на надлежностите е значително многу поефикасно, како од аспект на трошоци така и од аспект на квалитет на услугите и нивното приближување до јавноста.

Во овој смисол, Комитетот на региони е убеден дека функционирањето на локалната и регионална администрација и ефективната деволуција треба да се засноваат на *принципите на супсидијарност, пропорционалност и владеење на повеќе нивоа*.

³ <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/key-facts.aspx>

Принцип на супсидијарност: Принципот на супсидијарност има за цел го определи степенот на интервенција која би бил најсоодветен кога станува збор за надлежностите кои ги споделуваат ЕУ и нејзините земји членки. Ова може да значи активности на европско, национално или локално ниво. Во било кој случај, ЕУ може да интервенира само ако е во можност да делува поефикасно отколку земјите членки на нивните соодветни национални или локални нивоа (член 5 од Договорот за ЕУ).

Принцип на пропорционалност: Како уставен принцип и општ принцип на управното право, принципот на пропорционалност бара секоја одлука и мерка да бидат заснова на правична проценка и балансирање на интересира, како и на разумен избор на средства. Со други зборови, сите активности кои се преземаат мора да бидат пропорционални на целите.

Владеење на повеќе нивоа: Ова подразбира координирани активности од Европската унија, земјите членки и регионалните и локални власти засновани на партнерство и насочени кон изготвување и имплементирање на политики на ЕУ, процес за интегрирање на целите на локалните и регионалните власти во стратегиите на Европската унија. Владеењето на повеќе нивоа бара целосно почитување на принципот на супсидијарност и јасно дефинирање на надлежностите.

Генерално, Комитетот на региони забележува дека степенот на деволуција во повеќето држави се зголемил во последните години, но Комитетот притоа изразува и сериозна загриженост за спротивниот тренд во некои земји членки во кои финансиската самостојност на локалните и регионалните власти, или правото на самоуправа на локално ниво, се значително намалени.

Всушност, финансиската и економска криза која се случи во 2009 година, и должничката криза која се случи во 2010 година, значително влијаеја на процесот на поттикнување на деволуцијата како и на односите помеѓу националните власти и европските институции, имајќи влијание на односите помеѓу националното и локалните нивоа.

Во некои земји членки кои се приклучија на Унијата во 2004 година се забележува негативен тренд на деволуција поради тоа што кај нив не е завршен процесот на транзиција во однос на деволуцијата, и овие држави се соочуваат со значителни предизвици кога станува збор за остварување економски и општествен развој⁴.

⁴ DRAFT OPINION of the Committee of the Regions Devolution in the European Union and the place for local and regional self-government in EU policy making and delivery – [www.http://webapi.cor.europa.eu](http://webapi.cor.europa.eu)

4. ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

4.1 Преглед на системот на локална самоуправа во Република Македонија

Локалната самоуправа во Република Македонија е регулирана со членовите 114, 115 и 116 од Уставот на Република Македонија. Уставот им го гарантира на граѓаните правото на локална самоуправа кое се извршува преку нивните претставници во единиците на локална самоуправа. Политичкиот систем во државата воведува два вида единици на локалната самоуправа: **општините и Градот Скопје**, кои делуваат преку органите кои се директно избрани од граѓаните.

Градот Скопје претставува посебна единица на локалната самоуправа која ги решава заедничките потреби и интереси на главниот град на Република Македонија.

Според последниот процес на реорганизација на единиците на локалната самоуправа, во државата имаме осумдесет општини и Градот Скопје.

Целосна листа на општините во Македонија, поделена по статистички регион, е дадена во Анексот 2 „Листа на општини во Република Македонија“

4.2 Надлежности на системот на локална самоуправа во Република Македонија

Законот за локална самоуправа („Службен весник на Република Македонија бр. 5/2002“) ги регулира надлежностите на општините, нивните структури, активностите и сопственоста, како и механизмите за соработка помеѓу општините и Владата на Република Македонија.

Надлежностите, организациската структура и активностите на Градот Скопје се регулирани со Законот за Град Скопје, како посебна единица на локалната самоуправа.

Врз основа на оваа законска рамка, општините и Градот Скопје се задолжени за имплементација на задачи од јавен интерес на локално ниво.

Законот за локална самоуправа, како главен закон кој ги регулира надлежностите на општините, ги дефинира надлежностите и задачите на општините во разни сектори.

Согласно постојната законска рамка и принципот на супсидијарност, општините имаат право да вршат активности од локална важност на нивното подрачје кое не е исклучено од нивната надлежност или кое не е во надлежност на органите на државната управа. Овие надлежности обично се сеопфатни и ексклузивни и истите нема да бидат одземени или ограничени, освен во случаи предвидени со закон.

Освен тоа, општините, согласно законската рамка, независно ги регулираат и извршуваат активностите од локална важност, определени со Законот за локална самоуправа или со друг закон, и тие се задолжени за нивно извршување. Секој закон кој утврдува нови надлежности за општините исто така мора да ги посочи и изворите на финансиски средства за извршување на тие надлежности⁵.

Во табелата подолу се дадени детални информации за главните надлежности на општините. Се разбира, конкретните надлежности се подетално наведени и образложени во соодветната законска рамка како резултат на процесот на децентрализација (види Анекс 1 „Надлежности на единиците на локалната самоуправа во областа на животна средина“ за целосен осврт на надлежностите кои ги имаат единиците на локалната самоуправа во областа на животната средина):

⁵ Членови 20 и 21 од Законот за локална самоуправа

ЗАКОН ЗА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА	
Сектор	Надлежност
Просторно планирање	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Урбано планирање и издавање техничка документација за изградба и издавање на градежни дозволи; ✓ Регулмирање и одржување на градежно земјиште;
Заштита на животната средина и природата	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Заштитни мерки и спречување на загадувањето на водата, воздухот, почвата, заштита на природата, заштита од бучава и нејонизирачко зрачење
Локален економски развој	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Планирање на локалниот економски развој; ✓ Определување на развојни и структурни приоритети; ✓ Спроведување на локална економска политика; ✓ Поддршка на развојот на мали и средни претпријатија и поттикнување на претприемништвото на локално ниво и, во тој контекст, учество во воспоставувањето и развивањето на локална мрежа на институции и агенции
Комунални активности	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Снабдување со вода за пиење; ✓ Снабдување со техничка вода; ✓ Одведување и прочистување на отпадните води; ✓ Јавно осветлување; ✓ Одведување и прочистување на атмосферските води; ✓ Одржување на јавната хигиена; ✓ Собирање, транспорт и третман на цврстиот комунален и електронски отпад; ✓ Регулмирање и организирање локален јавен превоз на патници; ✓ Снабдување со природен гас и топлинска енергија; ✓ Одржување на гробишта, крематориуми и обезбедување погребални услуги ✓ Изградба, одржување, реконструкција и заштита на локални патишта, улици и други инфраструктурни објекти; ✓ Регулмирање на сообраќајниот режим; ✓ Изградба и одржување на патна сигнализација; ✓ Изградба и одржување на јавни парк простори; ✓ Отстранување на несоодветно паркирани возила; ✓ Отстранување на оштетени возила од јавни простори; ✓ Чистење на оџаци; ✓ Изградба и одржување на пазари; ✓ Одржување и користење на паркови и зелени површини, ✓ Парк шуми и рекреативни простори; ✓ Регулмирање, одржување и користење на речните корита во урбанизирани делови, ✓ Определување на имиња на улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти, итн.
Култура	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Институционална и финансиска поддршка културни институции и проекти; ✓ Зачувување на фолклорот, обичаите, традиционалните занаети и слично културно наследство; ✓ Организирање на културни настани; ✓ Поттикнување на разни форми на уметничка работа
Образование	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Формирање, финансирање и управување со основни и средни училишта, во соработка со централната власт и согласно законот; ✓ Организирање превоз за ученици и храна, како и нивно сместување во интернати;
Спорт	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Организирање општи спортски и рекреативни активности за граѓаните; ✓ Организирање спортски настани; ✓ Одржување и изградба на спортски објекти од јавен интерес за општината, ✓ Поддршка на спортските асоцијации;
Социјална добросостојба и заштита на децата	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Градинки и домови за стари лица (сопственост, финансирање, инвестирање и одржување); ✓ Социјална нега за лица со посебни потреби, деца без родители и родителска грижа, деца со образовни и социјални проблеми, деца со посебни потреби, деца од семејства со еден родител, напуштени деца, деца изложени на социјален ризик, лица со проблеми со дрога и алкохол; ✓ Подигнување на свеста на граѓаните, домување за лица изложени на социјален ризик, згрижување и едукација на предучилишни деца; ✓ Извршувањето на овие надлежности ќе биде согласно Националната програма за развој на социјалната заштита
Здравствена заштита	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Управувањето со мрежи од јавни здравствени организации и објекти за примарна нега да вклучува претставници од локалната власт во сите одбори на здравствените организации во јавна сопственост; ✓ Здравствена едукација; унапредување на здравството; превентивни активности; заштита на здравјето на работниците и заштита и здравје при работа; здравствен надзор врз животната средина; надзор врз заразни болести;

ЗАКОН ЗА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА	
Сектор	Надлежност
	✓ Помош за пациентите со посебни потреби (ментално здравје, злоупотреба на децата, итн.);
Заштита и спасување	Подготовки и преземање активности за заштита и спасување на граѓаните и добрата од воени уништувања, природни и други катастрофи, како и против последиците предизвикани од истите (вклучувајќи поплави и индустриски инциденти).
Противпожарна заштита	Противпожарни активности кои ги спроведуваат територијалната бригади за противпожарна заштита;

Активности кои не се наведени во оние за заштита на животната средина исто така имаат врска со активностите кон животната средина. На пример, поврзаноста помеѓу просторното планирање и Seveso директивата, онака како што е транспонирана во Законот за животна средина; и заштита и спасување поврзано со Seveso и со законската рамка за заштита од поплави.

Општината може да го делегира извршувањето на одредени активности од јавен интерес на други правни или физички лица, согласно закон. Некои општини го имаат делегирано собирањето и превозот на комуналниот отпад на оператори кои се идентификувани и регистрирани согласно Законот за управување со отпад.

За да можат да се справат со надлежностите, обврските, барањата и со регулативите, општините можат да ги здружат финансиските средства и да формираат заеднички јавни услуги, согласно закон (меѓуопштинска соработка). Начинот, условите и процедурите за воспоставување на меѓуопштинска соработка и формите кои истата ќе се реализира, финансирањето, регистрацијата и надзорот на меѓуопштинската соработка и другите прашања од важност за меѓуопштинската соработка се регулирани со Законот за меѓуопштинска соработка ("Службен весник на Република Македонија бр. 79/2009").

За да можат да спроведуваат одредени надлежности, општините можат исто така да формираат заеднички административни тела во одредени подрачја. Тие можат да соработуваат со општини од други држави и со меѓународни организации на локални заедници, како и со членовите на меѓународни организации на локални власти. Министерството за локална самоуправа води евиденција за меѓународната соработка која ја остваруваат општините.

Главни органи на единиците на локалната самоуправа се Советот и Градоначалникот.

Советот е претставничко тело на граѓаните кои донесува одлуки според овластувањата на општината. Советот се состои од претставници на граѓаните кои се избираат на општи, директни и слободни избори. Изборот на членовите на советот е регулиран со закон.

Бројот на членови во советот е определен со закон и зависи од бројот на жители во општината, кој не може да биде помалку од девет ниту повеќе од 33 членови, и нивниот мандат трае четири години. Бројот на членови во советот на единицата на локалната самоуправа е определен согласно следниве критериуми:

Вкупно жители	Членови на советот
До 5.000	9
Од 5.001 до 10.000	11
Од 10.001 до 20.000	15
Од 20.001 до 40.000	19
Од 40.001 до 60.000	23
Од 60.001 до 80.000	27
Од 80.001 до 100.000	31
Преку 100.000	33

За да изготви и достави предлози во некои конкретни области, советот може да формира постојани или ад хок комисиии. Составот и критериумите за избор на членовите во комисиите е регулиран со статутот на единиците на локалната самоуправа. Составот на овие комисиии ќе ја одразува пропорционалната застапеност на политичките партии во советот.

Градоначалникот, како индивидуален претставник на општината, има порепрезентативна функција. Тој се избира на секои четири години на директни и слободни избор согласно законот кој ги регулира локалните избори.

Табелата подолу содржи подетални информации во врска со клучните надлежности на општините.

Надлежности на советот на единицата на локално самоуправа	Надлежности на градоначалникот
<ul style="list-style-type: none"> – Го донесува статутот на општината и другите акти; – Го донесува општинскиот буџет и годишниот Биланс на општината; – Го определува износот на сопствени извори на приходи за финансирање на општината, во рамките предвидени со закон; – Организира јавни услуги кои се во надлежност на општината и ја следи нивната работа; – Назначува членови на управните одбори на јавните агенции кои ги формира советот; – Донесува програми за работа и финансиски програми за финансирање на јавните агенции формирани од општината; – Донесува извештаи за извршување на буџетот и годишниот Биланс на состојба на општината; – Одлучува за издавање дозволи за вршење активности од јавен интерес од локална важност, согласно закон; – Донесува извештаи за работењето и годишни Биланси на состојба на јавните агенции формирани од општината; – Одлучува на кон начин ќе врши отуѓување на општински имот; – Одлучување за начинот на кој ќе се врши финансиска контрола врз општинскиот Буџет, согласно закон; – Го избира раководителот на подрачната единица на Министерството за внатрешни работи во општината, согласно закон; – Го разгледува и донесува годишниот извештај за јавна безбедност на подрачјето на општината, кој се доставува до министерот за внатрешни работи и јавен правобранител; – Може да дава препораки до раководителот на подрачната единица на Министерството за внатрешно работи во областа на јавна безбедност и безбедност во сообраќајот; и – Извршува и други активности согласно закон. 	<ul style="list-style-type: none"> – Ја претставува и делува како претставник на општината; – Ја контролира законитоста на регулативите на Советот; – Ги објавува регулативите/ актите на советот во службен весник на општината; – Обезбедува спроведување на одлуките на советот; – Обезбедува извршување на активностите делегирани на општината со закон; – Иницира и предлага донесување акти кои се во надлежност на советот; – Го предлага годишниот буџет и годишниот Биланс на состојба кон буџетот на општината; – Го реализира буџетот на општината; – Назначува раководители на јавни агенции кои се формирани од општината, врз основа на јавен оглас – Постојано го информира советот за извршувањето на неговите надлежности согласно статутот; – Ги решава административните прашања во врска со правата, должностите и интересите на правните и физички лица согласно закон; – Донесува упатства за работа за општинската администрација; – Управување со општинската администрација; – Одлучува за вработување, права, обврски и должности на вработените во општинската управа, освен ако не е предвидено поинаку со закон; – Обезбедува соодветна употреба, одржување и заштита на општинската сопственост, согласно закон и статут; и – Извршува и други активности согласно закон и статут

При извршувањето на своите надлежности, советот донесува регулативи/ акти како што се: статут, програми, планови, одлуки и други акти определени со закон. Актите се донесуваат со мнозинство од вкупниот број членови на советот, освен ако не е предвидено поинаку со закон. Актите чија имплементација бара финансиски средства мора исто така да содржат одредби со кои се определуваат изворите на средства и износот на тие средства за соодветна имплементација. Актите се објавуваат во службен весник на општината во рок од седум дена од нивното донесување.

Општинската администрација ќе биде организирана за спроведување на активностите за кои се надлежни органите на општината. Општината администрација е организирана во сектори и одделенија. Општината може да организира општински инспекторат за инспекциски надзор врз активностите во нејзина надлежност.

Советот, на предлог на градоначалникот, ги определува организацијата, опфатот и начинот на реализација на задачите на општинската администрација.

Вработувањата, правата и обврските, системот на плати, одговорностите, евалуацијата и прекинувањето на работниот однос на вработените во општинската администрација е регулирано со Законот за административни службеници (Сл.весник на РМ бр.27/14, 199/14, 48/15, 154/15).

4.3 Проценка на надлежностите на единиците на локална самоуправа во областа на животна средина

4.3.1 Приближување кон европското Acquis за животна средина

Цел на Република Македонија е членство во Европската унија. Таа беше прва земја во регионот која го потпиша Договорот за стабилизација и асоцијација (ДСА) со ЕУ во месец април 2001 година, додека во месец декември 2005 година Европскиот совет на земјата ѝ додели статус на земја кандидат за членство во ЕУ.

Од 2002 година досега Македонија го започна процесот на усогласување на законодавството за животна средина со Европската унија, при што беа донесени нови закони за животна средина, за природа, за вода, за квалитет на воздухот, управување со отпад, ГМО и хемикалии. Освен тоа беа донесени и посебни закони за отпад од пакување и отпад од пакување, батерии и акумулатори и за отпад од електрична и електронска опрема. Статусот на земја кандидат го направи подинамичен самиот процес на приближување.

Изготвувањето на подзаконските акти во секторот животна средина во целина и понатаму е тековен процес кој е насочуван и кој е под надзор на Националната програма за донесување на Acquis (НПДА). Овој сектор постигна висок степен на транспонирање на европското законодавство (околу 80%) но имплементацијата на законите не е задоволителна. Транспонирањето во областа на климатски промени е слабо поради статусот кој Република Македонија го има во Рамковната конвенција за климатски промени на Обединетите нации, кој се разликува од оној на статусот на земјите членки на ЕУ, така што обврските кои треба да бидат исполнети значително се разликуваат затоа што, за разлика од земјите членки на ЕУ, Македонија не пристапила кон Анексот 1 од оваа Рамковна конвенција.

Секторот за животна средина т.е. Поглавјето 27 е едно од најсложените поглавја кои бараат силни напори за координација и инвестиции, како и воведување голема одговорност кај администрацијата на централно и на локално ниво. Детално објаснување на главните надлежности на единиците на локална самоуправа кои произлегуваат од законите кои ја регулираат животната средина е дадено во Анексот 1 од овој извештај, врз основа на резултатите на проценката на законската рамка која беше направена.

4.4 Делегирање на надлежностите од централните на локалните власти

Главните надлежности на единиците на локалната самоуправа се пропишани со закон, но сепак во некои конкретни случаи регулирани со закон надлежностите можат да се делегираат од централно на локално ниво.

Според членот 23 од Законот за локална самоуправа, органот на јавна администрација може да го делегира извршувањето на одредени задачи од своја надлежност на градоначалникот, согласно закон. Во ваков случај, средствата од Буџетот на Република Македонија наменети за извршување на тие задачи исто така ќе бидат пренесени. Начинот на извршување на делегираните надлежности можат да се прилагодуваат согласно локалните услови, притоа почитувајќи ги стандардите определени со закон. Органот на јавната управа кој го делегирал извршувањето на одредени задачи од негова надлежност ќе биде супсидијарно одговорен за реализација на делегираните задачи.

Понатаму, Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр. 58/2000, 44/2002, 82/2008, 167/2010 и 51/2011), членот 14, став (1) вели дека: *"Според закон, извршувањето на одредени задачи во надлежност на органите на државната управа можат да им бидат делегирани на единиците на локалната самоуправа и на Градот Скопје".*

Министерот или директорот на институцијата која ги делегира надлежностите можат да донесат задолжителни упатства за спроведување на задачите кои им биле делегирани на единиците на

локалната самоуправа. Државната управа чии надлежности им биле делегирани на единиците на локалната самоуправа ќе го следат извршувањето на задачите.

Оваа општа одредба исто така се применува и во управувањето со животната средина. Конкретно, Законот за животна средина, член 35, предвидува дека „МЖСПП, во спроведувањето на државната мрежа за мониторинг, може да ги делегира овие функции на општината, на Градот Скопје и на општините во Скопје, или на други државни органи“. Во Анексот 1 од овој извештај се дадени главните надлежности на единиците на локалната самоуправа предвидено со законите во областа на животната средина, и притоа има и забелешка кога надлежностите можат да бидат делегирани од централни на локални власти.

4.5 Надзор врз локалната самоуправа во областа на животна средина

Процесот на деволуција кој тековно се одвива во последната деценија во Република Македонија придонесе кон процесот на приближување кон европското *acquis*, иако централната власт сè уште има улога на супервизор и контролор врз единиците на локална самоуправа.

Владата на Република Македонија ги регулираше односите помеѓу централната власт и локалните власти (единиците на локалната самоуправа и Градот Скопје) со Законот за Влада на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011, 15/2013 и 139/2014).

Според овој Закон, Владата на Македонија може да им обезбеди на телата на единиците на локалната самоуправа и на Градот Скопје експертска и друга помош релевантна за имплементација и реализација на нивните задачи. Ваквата поддршка би можела да биде: стручна помош, мислења и насоки за примена на регулативи, акти, мислења за организациски и други прашања кои се релевантни за соодветно функционирање на единиците на локалната самоуправа, и други видови стручна и друга помош.

Информациите, податоците и релевантните документи кои се однесуваат на оваа соработка ќе бидат доставени до Владата⁶.

Законот предвидува дека Владата има право да повлече или укине регулатива или друг акт на советот или на други тела на единиците на локалната самоуправа и на Градот Скопје, во областа на делегираните надлежности.

Организацијата, надлежностите и активностите на органите на државна управа во Република Македонија се регулирани со Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Овој Закон, меѓу другото, ги пропишува главните надлежности на Министерството за локална самоуправа кои се однесуваат на:

- следењето на развојот и предлагањето мерки за унапредување на локалната самоуправа;
- следењето на состојбата за територијалната поделба и развивање стандарди за големината, населението и потребите на единиците на локалната самоуправа;
- предлагањето на системот, политиката, мерките и инструментите за остварување порамномерен регионален развој и за поттикнување на развојот на стопански недоволно развиените подрачја;
- остварувањето и користењето на средствата наменети за стопански недоволно развиените подрачја;
- надзорот на негова надлежност;
- Во составот на Министерството за локална самоуправа се следниве органи:
- Државен инспекторат за локална самоуправа, и
- Биро за стопански недоволно развиените подрачја.

⁶ Член 33: Во остварувањето на соработката, органите на единиците на локалната самоуправа и Градот Скопје на Владата и доставуваат податоци, информации и други материјали од значење за остварување на правата и должностите на Владата.

Министерството за локална самоуправа, преку своите управни тела, врши надзор врз усогласеноста на актите кои ги донесуваат единиците на локалната самоуправа и Градот Скопје, со општите принципи на законите и со националната законска рамка.

Законот за животна средина исто така ги регулира и случаите во кои Министерството за животна средина и просторно планирање врши надзор врз активностите на општините и на Градот Скопје. Надзорот се заснова на принципот на законитост, отчетност и независност.

Министерството за животна средина и просторно планирање врши надзор врз спроведувањето на надлежностите на единиците на локалната самоуправа предвидени со Законот за животна средина.

Секоја година МЖСПП – Секторот за координација со единиците на локалната самоуправа (СКЕЛС) ги определуваат општините и секторите на животна средина кои ќе бидат предмет на супервизија, а планот се донесува со одлука на министерот. Во основа оваа програма се изготвува секоја година во месец март.

Бројот на општините опфатени со програмата обично е 10-15 бидејќи Министерството нема доволно капацитети да врши надзор на поголем број општини.

За сегашниот надзор не се определени конкретни критериуми за селекција, освен потребата во листата да се вклучат општини од секој регион и најголемите општините (определени како такви според бројот на жители) кои обично се одговорни за значителни влијанија врз животната средина.

МЖСПП секоја година формира комисија врз основа на содржината на програмата за надзор. Комисијата се состанува по барање на МЖСПП - Секторот за координација со единиците на локалната самоуправа за да ја следи имплементацијата на програмата за надзор.

На крајот од секоја програма/ година, МЖСПП - Секторот за координација со единиците на локалната самоуправа организира посета на лице место за да ја провери состојбата со имплементацијата на законодавството за животна средина во избраните општини, и да изготви извештај за секоја од општините кои биле посетени.

Извештајот содржи препораки за подобрување на работата на општините. Тој е наменет за општините и за Министерството за локална самоуправа. Не е даден конкретен краен рок за усогласување со препораките.

Во случаи кога општините не се усогласуваат со препораките, МЖСПП може да ја замени општината во имплементацијата на нејзините задачи.

Најпрвин, МЖСПП - Секторот за координација со единиците на локалната самоуправа ја опоменува општините и ѝ дава неколку дена се усогласи со препораките.

Ако општината не реагира, Министерството може да донесе одлука за замена на општината.

Откако ќе биде потпишана ваквата одлука, МЖСПП - Секторот за координација со единиците на локалната самоуправа отвора банкарска сметка за пренесување од буџетот на општината на финансиски средства неопходни за имплементација на задачите.

МЖСПП ќе ја опомене општината во случај на неправилности во имплементацијата на задачите поврзани со животната средина и ќе утврди краен рок во кој неправилностите ќе треба да се коригираат.

Ако и покрај првото предупредување и релативно корективните мерки кои биле донесени, единицата на локална самоуправа не ги постигне очекуваните резултати, МЖСПП ќе ги замени единиците на локалната самоуправа, извршувајќи ги овие задачи во име на единицата на локалната самоуправа, но не за период подолг од една година.

МЖСПП ги информира Министерството за локална самоуправа и Министерството за финансии за евентуалните вакви одлуки.

Истите општи одредби генерално се применуваат и на другите сектори на животна средина.

Државните власти ретко се мешаат во надлежностите на општините; беа споменати само неколку случаи но во секој случај постапката наведена погоре никогаш не била спроведена во целост.

Со цел да се подобри изготвувањето на програма за надзор, Секторот за координација со единиците на локалната самоуправа во моментот изготвува прашалник кој ќе им биде доставен на општините со цел прибирање на информации во врска со состојбата на имплементација на законодавството за животна средина како главните работи и потреби на општините.

Прашалникот не е предвиден да биде само контролна алатка туку да биде и начин на следење на потребите и видот на поддршката кој е неопходен. Прашалниците сè уште се изготвуваат и ќе бидат достапни кога тој процес ќе биде готов.

За време на разговорите со претставниците од пилот општините беше изразена потребата од унапредување на механизмот за надзор (супервизија), подобро дефинирање на критериумот за избор на теми и општини кои би биле опфатени во годишниот план, како и целите и последователни мерки

Законот за управување со отпад воведо нов надзорен механизам: привремена принудна управа. Според Законот за управување со отпад, Регионалниот центар за управување со отпад и Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад се двата главни чинители во имплементирањето на регионален систем за управување со отпад. Ако Регионалниот центар за управување со отпад не ги исполни целите наведени во Регионалниот план за управување со отпад за период подолг од 6 месеци, со што се попречува остварувањето на целите за управување со отпад предвидени во Стратегијата за управување со отпад и во Националниот план за управување со отпад на Република Македонија, и ако не ги исполни законските обврски за период подолг од три месеци, Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП) ќе донесе одлука за ставање на Регионалниот центар за управување со отпад под привремена принудна управа. Во таков случај министерот треба да ги наведе:

- Причините поради кои регионалниот центар се става под привремена принудна управа;
- Правното лице кое ја врши привремената принудна управа;
- Периодот во кој ќе се врши привремената принудна управа и условите на привремената принудна управа и на чинот на работа.

Привремената принудна управа може да ја врши правно лице овластено од МЖСПП кое ги исполнува претходно дефинираните критериуми/ услови.

5. МЕХАНИЗМИ ЗА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ ИНСТИТУЦИИТЕ ВО СЕКТОРОТ ЖИВОТНА СРЕДИНА

5.1 Соработка на повеќе нивоа

Крајна цел на Проектот „Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво“ EuropeAid/134079/D/SER/MK, е да придонесе кон унапредување на заштитата на животната средина, следењето и имплементацијата на законодавството за животна средина во државата, на централно и локално ниво. Еден од конкретните цели на овој проект е да се подобрат комуникацијата и соработката помеѓу властите на централно и локално ниво за да се постигне поефикасна имплементација на законодавството за животна средина.

Во однос на координацијата и соработката помеѓу централните и локалните власти, МЖСПП е националниот орган за заштита на животната средина па поради тоа има обврска да ја изготвува националната законска рамка за животна средина, да го транспонира законодавството за животна средина на ЕУ и да врши надзор врз единиците на локалната самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина на локално ниво. МЖСПП предлага законски решенија за животната средина и има водечка улога во организирањето и имплементирањето на процес на координација и комуникација со единиците на локална самоуправа, преку Секторот за координација со единиците за локална самоуправа (СКЕЛС) кој е задолжен за следново:

- координација на меѓуопштинската соработка во областа на животна средина со цел да се обезбеди ефикасно и економично функционирање на општините;
- акцентирање на процедуралните недостатоци во работата на општинските власти;
- следење на донесувањето на акти и регулативи кои ги донесуваат општините согласно законите а се однесуваат на животната средина и просторно планирање;
- следење на процесот на реформи во локалната самоуправа во областа на животна средина и предлагање мерки за негова имплементација;
- надзор врз работата на единиците на локална самоуправа како и надзор врз законитоста на одлуките кои ги донесуваат градоначалниците на единиците на локална самоуправа, и
- годишно програмирање на надзорот врз законитото работење на единиците на локална самоуправа.

Единиците на локална самоуправа имаат обврска да го спроведуваат законодавството за животна средина на локално ниво. Фокална точка во секоја единица на локална самоуправа во врска со животната средина е одделението за животна средина но, според информациите кои ги добивме за време на разговорите со пилот општините, не постои редовна комуникација со МЖСПП, а во некои случаи општините едноставно одговараат на ад-хок барања на МЖСПП.

Во насока на зајакнување на комуникацијата со централното ниво и со другите засегнати страни неопходно е во секоја единица на локална самоуправа да биде идентификувана фокална точка која ќе биде задолжена за комуникација со единиците на локална самоуправа и со другите засегнати страни во врска со прашања поврзани со животната средина.

Неопходно е да се подобри директното вклучување на единиците на локална самоуправа во изготвувањето на законската рамка за животна средина, при што единиците на локална самоуправа треба редовно да бидат информирани за нивните нови надлежности согласно овие закони.

Заедницата на единиците на локална самоуправа (ЗЕЛС) има функција на медијатор во комуникацијата помеѓу централното и локалното ниво, и нејзина задача е да обезбедува поддршка на единиците на локална самоуправа. На ЗЕЛС првенствено се гледа како организатор на обуки за претставници од единиците на локална самоуправа во разни области, вклучувајќи ја тука и животната средина, како орган за дисеминирање на информации помеѓу МЖСПП и единиците на локална самоуправа и тоа преку пренесување на законодавството изготвено од МЖСПП до единиците на локална самоуправа и давање повратен одговор до МЖСПП.

Зајакнувањето на улогата на ЗЕЛС во процесот на комуникација помеѓу централната и локалната власт е клучна цел на овој Проект. За да се постигне оваа цел, неопходно е подобро да се дефинираат надлежностите на ЗЕЛС и да се интензивира комуникацијата помеѓу ЗЕЛС и Секторот за координација со единиците на локална самоуправа.

5.2 Меѓуопштинската соработка во Република Македонија

Советот на Европа, преку Европската повелба за локална самоуправа, ја промовираше меѓуопштинската соработка како корисна алатка за функционирање на локалната самоуправа. Во членот 10 (Право на локалните власти за здружување), Повелбата потенцира дека *Локалните власти ќе имаат право, во извршувањето на своите надлежности, да соработуваат и, согласно законската рамка, да формираат здруженија со други локални власти со цел реализирање на активности од заеднички интерес.*

Меѓуопштинската соработка нема долга или интензивна историја во Република Македонија. Законска основа за оваа соработка е Законот за локална самоуправа. Сегашниот Закон го уредува прашањето на меѓуопштинска соработка во членовите 14, 15 и 61. Законот вели дека *во извршувањето на нивните надлежности, општините можат меѓусебно да соработуваат.* За потребите на остварување заеднички интереси и реализирање на заеднички активности кои се во надлежност на општините, тие можат да ги здружат финансиските средства и да воспостават заеднички јавни агенции како и управни тела, согласно закон.

Можноста за соработка, согласно овој Закон, се проширува и на соработка со општини од други држави, како и на меѓународни организации на локални власти, при што единиците на локална самоуправа можат да бидат членки на меѓународни организации на локални власти. Министерството за локална самоуправа води ад-хок регистар на сите видови на постојна меѓуопштинска соработка.

Начинот, условите и процедурите за воспоставување на меѓуопштинска соработка и формите кои истата ќе се реализира, финансирањето, регистрацијата и надзорот на меѓуопштинската соработка и другите прашања од важност за меѓуопштинската соработка се регулирани со Законот за меѓуопштинска соработка ("Службен весник на Република Македонија бр. 79/2009"). Меѓуопштинската соработка, согласно значењето во овој Закон, е *соработка воспоставена помеѓу две или повеќе општини со цел ефикасно и економично извршување на надлежностите на општините како и за реализирање на нивните заеднички интереси и цели.* Меѓуопштинската соработка исто така значи и извршување на одредени надлежности за кои се задолжени општините од друга општина, во име на една или повеќе други општини, врз основа на договор.

Овој механизам на соработка во државата не е задолжителен; општините доброволно се одлучуваат да воспостават меѓуопштинска соработка во извршувањето на нивните надлежности. Одлуката за ваквата соработка треба да ја донесе советот на општината со мнозинство гласови од сите советници.

Во реализирањето на меѓуопштинската соработка во Македонија, единиците на локална самоуправа имаат право да воспостават два вида на ваква соработка:

а) **Заеднички тела за меѓуопштинска соработка**, формирани за извршување на конкретни надлежности, првенствено административни како што се наплата на даноци и администрација, просторно планирање, издавање разни дозволи (работно тело/ комисија и административно тело);

б) **Заеднички јавни услуги**, кои се формираат за обезбедување јавни услуги (водоснабдување или одржување на патишта).

Освен тоа, меѓуопштинската соработка може да се воспостави и преку ад-хок договори, и тоа за следново:

- Обединување на финансиски и други ресурси од две или повеќе единици на локална самоуправа, и
- Извршување на одредени активности за една или повеќе општини

Како инструмент за спроведување на надлежностите на единиците на локална самоуправа, Владата на Република Македонија ги поттикнува единиците на локална самоуправа да воспостават меѓуопштинска соработка преку грантови, финансирање или кофинансирање на анализи и студии во области од поширока важност и интерес. Владата може финансиски да ја стимулира и поддржи меѓуопштинската соработка на една или две општини во области кои од посебна важност и интерес за извршување на активностите во тие области. Владата, на предлог на Министерството за локална самоуправа, ги дефинира активностите од посебна важност и интерес за кои може да бидат доделени средства за промовирање на меѓуопштинската соработка.

Владата би можела финансиски да ја охрабри и поддржи соработката помеѓу општините според следниве основни критериуми⁷:

- Административни и финансиски капацитети на општините да извршуваат законски надлежности,
- Јасни бенефиции од меѓуопштинската соработка,
- Бројот на општини кои учествуваат во меѓуопштинската соработка
- Претходно обезбедени финансиски средства од други извори.

За да ја поттикне меѓуопштинската соработка во државата, Владата формираше Комисија за поттикнување и следење на меѓуопштинската соработка која се состои од двајца претставници од Министерството за локална самоуправа и еден претставник од Министерството за транспорт и врски, Министерството за животна средина и просторно планирање (МЖСПП), Министерство за образование и наука, Министерство за труд и социјална политика, Министерство за култура, Министерство за финансии и Дирекцијата за заштита и спасување.

Законот јасно им дава мандат на општините да развиваат меѓуопштинска соработка.

Според информациите кои ги добивме за време на разговорите во некои од пилот општините и со Министерството за локална самоуправа, има само неколку примери за меѓуопштинска соработка, најмногу во врска со инспекции, водоснабдување и пречистување на отпадни води.

Овие неколку искуства беа позитивни и од помош, особено имајќи ги предвид недоволниот број на вработени и капацитетите.

⁷ Одлука за определување детални критериуми за финансиски стимуланси и поддршка на меѓуопштинската соработка (Службен весник бр. 122/10)

Одлука за определување активности од пошироко значење и интерес за кои ќе бидат доделени финансиски средства за поттикнување на меѓуопштинската соработка (Службен весник бр. 71/10). Оваа Одлука ги содржи урбаното планирање и комуналните активности (управување со отпад, управување со води, изградба и одржување на локални патишта) како подрачја со пошироко значење и интерес.

6. ИНСТИТУЦИОНАЛНА АНАЛИЗА НА ДЕВЕТТЕ ИЗБРАНИ ОПШТИНИ

Севкупна цел на ова Поглавје е да направи проценка на административните капацитети на деветте одбрани општини за имплементација на законски обврски кои произлегуваат од законодавството за животна средина.

Критериумите за концептуализирање (групирање) на мали, средни и големи општини се објаснети во ставот 2.1.1. Овие критериуми треба да се имаат предвид при следнава анализа.

6.1 Скопски регион

Скопскиот статистички регион е еден од осумте статистички региони во Република Македонија, кој се наоѓа во северниот дел од државата. Во овој регион официјално живеат 578.144 жители (податоци од пописот во 2002 година) што претставува 28,6% од целото население во државата. Овој регион е најголем по население во Македонија.

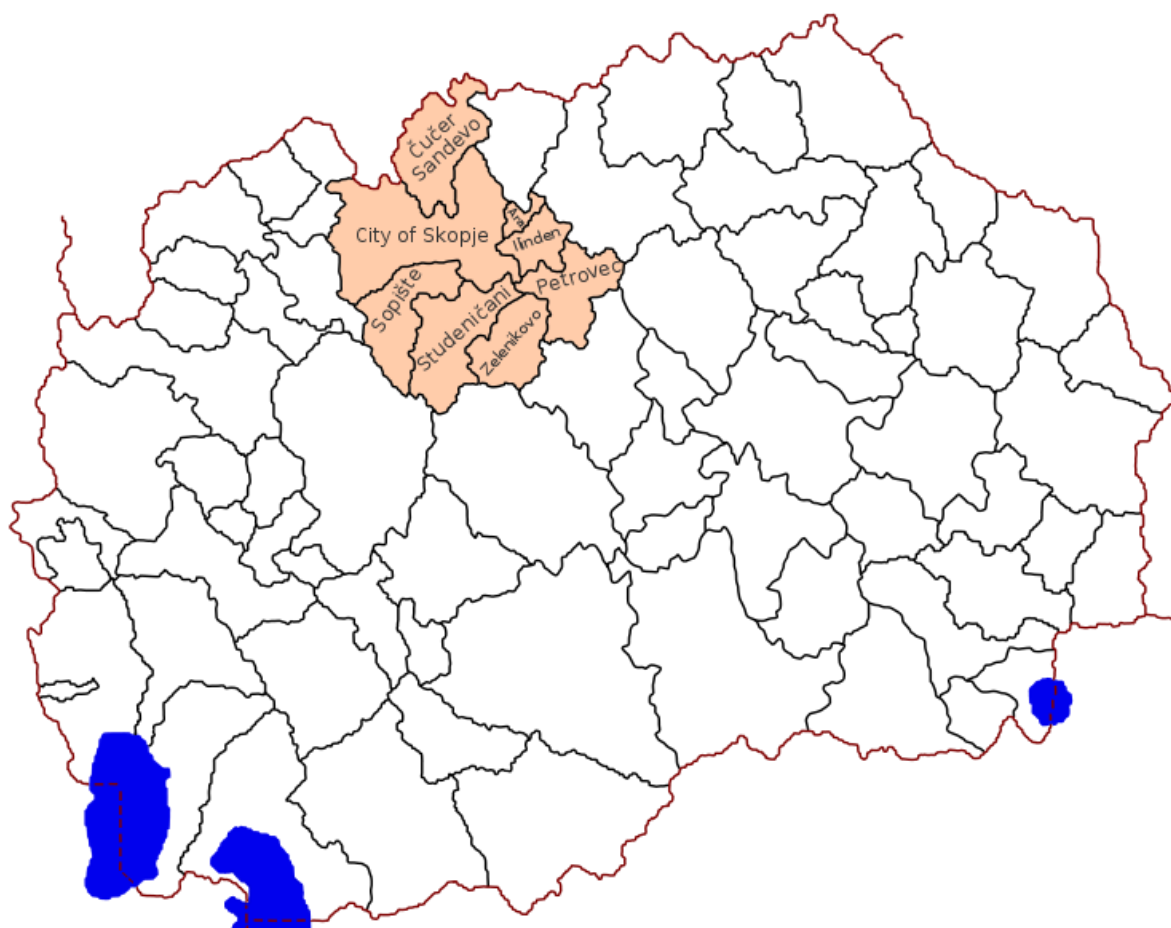
Скопскиот регион опфаќа подрачје од 1.812 km², или 7% од територијата на Република Македонија. Оваа мапа ги прикажува осумте статистички региони во Република Македонија како и локацијата на Скопскиот регион.

Скопскиот регион има 17 општини, од кои 10 се дел од Градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа.

Скопски регион	
Град Скопје	Зелениково
Гази Баба	Сопиште
Кисела Вода	Илинден
Чаир	Студеничани
Ѓорче Петров	Петровец
Сарај	Чучер Сандево
Шуто Оризари	Арачиново
Карпош	
Аеродром	
Центар	
Бутел	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Поважни економски активности во регионот се:

- Рударство и металопреработувачка дејност: Скопје има ладна валалница со капацитет од 600.000 t/годишно, и линија за галванизација со капацитет од 100.000 t/годишно кои сега се во странска сопственост
- Производство на цемент
- Преработка на храна
- Текстил
- Земјоделство, итн.

Според информациите од последниот попис во 2002 година, населението во Скопскиот регион се зголеми за 6% во период од десет години.

Нашиот проект става акцент на три избрани општини во Скопскиот регион, и тоа: општините Ѓорче Петров и Аеродром, и Градот Скопје, со што имаме една мала, една средна и една голема општина од Скопскиот регион.

6.1.1 Град Скопје

6.1.1.1 Општи информации

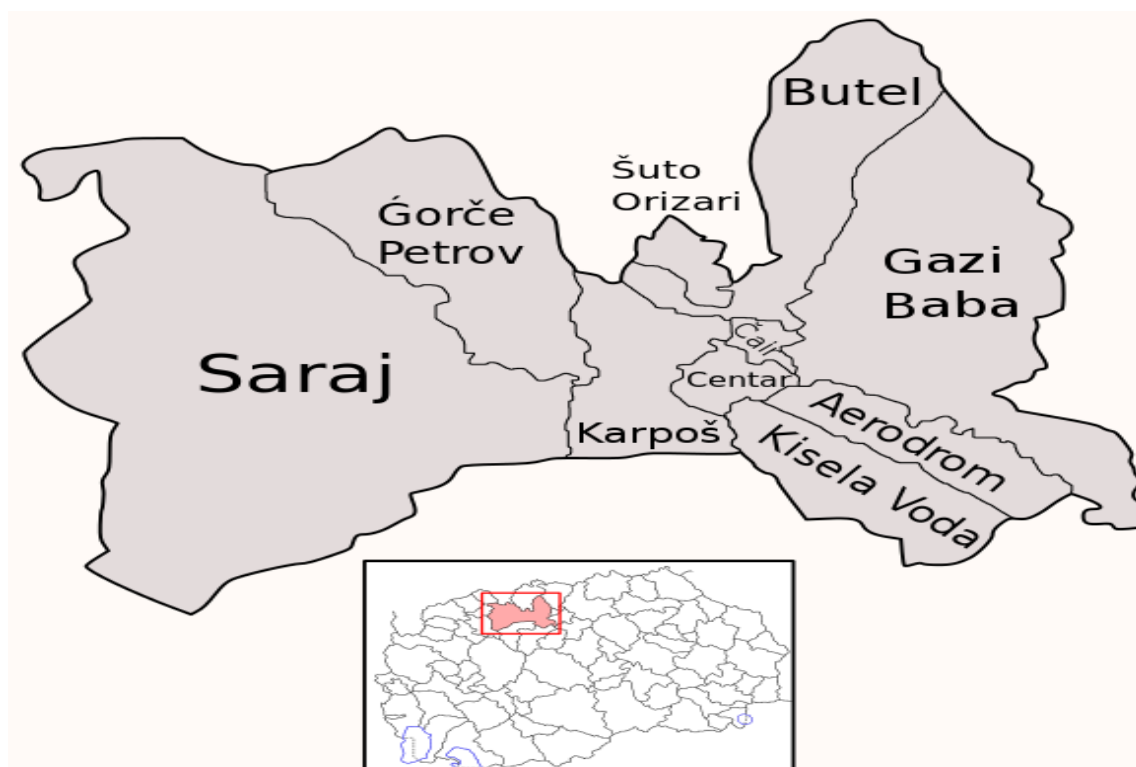
Скопје е главен град на Република Македонија кој се наоѓа во северниот дел од државата. Лоциран е во централниот дел на Скопската котлина и опкружен со високи планини. Се простира на површина од 1.818 km².

Со население од 506.926, што претставува околу 28% од вкупното население во државата, Скопје е најважниот град во Македонија и е центар на економијата и индустријата во земјата.

Скопје се простира на двата брега од реката Вардар, која е најголема река во државата. Речното подрачје на Вардар е најголемото од вкупно четирите речни сливови кои беа идентификувани, и тоа опфаќа 80,4% од државата. Се состои од реката Вардар и од главните притоки Лепенец, треска, Пчиња, Брегалница и Црна Река, кои го делат сливот на Вардар во пет под-сливови. Речиси 85% од вкупното население (2.022.547) живее во сливот на реката Вардар.

Градот Скопје се смета за единица на локалната самоуправа со посебен статус. Организацијата на Градот Скопје како посебна единица на локалната самоуправа, надлежностите и финансирањето на Градот Скопје и на општините во состав на Градот Скопје, соработката помеѓу Градот Скопје и општините во Скопје, како и другите прашања од важност за Градот се регулирани со Законот за Град Скопје („Службен весник на Република Македонија бр. 55/2004 и 158/2011“).

Градот Скопје и општините во состав на Градот Скопје се прикажани на следнава слика.

Градот Скопје, како *sui generis* ентитет во состав на локалната самоуправа во државата, има неколку надлежности во разни сектори кои тој самиот ги имплементира или тоа го прави во соработка со општините во негов состав. Кога станува збор за заштитата на животната средина, Градот Скопје донесува мерки за заштита и спречување на загадувањето на водата, воздухот, почвата, заштита на природата, заштита од бучава и нејонизирачко зрачење во подрачјето на Градот, додека општините во градот Скопје покренуваат иницијативи и мерки за заштита и спречување на загадувањето на водата, воздухот, почвата, заштита на природата, заштита од бучава и нејонизирачко зрачење.

Главните надлежности на Градот Скопје и на Општините во Градот Скопје се регулирани со Законот за Град Скопје. Повеќе детали за надлежностите на Градот Скопје и на општините во Градот Скопје во областа на животната средина се дадени во Анексот 1 од овој извештај.

6.1.1.2 Административни капацитети на Градот Скопје

Градот Скопје има своја администрација која им помага на градоначалникот и на Советот на Градот во имплементацијата на институционалните задачи согласно Уставот и посебното законодавство. Администрацијата на Градот Скопје е организирана во сектори. Освен тоа, Градот Скопје може да формира јавни претпријатија за конкретни задачи. Во Градот Скопје се формирани неколку сектори и јавни комунални претпријатија, и тоа:

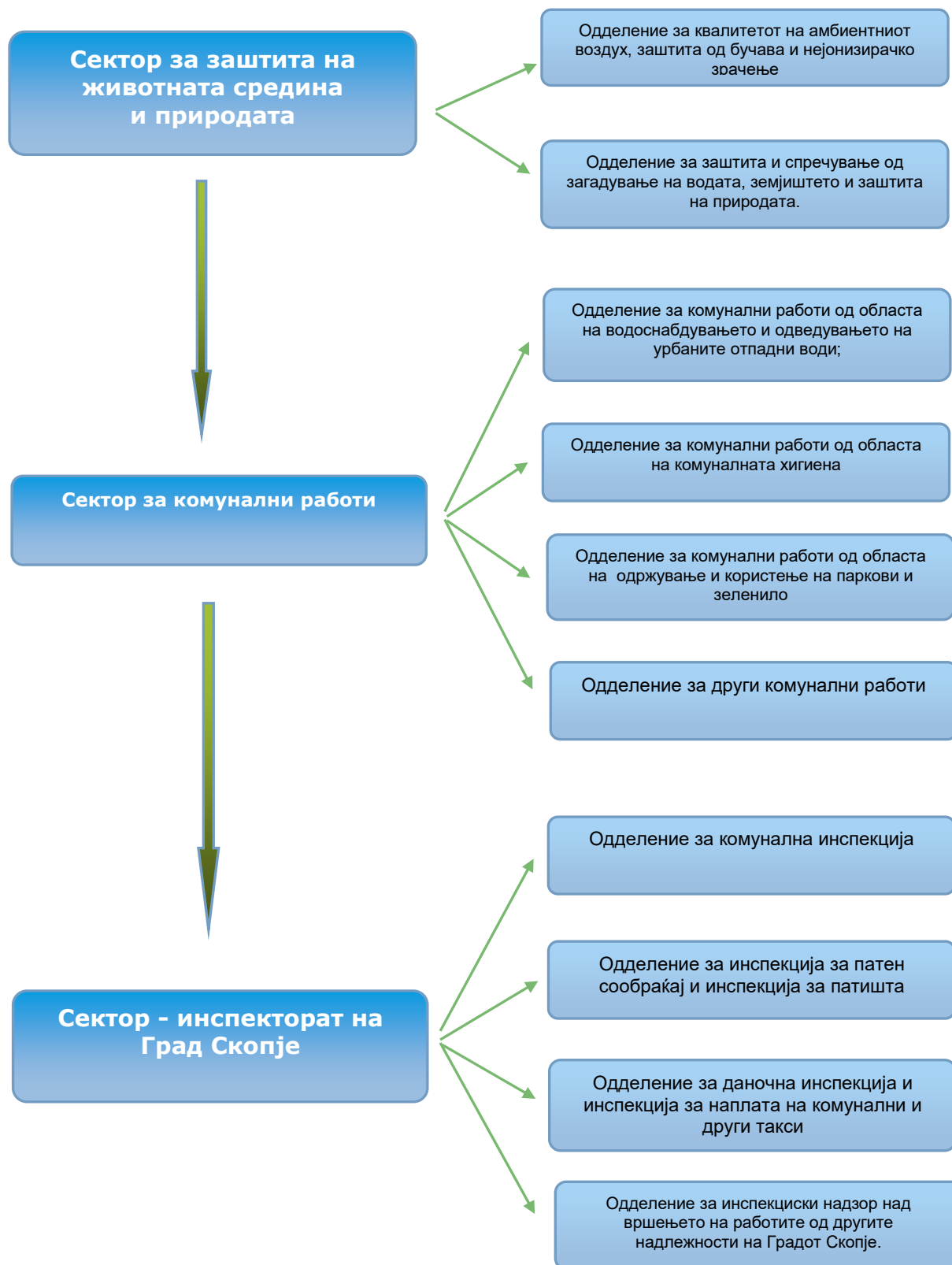
Сектори	Јавни претпријатија
Сектор за финансиски прашања	Јавно претпријатие „Комунална хигиена“
Сектор за правни работи	Јавно претпријатие „Водовод и канализација“
Сектор за локален економски развој	Јавно претпријатие „Градски паркинг“
Сектор за планирање и уредување на просторот	Јавно претпријатие „Паркови и зеленило“
Сектор за комунални работи	Јавно претпријатие „Улици и патишта“
Сектор за сообраќај	Јавно сообраќајно претпријатие
Сектор за јавни дејности	
Сектор за заштита на животната средина и природата	
Сектор за меѓународна соработка и соработка	
Сектор за информатички технологии и модернизација	
Сектор за поддршка на градоначалникот	
Сектор за општи работи	
Сектор - инспекторат на Град Скопје	
Сектор за внатрешна ревизија	
Сектор за образование	
Територијална противпожарна единица на Градот Скопје	

Градот Скопје има 671 вработено лице во разни сектори. Тука не се вклучени вработените во јавните претпријатија формирани од Градот Скопје.

Секторот за заштита на животната средина и природата е формиран со конкретна цел – заштита на животната средина.

Треба да се наспомне и дека Секторот за заштита на животната средина и природата не е единствената структура која работи со животната средина: Секторот за комунални работи и Секторот - инспекторат на Град Скопје исто така имаат улога во имплементацијата на задачите кон животната средина. Составот и организацијата на овие структури се прикажани на дијаграмот подолу.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Секторот за заштита на животната средина и природата се состои од две одделенија:

1. Одделение за квалитетот на амбиентниот воздух, заштита од бучава и нејонизирачко зрачење
2. Одделение за заштита и спречување од загадување на водата, земјиштето и заштита на природата

Секторот вработува 14 луѓе кои се специјализирани во разни сектори: Б-интегрирани дозволи – интегрирана контрола и спречување на загадувањето, квалитет на воздухот, заштита на природата, бучава, ЛЕАПи, итн.

Секторот за комунални работи е задолжен, меѓу другото, за снабдување со вода и пречистување на урбаните отпадни води. Одделенија во негов состав се:

1. Одделение за комунални работи од областа на водоснабдувањето и одведувањето на урбаните отпадни води;
2. Одделение за комунални работи од областа на комуналната хигиена;
3. Одделение за комунални работи од областа на одржување и користење на паркови и зеленило;
4. Одделение за други комунални работи.

Секторот - инспекторат на Град Скопје е задолжен за спроведување на законите. Комуналните инспектори исто така имаат надлежност во областа на животна средина најмногу во однос на управувањето со отпад. Инспекторатот е организиран во следниве одделенија:

1. Одделение за комунална инспекција;
2. Одделение за инспекција за патен сообраќај и инспекција за патишта;
3. Одделение за даночна инспекција и инспекција за наплата на комунални и други такси;
4. Одделение за инспекциски надзор над вршењето на работите од другите надлежности на Градот Скопје.

6.1.1.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

Во рамките на процесот на децентрализација во Република Македонија беа пренесени широк спектар на надлежности од централно на локално ниво. Овој процес ги вклучи сите општини, што значи дека сите општини во државата ги имаат истите надлежности во сите области, без разлика на големината и економската состојба на општината.

Некои разлики можат да се забележат само помеѓу Градот Скопје и општините во Градот Скопје, со оглед на тоа што некои обврски и задачи се исклучиво во надлежност на Градот Скопје.

Тука даваме еден краток опис на Градот Скопје и резиме на главните задачи кои треба да ги реализираат општините во однос на животната средина, нивниот статус, како и тоа дали законот предвидува истите да бидат задолжителни (М) или по можност (О). Овие информации беа обезбедени преку директни состаноци, прашалници и анализа на правниот јаз.

Град Скопје		
Општи информации		
Местоположба	Север	
Површина	1.818 km ²	
Број на жители	506.926	
Соседни општини	Јегуновце, Желино, Сопиште, Студеничани, Петровец, Илинден, Арачиново, Липково и Чучер Сандево	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ⁸	Голема: Скопје е главен град на Република Македонија, најважен центар во регионот и со најмногу население во тоа подрачје	
Постојна меѓуопштинска соработка	1. Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад да донесе Регионален план за управување со отпад	
Речен слив	Вардар, во постапка е План за управување со речниот слив. Нема конкретна задача за изготвување на Планот но е вклучен во Советот за управување со речен слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Да, еден претставник	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Парк шумата „Гази Баба“ е заштитена од Градот Скопје како „посебен пејзаж“ и со неа управува јавното претпријатие „Паркови и зеленило“	
Јавни претпријатија	Шест јавни претпријатија (ЈП „Комунална хигиена“, ЈП „Водовод и канализација“, ЈП „Улици и патишта“, ЈП „Градски паркинг“, ЈП „Паркови и зеленило“ и ЈСП	
Формиран е регионален центар за отпад	Не	
Постои привремена принудна управа?	Нема информации	
Задача/ информација	Состојба во Градот Скопје	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	671	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	14 (Специјализиран кадар: елаборати – 2; Б-ИКСЗ – 3, заштита на квалитетот на воздухот – 1; заштита на квалитетот на водата – 1; бучава 2; заштита на природата – 2; ЛЕАПИ со сите вработени во Секторот)	М
Вкупно инспектори	Инспектори за животна средина – 5; Комунални инспектори – 9; Комунални редари – 17	М
Вработени во јавните претпријатија (формирањето на јавните претпријатија не е задолжително)	ЈП „Водовод и канализација“ – 1138; ЈП Комунална хигиена – 1105; ЈП „Улици и патишта – 215; ЈП „Градски паркинг“ – 233; ЈП „Паркови и зеленило“ - 519 и ЈСП - 1331	О
Буџет		
Општ Буџет	Нема информации	М
Буџет за животна средина	46,600,000.00 денари (ги вклучува квалитетот на воздухот, мерки кон бучавата, спроведување на Националната стратегија за заштита на природата (која сè уште не е донесена) и имплементација на планови и програми	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	- 2,700,000.00 за воздух, вода и природа - 2,800,000.00 за зелени подрачја - 30,000,000.00 изготвување на инвестициска студија - 550,000 јавна свест	О
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О

⁸ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ГРАД СКОПЈЕ		
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Нема информации	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Нема информации	М
Планирање		
Локален еколошки акциски план и временска рамка	ЛЕАП (2011-2016). Ажуриран од Секторот за заштита на животната средина и природата	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Да	М
Заштитна зона за вода за пиење	Да, вклучена е во просторниот план	М
Определување на крајбрежниот појас	Не е применливо	М
Демаркација на зоните за капење	Не е применливо	М
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Нема информации	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Да – скопска агломерација	
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Да	М
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Не (но во урбанистичкиот план се содржани превентивни мерки)	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Не	М
План за заштита од поплави	Да, но нема информации за дополнителни мерки	М
Програма за заштита од ерозија	Нема информации	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да (нема информации за договор за усогласување со Регионален план за управување со отпад)	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Нема информации	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	Да	О
Формирано ЈП за управување со отпад ⁹	ЈП „Комунална хигиена“	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Да	М
Претоварни станици	Да	
Формирање депонии	Нема информации	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Нема информации	М
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Да, но нема дополнителни информации	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Нема информации	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Нема информации	М
Заштита и унапредување на водниот	Нема информации (но постои План за заштита од	М

⁹ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	поплави)	
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	Да	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Вода за пиење: 17.25 МКД/ m ³ за домаќинства, 46,23 МКД/м ³ за правни лица, Канализација: 12,12 МКД/м ³ за домаќинства и 19.17 МКД/м ³ за правни лица	М
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Нема и не е дозволено испуштање на вода	М
ГРАД СКОПЈЕ		
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Да (не беше даден бројот на инсталации)	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Добиени се 46 барања, 35 се издадени а 11 се повлечени. <u>Сите ИКСЗ инсталации имаат дозвола за испуштање на вода</u>	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	489 одобрени; 1 повлечена; 10 во постапка	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Согласно условите пропишани со законската регулатива и договорот за испуштање на отпадни води издаден од ЈП „Водовод и канализација“	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Не	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Постои но во моментот не функционира	О
Мониторинг на бучавата	Не	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода	Не	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	За управување со отпад, преку ЈП „Комунална хигиена“	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Да за мерењата на квалитетот на воздух, за бучава (иако не постои мрежа за мониторинг) и управување со отпад	М
Катастар на животна средина	Нема за бучава, нема информации за други матрици	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Давање пристап до јавни информации, редовни публикации во печатени медиуми за добиени/ издадени ИКСЗ дозволи, интернет портал на Градот Скопје	М
Локален PRTR	Нема информации	О
Објавување информации (воздух, отпад, итн.)	Да, планот за квалитет на воздухот е достапен на јавноста (објавување на планската документација)	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Да, мапа на бучава	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	550.000 денари	М
Агенда 21	Нема информации	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Да за управување со отпад, нема информации за други матрици	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Нема информации	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Нема информации	М
Бучава	Нема локални инспектори за бучава	М
Отпад	Се изготвува Годишен план	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Нема информации	М
Прекршочни постапки		
Бучава	Да, нема други информации	М
Отпад	Активности за спречување на дивото фрлање отпад	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.1.1.4 Соработка и координација помеѓу МЖСПП и другите општини во имплементацијата на законодавството за животна средина

Не постојат информации во врска со постојната и/ или планирана меѓуопштинска соработка, со исклучок на меѓуопштинскиот Одбор за управување со отпад кој треба да донесе Регионален план за управување со отпад. Најголемото количество комунален отпад е собрано во Скопскиот регион 153.433 тони т.е. 26,9% од вкупното количество собрано во Република Македонија¹⁰.

Како и да е, треба да се има предвид дека Скопје е главно подрачје на регионот и неговите соседни општини имаат висок степен на економска и општествена интеграција со Скопје.

Од овие причини, Градот Скопје е телото задолжено за имплементирање на повеќето обврски за животна средина кои ги имаат „општините на Градот Скопје“.

6.1.1.5 Идентификувани потреби за градење капацитети за имплементација на законодавството за животна средина

Согласно проценката која беше направена најрелевантна област на надлежности за општините се **планирање, инспекција и информирање на јавноста**.

Постои потреба од зајакнување на капацитетите за имплементирање на законодавството за животна средина на интегриран начин, земајќи ги предвид сите можни влијанија и неопходни мерки, обезбедување насоки за тоа како локалните плански документи за животна средина да се усогласат со просторните и урбани планови.

Важно е да се изготви национална програма за поддршка на усогласеноста со животната средина и нејзино спроведување, дури и во вид на заеднички инспекции, обуки, прирачници, упатства (на пример, за прекршочни постапки), итн.

Исто така се препорачува програмата за поддршка на локалните инспектори да биде редовно ажурирана од аспект на законодавството.

6.1.2 Општина Аеродром

6.1.2.1 Општи информации

Општината Аеродром е една од десетте општини во состав на Градот Скопје. Формирана е на 12 април 2005 година а претходно беше дел од Општината Кисела Вода.

Општината ги опфаќа следниве населени места: Аеродром, Мичурин, Јане Сандански, Лисиче, Ново Лисиче, Регионален Центар, Горно Лисиче и Долно Лисиче.

6.1.2.2 Административен капацитет

Општината Аеродром ги извршува своите задачи согласно Законот за локална самоуправа и другите секторски закони.

Главни тела на Општината се градоначалникот и Советот. Советот на Општината Аеродром има 27 советници од кои еден дел се од политички партии а други се независни претставници.

Општинската администрација е организирана на следниов начин:

- Сектор за главни работи
- Сектор за правни и општи работи,

¹⁰ Рамковен документ за проценка на и управување со животната средина, за потребите на проектот за подобрување на општинските услуги 2 (MSIP2) – октомври 2015 година, С.Андонова

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- Сектор за комунални работи, урбанизам и заштита на животната средина,
- Сектор за финансиски прашања
- Сектор за образование, спорт и култура
- Сектор за внатрешна ревизија

Секторот за комунални работи, урбанизам и заштита на животната средина е задолжен за спроведување на активностите поврзани со животната средина. Тој е организиран во четири одделенија:

- Одделение за јавни работи
- Одделение за урбанистичко планирање
- Одделение за заштита на животната средина
- Одделение за инспекциски работи

6.1.2.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА АЕРОДРОМ		
Општи информации		
Местоположба	Север	
Површина	20 km ²	
Број на жители	72.009	
Соседни општини	Гази Баба (североисток); Студеничани (југ); Општина Центар (северозапад); Кисела Вода (југозапад)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ¹¹	Средна	
Постојна меѓуопштинска соработка	1. Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад да донесе Регионален план за управување со отпад	
Речен слив	Вардар, во постапка е План за управување со речниот слив. Нема конкретна задача за изготвување но предвидено е вклучување на засегнати страни	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Не	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Не е применливо	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Нема информации	
Јавни претпријатија	Нема информации	
Формиран е регионален центар за отпад	Не е применливо	
Постои привремена принудна управа?	Нема информации	
Задача/ информација	Состојба во Општина Аеродром	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	110	/
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	2 вработени за животна средина, специјализирани во следниве сектори: проценка на елаборатите; ЛЕАП; заштита на квалитетот на водата; управување со отпад; бучава; заштита на животната средина; хоризонтални аспекти во животната средина	М
Вкупно инспектори	1 инспектор за животна средина + 4 комунални инспектори	М
Вработени во јавните претпријатија	100 сезонски работници кои ги извршуваат комуналните работи низ целата општина	О
Буџет		
Општ Буџет	613,843,000 денари	М
Буџет за животна средина	950,000.00 денари	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	- 550,000 за воздух, вода, природа - 390,000 за зелени подрачја - 300,000 за подигнување на јавната свест	О
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Нема информации	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Не е применливо	Не е применливо

¹¹ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ОПШТИНА АЕРОДРОМ		
Планирање		
Локален еколошки акциски план и временска рамка	ЛЕАП (2015)	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Нема информации	М
Заштитна зона за вода за пиење	Нема информации	М
Демаркација на зоните за капење	Не е применливо	Не е применливо
Определување на крајбрежниот појас	Не е применливо	Не е применливо
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Нема информации	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Не е применливо	Не е применливо
План за квалитет на амбиентниот воздух (AAQP) Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Не е применливо	Не е применливо
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Нема информации	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Нема информации	М
План за заштита од поплави	Во постапка е план за заштита и спасување	М
Програма за заштита од ерозија	Нема информации	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Не е применливо	Не е применливо
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Не е применливо	Не е применливо
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	ЈП „Водовод и Канализација“ со кое управува Градот Скопје	О
Формирано ЈП за управување со отпад ¹²	Да, ЈП „Комунална Хигиена“ со кое управува Градот Скопје	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Не е применливо	Не е применливо
Претоварни станици	Не е применливо	Не е применливо
Формирање депонии	Не е применливо	Не е применливо
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Не е применливо	Не е применливо
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Не е применливо	Не е применливо
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Нема информации	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Нема информации	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Нема информации	М

¹² Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	Нема информации	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Нема информации	М
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Нема и не е дозволено испуштање на вода	М
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Не е применливо	Не е применливо
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Не е применливо	Не е применливо
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Не е применливо	Не е применливо
Елаборат за заштита на животна средина	85 елаборати се одобрени и 10 во постапка	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Нема информации	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Не	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Не е применливо	Не е применливо
Мониторинг на бучавата	Инспекцијата за животна средина склучи договор со форма овластена за мерење на бучава. Мерењата се вршат врз основа на доставени барања а согласно извештајот од фирмата се преземаат и соодветни мерки	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода	Нема информации	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Не	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Не е применливо	Не е применливо
Катастар на животна средина	Не	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Не е применливо	Не е применливо
Локален PRTR	Не е применливо	Не е применливо
Информирање на јавноста	Анкети и состаноци во урбаните месни заедници, интернет страница на Општината, печатен билтен кој Општината на секои три месеци го доставува до секое домаќинство	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Нема информации	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	300,000.00 денари Но во „хоризонталните прашалници“ не е специфицирана ниту една активност за подигнување на јавната свест	М
Агенда 21	Нема информации	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Не е применливо	Не е применливо
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Не е применливо	Не е применливо
Квалитет на амбиентниот воздух	Не е применливо	Не е применливо
Бучава	Не е применливо	Не е применливо

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Отпад	Применливо само за електричен и електронски отпад и батерии, но нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Не е применливо	Не е применливо
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Нема информации	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.1.3 Општина Ѓорче Петров

6.1.3.1 Општи информации

Општината Ѓорче Петров е една од општините на Градот Скопје. Се наоѓа во северозападниот дел од Скопската котлина, помеѓу реките Вардар, Лепенец и Треска. Општината има урбан и рурален дел и ги опфаќа следниве населени места: Грачани, Кучково, Никиштане, Орман, Волково и Ново Село.

6.1.3.2 Административен капацитет

Општинската администрација во Општината Ѓорче Петров е организирана во сектори и одделенија, и тоа:

- Сектор за нормативно-правни и општи работи
- Сектор за финансиски прашања
- Сектор за урбанизам, комунални дејности, заштита на животната средина и локален економски развој,
- Одделение за внатрешна ревизија,
- Одделение за човечки ресурси
- Одделение за инспекциски работи - инспекторат

6.1.3.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА ЃОРЧЕ ПЕТРОВ		
Општи информации		
Местоположба	Север	
Површина	66.93 km ²	
Број на жители	41.634	
Соседни општини	Сарај (југозапад); Карпош (југоисток), Чучер Сандево (исток) Косово* (север) (*Ваквото означување не го прејудиира ставот за статусот на Косово, и е согласно Резолуцијата 1244/1999 на Советот за безбедност на ОН и мислењето на Меѓународниот суд на правдата за косовската Декларација за независност)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ¹³	Мала	
Постојна меѓуопштинска соработка	1. Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад да донесе Регионален план за управување со отпад	
Речен слив	Вардар, во постапка е План за управување со речниот слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Не	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Нема информации	
Јавни претпријатија	Нема информации	
Формиран е регионален центар за отпад	Не е применливо	
Постои привремена принудна управа?	Нема информации	
Задача/ информација	Состојба во Општина Ѓорче Петров	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	Нема информации	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	Нема информации	М

¹³ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ОПШТИНА ГОРЧЕ ПЕТРОВ		
Вкупно инспектори	Нема информации	М
Вработени во јавните претпријатија	Нема информации	О
Буџет		
Општ Буџет	380,000,000.00 (2014) 491,000,000.00 (2015)	М
Буџет за животна средина	2014: 35,865,000.00 и тоа: 7,100,000.00 за јавна хигиена; 1,400,000 за одржување на паркови и зеленило; 3,393,000.00 за поддршка на енергетска ефикасност; 1,000,000.00 за животна средина (ЛЕАП, подигнување на свеста кај жителите преку едукативни програми, итн.); 19,672,000.00 за завршување на изградбата на канализациска мрежа; 2,500,000.00 за завршување на изградбата на системи за водоснабдување; - 300,000.00 за дезинфекција и дератизација; - 500,000 за корпи на отпадоци на подрачјето на Општината	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	Во годишниот општински Буџет за 2015 не се предвидени средства за вакви проекти. Во тек е проектот за изградба на канализациска мрежа во Волково. Проектот има Буџет од 2,800,000.00. - Зелени површини во општинскиот Буџет за 2014 – 1,400,000.00 а во Буџетот за 2015 – 1,600,000	О
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Нема информации	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Не е применливо	Не е применливо
Планирање		
Локален еколошки акциски план	Нема информации	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV) подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Нема информации	М
Заштитна зона за вода за пиење	Нема информации	М
Демаркација на зоните за капење	Не е применливо	Не е применливо
Определување на крајбрежниот појас	Не е применливо	Не е применливо

ОПШТИНА ГОРЧЕ ПЕТРОВ		
Доставување мислење за проценка на Агломерација на квалитетот на воздухот	Не е применливо	О Не е применливо
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Не е применливо	Не е применливо
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Нема информации	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	ЈП „Водовод и канализација“, кое функционира на ниво на Град Скопје	М
План за заштита од поплави	Нема информации	М
Програма за заштита од ерозија	Нема информации	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Не е применливо	Не е применливо
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Не е применливо	Не е применливо
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	ЈП „Водовод и канализација“, кое функционира на ниво на Град Скопје	О
Формирано ЈП за управување со отпад ¹⁴	Нема информации	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Не е применливо	Не е применливо
Претоварни станици	Не е применливо	Не е применливо
Формирање депонии	Не е применливо	Не е применливо
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Не е применливо	Не е применливо
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Не е применливо	Не е применливо
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Нема информации	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Нема информации	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Нема информации	М
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	ЈП „Водовод и канализација“, кое функционира на ниво на Град Скопје	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Нема информации	
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Нема информации	М
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Не е применливо	Не е применливо
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Не е применливо	Не е применливо
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Не е применливо	Не е применливо
Елаборат за заштита на животна средина	Нема информации	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Нема информации	М
Мониторинг		

¹⁴ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

ОПШТИНА ЃОРЧЕ ПЕТРОВ		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Нема информации	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Не е применливо	Не е применливо
Мониторинг на бучавата	Нема информации	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода		О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Нема информации	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Не е применливо	Не е применливо
Катастар на животна средина	Не	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Не е применливо	Не е применливо
Локален PRTR	Не е применливо	Не е применливо
Информирање на јавноста	Нема информации	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Нема информации	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	Со цел подигнување на свеста преку предавања за животна средина, Општината има организирано обуки за деца и родители, во соработка со УСАИД. Обуките беа одржани во основните училишта на подрачјето на Општината.	М
Агенда 21	Нема информации	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Не е применливо	Не е применливо
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Не е применливо	Не е применливо
Квалитет на амбиентниот воздух	Не е применливо	Не е применливо
Бучава	Не е применливо	Не е применливо
Отпад	Применливо само за електричен и електронски отпад и батерии, но нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Не е применливо	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Нема информации	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.2 ПОЛОШКИ РЕГИОН

Полошкиот регион е еден од осумте статистички региони во Република Македонија и тој опфаќа девет општини: Тетово, Гостивар, Маврово и Ростуше, Желино, Теарце, Боговиње, Врапчиште, Јегуновце и Брвеница.

Регионот се простира на вкупна површина од 2.416,91 km² и вклучува 184 населени места со вкупно 304,125 жители.

Регионот е богат со минерални ресурси како што се манган, железо, бакар, олово, арсен, молибден и мермер.

Македонија има управувано со две фабрики за феролегури, во Тетово и Кавадарци. Фабриката „Југохром“ од Јегуновце (Тетово) е формирана во 1952 година со цел примарно производство на ферохром, феросилициум и натриум дихромат. Овие фабрики се снабдуваа со електрична енергија од хидроелектричните центри во близина и користеа вода од Мавровско езеро. Првично снабдувањето со хромитот беше од рудникот Радушја кој е во близина на Југохром.

Според податоците од Државниот завод за статистика, на 31 декември 2005 година во регионот имало 17,781 активни правни лица од кои 98% се мали и средни фирми.

Регионалниот центар за развој на Полошкиот плански регион е правно лице кои ги вклучува единиците на локална самоуправа од Полошкиот регион. Центарот е формиран согласно Законот за рамномерен регионален развој („Службен весник на Република Македонија бр. 63/07; 187/13 и 43/14“) со цел координирање на сите активности во врска со имплементацијата на Програмата за развој на Полошкиот регион.

Ова се деветте општини во Полошкиот регион:

Општина	Население	Површина	Населени места
Тетово	101.000	261,89 km²	19
Маврово и Ростуше	8.618	13 km ²	42
Желино	24.390	201.04 km ²	18
Теарце	22.454	136.54 km ²	13
Гостивар	81.042	375 km²	33
Боговиње	28.997	141 km ²	14
Врапчиште	25.399	157 km ²	15
Брвеница	15.855	164.3 km ²	10
Јегуновце	10.790	176,93 km²	17

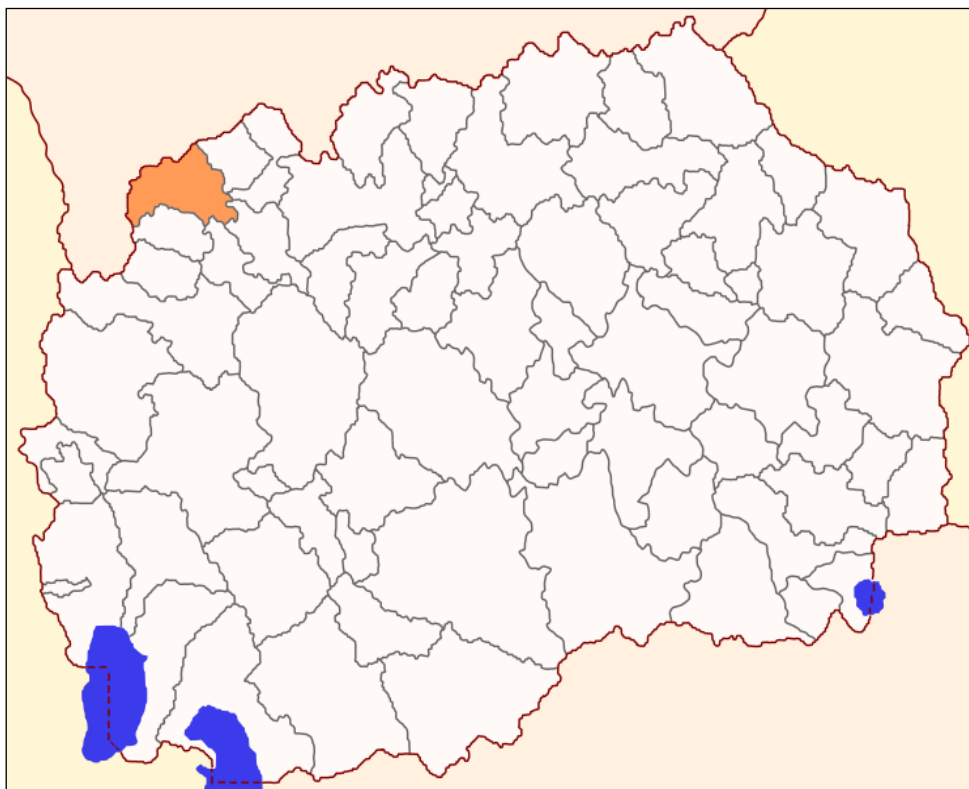
6.2.1 Општина Тетово

Општината Тетово е еден од најголемите градови во Република Македонија кој се наоѓа во центарот на Полошката котлина во северозападниот дел на Република Македонија.

Општината се простира на површина од 261.89 km² и има 101.000 жители од кои околу 65,000 живеат во општинскиот центар Тетово. Во општината има 19 населени места согласно територијалната поделба од 2004 година.

Географската местоположба на Тетово е стратешка и има меѓународна важност, затоа што се наоѓа на патот на меѓународни коридори, и тоа Коридорот осум (кој поминува низ Тетово) и Коридорот десет (кој е 40 km од Тетово).

Тетово е важен административен и комерцијален центар на Полошкиот регион. Со оглед на географската местоположба и расположливите природни ресурси, Општината има добар потенцијал за развој на земјоделскиот, туристички и индустриски сектор во иднина.

Главни надлежности на Општината Тетово се:

- Урбанистички планирање (урбано и рурално),
- Издавање градежни дозволи
- Заштита на природата и животната средина
- Локален економски развој
- Општински работи – снабдување со вода за пиење; пречистување на отпадни води; јавно осветлување; управување со атмосферски води; управување со јавна хигиена; собирање, транспорт и управување со комунален отпад; организирање јавен транспорт; снабдување со природен гас и енергија; гробишта; погребни и услуги за кремирање; изградба и одржување на патишта и други локални инфраструктури; управување со сообраќај; одржување паркови, зеленило и рекреативни подрачја; чистење на речни корита, итн.
- Заштита од пожари и превенција (територијална противпожарна единица)
- Систем за заштита и спасување на граѓаните од природни и катастрофи предизвикани од човекот, и од нивните последици
- Други задачи предвидени со закон

6.1.1.2 Административен капацитет

Во Општина Тетово ги имаме следниве сектори:

Сектори/ одделенија	Јавни претпријатија
Сектор за информирање и поддршка на градоначалникот	Јавно комунално претпријатие - ТЕТОВО
Сектор за правни и административни работи	
Сектор за финансии	
Сектор за урбанизам, комунални дејности и животна средина	
Сектор за сообраќај, патишта и градежно земјиште	
Сектор за јавни дејности	
Сектор за локален економски развој и развој и промоција на туризмот	
Сектор за инспекции/ општински инспекторат	
Сектор за внатрешна ревизија	
Сектор за човечки ресурси	

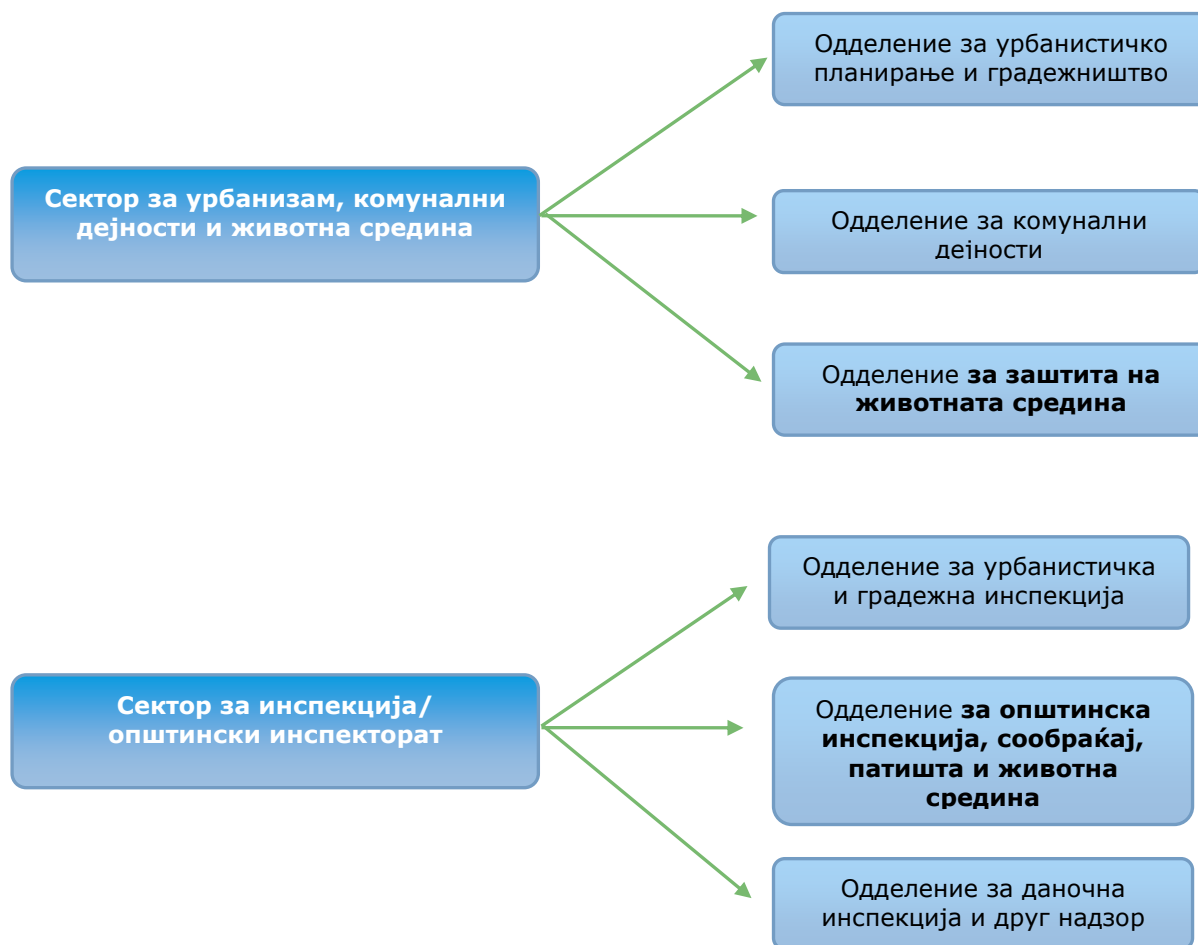
Територијална противпожарна единица

Како што потенциравме погоре, Општина Тетово, меѓу другото, е задолжена за заштита на животната средина и природата како и за донесување мерки за спречување и заштита на граѓаните од загадувања на воздухот и водата и од нејонизирачко зрачење.

За оваа цел, во рамките на Секторот за урбанизам, комунални дејности и животна средина е формирана **Единица за заштита на животната средина.**

Секторот за инспекции/ општински инспекторат е задолжен за примена на заштитата на животната средина на локално ниво.

На овој дијаграм е прикажан составот и организацијата на горенаведените структури.

Секторот за урбанизам, комунални дејности и животна средина се состои од три одделениа:

1. Одделение за урбанистичко планирање и градежништво,
2. Одделение за комунални дејности, и
3. Одделение за заштита на животната средина

Во овој Сектор работат четири лица кои се специјализирани во разни сектори: Б-ИКСЗ дозволи, квалитет на воздухот, заштита на природата, бучава, ЛЕАП, итн. Постои план за зголемување на бројот на вработени со следната систематизација но нивниот точен број сè уште не е дефиниран.

Секторот за инспекција/ општински инспекторат е задолжен за спроведување на законот. Секторот е организиран во следниве единици:

1. Одделение за урбанистичка и градежна инспекција
2. Одделение за општинска инспекција, сообраќај, патишта и животна средина
3. Одделение за даночна инспекција и друг надзор

Во моментот има двајца инспектори за животна средина кои се во состав на Секторот за локален инспекторат. Во Тетово исто така се лоцирани и четворица државни инспектори за животна средина.

Јавното комунално претпријатие – ТЕТОВО е формирано со Одлука на Советот на Општина Тетово во 1989 година и е организирано како јавно претпријатие за комунални услуги. Станува збор за јавно претпријатие кои комбинира разни активности како што се управување со отпад/ отстранување, снабдување со вода за пиење, одведување на отпадните води и нивен третман.

Претпријатието е контролирано од Советот на градот и со него управува директор кој директно е одговорен до Советот. Претпријатието има целосна функционална автономија во однос на кадровската екипираност и функционирањето.

Ова е организациската структура на јавното комунално претпријатие – ТЕТОВО.

Управен одбор	Директор	Надзорен одбор
Единица за општи услуги	Единица за јавни услуги	Единица за водовод и канализација
✓ Сектор за финансии	✓ Сектор за отстранување на отпадот	✓ Сектор за водоснабдување
✓ Сектор за сметководство	✓ Сектор за чистота и уредување	✓ Сектор за лабораторија за вода
✓ Сектор за човечки ресурси, правни и општи работи	✓ Сектор за погребални услуги	✓ Сектор за отпадни води
	✓ Сектор за механизација	✓ Сектор за развој

6.1.2.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА ТЕТОВО		
Општи информации		
Местоположба	Северозапад	
Површина	261,89 km ²	
Број на жители	101.000,00	
Соседни општини	Косово*, Теарце, Јегуновце, Желино, Брвеница, Боговиње (*Ваквото означување не го прејудиира ставот за статусот на Косово, и е согласно Резолуцијата 1244/1999 на Советот за безбедност на ОН и мислењето на Меѓународниот суд на правдата за косовската Декларација за независност)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ¹⁵	Голем (најважен град на тоа подрачје) – во 2004 година општините Шипковица и Џепчиште беа споени со територијата на Тетово	
Постојна меѓуопштинска соработка	Меѓуопштинската соработка се одвива преку Регионалниот центар за развој на Полошкиот плански регион	
Речен слив	Вардар, Во постапка е План за управување со речниот слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Да, еден претставник номиниран од градоначалникот	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не, но во тек се планови за прогласување на Шар Планина за национален парк	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Во Општината се наоѓаат поголем број на објекти кои претставуваат културно наследство а направен е и обид Шарената џамија во Тетово да се стави под заштита на УНЕСКО	
Јавни претпријатија	Јавно претпријатие „Тетово“	
Формиран е регионален центар за отпад	Нема информации	
Постои привремена принудна управа?	Општина Тетово не била под привремена принудна управа од страна на МЖСПП	
Задача/ информација	Состојба во Општина Тетово	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	Нема информации	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	4 лица, специјализирани во разни сектори: Б-ИКСЗ дозволи, квалитет на воздухот, заштита на природата, бучава, ЛЕАПи,	М
Вкупно инспектори	Двајца инспектори за животна средина	М
Вработени во јавните претпријатија	Нема информации	О
Буџет		
Општ Буџет	Нема информации	М
Буџет за животна средина	Нема информации	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	Нема информации	
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел	Рестрикциите за користење вода се на сила во летниот период затоа што Тетово има недостаток	М

¹⁵ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ОПШТИНА ТЕТОВО		
да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган	од вода за пиење. Предвиден е нов водоводен систем кој ќе овозможи дополнителни 250 l/sec кој во моментот е во тек По поплавите во Тетово во 2015 година воведени се ограничувања за пиење на водата поради безбедност.	
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Нема информации	М
Планирање		
Локален еколошки акциски план и временска рамка	Да, за 10 години: не е познат датумот на изготвување на планот. Задолжен за негово ажурирање е Секторот за урбанизам, комунални и јавни работи, Секторот за заштита на животната средина и локален економски развој, Советот на Општината, Градоначалникот	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Нема информации	М
Заштитна зона за вода за пиење		М
Демаркација на зоните за капење	Нема информации	М
Определување на крајбрежниот појас	Нема информации	М
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Нема информации	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Во постапка е агломерација на квалитетот на воздухот	М
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Да, но нема дополнителни информации	М
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Не, но постои Акциски план	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Нема информации	М
План за заштита од поплави	Да, изготвен е во соработка со Центарот за управување со кризи	М
Програма за заштита од ерозија	Идентификувани се критичните точки но мерки сè уште не се донесени.	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да, но нема дополнителни информации	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Нема информации	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	ЈКП „Тетово“	О
Формирано ЈП за управување со отпад ¹⁶	ЈКП „Тетово“	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Претоварни станици	Постои претоварна станица но истата не е регулирана и често имаме жалби од невладините организации и граѓаните до Општината за нејзино преместување	М
Формирање депонии	Во тек е формирање на регионална депонија во Гостивар - Русино	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Нема информации	М

¹⁶ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ОПШТИНА ТЕТОВО		
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Нема информации	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Нема информации	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Нема вакво посебно собирање	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Речните корита се чистат најмалку двапати годишно	М
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	Водата за пиење ја снабдува Општината, локалниот орган за јавно здравје прави анализи и редовно известува до Општината и го информира населението за квалитетот на водата за пиење	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Нема информации	М
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Нема информации	М
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Постојат 6 Б-АД за усогласување со Оперативниот план и една Б-интегрирана дозвола	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Издадена е една Б-интегрирана дозвола за испуштање	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	Одобрени: 60; повлечени: 9; во постапка: 8	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Нема информации	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Нема информации	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Да, но нема дополнителни информации	О
Мониторинг на бучавата	Нема информации	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода	Да, подрачните единици на Институтот за јавно здравје	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Нема информации	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Да за квалитетот на воздухот но не се достапни дополнителни информации	М
Катастар на животна средина	Нема информации	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Нема информации	М
Локален PRTR	Нема информации	О
Информирање на јавноста	Јавноста е постојано информирана преку интернет страницата на Општината и телевизија	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Да, учество на јавноста во стратешкото мапирање на бучавата и Национален акциски план (стратешкото мапирање на бучавата сè уште не е направено)	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	Нема информации	М
Агенда 21	Нема информации	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Нема информации	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Нема информации	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Да, но нема дополнителни информации	М
Бучава	Нема информации	М
Отпад	Нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Нема информации	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Нема информации	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.2.2 Општина Гостивар

6.2.2.1 Општи информации

Општината Гостивар се наоѓа во горниот дел од Полошката котлина. Станува збор за една од најголемите општини во државата со вкупно население од 81,042 жители, која се простира на 375 km².

6.2.2.2 Административен капацитет

Организациската структура на општинската администрација како и делокругот на нејзината работа се регулирани со Одлуката на Советот на Општината донесена на 15.06.2015 година.

Внатрешната организација на општинската администрација е дефинирана со земање предвид на законските барања. Тука е прикажана организациската структура на Општината Гостивар:

Сектори/ единици	Јавни претпријатија
Сектор за поддршка на градоначалникот	ЈКП „Комуналец“
Сектор за правни и социјални работи	ЈП за управување со спортски објекти
Сектор за финансиски прашања	
Сектор за урбанизам, транспорт, комунални активности и животна средина	
Сектор за јавни работи	
Сектор за инспекција	
Одделение за внатрешна ревизија	
Одделение за човечки ресурси	
Територијална противпожарна единица	

Задолжени за заштита на животната средина се следниве два сектори:

- Сектор за урбанизам, транспорт, комунални активности и животна средина
- Сектор за инспекција

Секторот за урбанизам, транспорт, комунални активности и животна средина е задолжен за урбанистичко планирање, изготвување програми за локален превоз, за следење и проценка на состојбата со комунална хигиена, изготвување на програми и Стратегија за унапредување на водоснабдувањето, пречистување на отпадни води, за предлагање Годишна програма за собирање, транспорт и третман на цврстиот комунален отпад, за изготвување Програма за заштита на животната средина, итн.

Секторот е организиран во три одделени, и тоа:

1. Одделение за урбанизам, градежништво, просторно планирање и планирање на употребата на земјиштето,
2. Одделение за мобилност, и
3. Одделение за општински услуги и заштита на животната средина

Прашањата за животна средина во рамките на овој Сектор ги спроведува **Одделението за комунални услуги и заштита на животната средина**. Одделението ги има следниве надлежности:

- Мониторинг и имплементација на законските и подзаконски акти во областа на заштита на животната средина и комунални услуги;
- Изготвување нацрт програма и стратегија за унапредување на снабдувањето со вода за пиење, и одведување и третман на отпадните води во Општината;
- Изградба и реконструкција на водоводна и канализациска мрежа; редовно одржување на речните корита и регулирање на каналите на подрачјето на Општината;
- Мониторинг и анализа на состојбата со комунална хигиена,
- Изградба, реконструкција и користење на зелени паркови
- Изготвување Програма за заштита на животната средина;
- Предлог годишна Програма за собирање, транспорт и третирање на цврстиот комунален отпад;

- Промовирање на заштитата на животната средина;
- Изготвување програма за намалување на загадувањето на животната средина во Општината;
- Предлагање мерки за мониторинг и заштита на квалитетот на водата, воздухот, почвата и природата во Општината;
- Давање предлози за прогласување заштитени подрачја;
- Предлагање и имплементација на мерки за заштита од бучава и нејонизирачко зрачење.

Секторот за инспекција е задолжен за инспекција и надзор врз имплементацијата на законите во однос на јавните работи, *животната средина*, просторното и урбано планирање, итн. Секторот врши надзор врз работењето на јавните претпријатија кои се формирани од Општината.

Секторот ги открива прекршувањата и пропишува корективни мерки согласно законските одредби со цел заштита на јавниот интерес.

Секторот за инспекција е поделен во две единици;

1. Одделение за комунална, градежна и инспекција на животната средина, и

2. Одделение за други видови инспекција.

Одделението за комунална, градежна и инспекција на животната средина ја следи имплементацијата на законите и на другите акти во надлежност на општинските власти на полето на јавни работи, животна средина, просторно и урбанистичко планирање.

Одделението за други видови инспекција ја следи имплементацијата на законите и на другите акти во надлежност на општинските власти на полето на управување со општинските приходи, туризам.

6.2.2.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА ГОСТИВАР		
Општи информации		
Местоположба	Северозапад	
Површина	1341 km ²	
Број на жители	81.042	
Соседни општини	Маврово и Ростуша, Зајас Осломеј (југ); Македонски Брод (исток); Брвеница и Врапчиште (север) Албанија и Косово (запад)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ¹⁷	Средна	
Постојна меѓуопштинска соработка	Нема информации	
Речен слив	Вардар, Во постапка е План за управување со речниот слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Да, еден претставник	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Не, но постои потенцијално место Натура 2000	
Јавни претпријатија	Да, ЈП „Комуналец“	
Формиран е регионален центар за отпад	Да	
Постои привремена принудна управа?	Нема информации	
Задача/ информација	Состојба во Општина Гостивар	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	Нема информации	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	Двајца вработени за животна средина	М
Вкупно инспектори	Еден инспектор за животна средина	М
Вработени во јавните претпријатија	144 во ЈП „Комуналец“ со буџет од 80.000.00 0 денари	О
Буџет		
Општ Буџет	240.000 евра	М
Буџет за животна средина	90.000 евра	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	150.000 евра за паркови	
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Да, ако водата не е безбедна тогаш се забранува за пиење и јавноста е информирана преку јавни медиуми (радио, ТВ, интернет) а градинките и училиштата по телефон	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Нема информации	М

¹⁷ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ОПШТИНА ГОСТИВАР		
Планирање		
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Да, еден претставник	М
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	М
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	М
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	М
Локален еколошки акциски план и временска рамка	Нема информации	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Нема информации	М
Заштитна зона за вода за пиење	Нема информации	М
Демаркација на зоните за капење	Нема зони за капење	М
Определување на крајбрежниот појас	Нема крајбрежен појас	М
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Нема информации	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Нема	М
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Нема план за квалитет на воздухот	М
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Нема стратешко мапирање на бучавата и нема акциски план	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Нема информации	М
План за заштита од поплави	Има план и програма за заштита од поплави	М
Програма за заштита од ерозија	Идентификувани се критични точки и преземени се мерки за заштита од ерозија како дел од Планот за заштита од природни катастрофи	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Нема информации	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	Нема информации	О
Формирано ЈП за управување со отпад ¹⁸	Нема информации	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Претоварни станици	Не	М
Формирање депонии	Нема информации	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Нема информации	М
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Нема информации	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Нема информации	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Не	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Општината редовно ги одржува речните корита	М
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	Водата за пиење ја снабдува ЈП „Комуналец“ а контроли врши Институтот за јавно здравје - Гостивар	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	9 МКД/м3 за домаќинства, 30МКД/м3 за правни лица; канализација 5,4МКД/м3	М
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Нема информации	

¹⁸ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

ОПШТИНА ГОСТИВАР		
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Нема точен број	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Добиени се 7 барања: за 5 се издадени дозволи, 2 се во постапка	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	Од 2011 година се издадени 30 елаборати; 2 се во постапка и еден е повлечен поради промените во производствениот погон во Општина Врапчиште	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Нема информации	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Нема информации	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Нема информации	О
Мониторинг на бучавата	Нема информации	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода	Да, подрачните единици на Институтот за јавно здравје	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Нема информации	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Да, редовно се известува за количеството на собран отпад	М
Катастар на животна средина	Нема информации	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Нема информации	М
Локален PRTR	Нема информации	О
Информирање на јавноста	Информирањето на јавноста се прави преку интернет и јавните услуги	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Нема информации	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	Нема информации	М
Агенда 21	Да	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Да	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Нема информации	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Нема информации	М
Бучава	Нема информации	М
Отпад	Нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Нема информации	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Нема прекршочни постапки	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.2.3 Општина Јегуновце

Општината Јегуновце се наоѓа во Полошката котлина, помеѓу Жеден и Шар Планина. Општината се состои од 17 населени места, има вкупно население од 10.790 жители (попис од 2002 година) и опфаќа подрачје од 176 km².

Главни населени места во Општината Јегуновце се.

Населено место	Население	Населено место	Население	Населено место	Население
Беловиште	311	Роатинце	565	Јанчиште	587
Вратница	505	Ратае	411	Жилче	650
Прељубиште	367	Туденце	431	Подбрегје	179
Сиричино	395	Шемшово	1737	Копанце	1059
Јажинце	1099	Рогачево	347	Јегуновце	846
Старо Село	217	Орашје	1084		

На територијата на Општина Јегуновце се наоѓа „Југохром“ Фероалој ДОО од Јегуновце (порано претпријатие во сопственост на државата под името Силмак, основано во 1952 година). Југохром произведува феролегури, особено феросилициум и е главен работодавач во Јегуновце. Во 2010 година фирмата е приватизирана и нов сопственик е руска компанија.

Оваа компанија е една од најголемите и најстари во државата и како таква фабриката има значително влијание врз животната средина во Општина Јегуновце, а можеби и пошироко во Полошкиот регион.

6.2.3.1 Административен капацитет

Согласно Законот за локална самоуправа, Советот на општина Јегуновце во 2010 година донесе Одлука за определување на организацијата, опфатот и начинот на работа на Општина Јегуновце. Според оваа Одлука, Општината Јегуновце е организирана во следниве Сектори:

1. Сектор за информирање, комуникација и протокол;
2. Сектор за правни и општи работи, и јавни прашања;
3. Сектор за финансиски прашања;
4. Сектор за урбанизам, јавни работи, заштита на животната средина, мобилност и економски развој;
5. Сектор за инспекција - инспекторат;
6. Сектор за човечки ресурси, и
7. Сектор за внатрешна ревизија

Секторот за урбанизам, јавни работи, заштита на животната средина, мобилност и економски развој врши активности поврзани со урбанизам, јавни работи, заштита на животната средина, локална мобилност и економски развој за кои е надлежна единицата на локална самоуправа. Овој Сектор, меѓу другото, ги извршува следниве активности:

- Урбанистичко (урбано и рурално) планирање;
- Издавање дозволи за градење објекти од локална важност;
- Просторно планирање;
- Донесување мерки за заштита на животната средина и природата од загадување;
- Издавање Б- интегрирани еколошки дозволи;
- Воспоставување меѓународна и прекугранична соработка;
- Соработка со бизнис секторот, јавниот сектор и невладиниот сектор;
- Планирање на локалниот економски развој, определување на развојни и структурни приоритети, локална економска политика, развивање на мали и средни претпријатија на локално ниво и учество во воспоставувањето и развојот на локална мрежа на институции и агенции за промовирање партнерства, и
- Извршува други работи делегирани од Советот и градоначалникот.

Секторот за инспекција – инспекција, како орган на Општината извршува активности поврзани со инспекција и спроведување на законската рамка во разни сектори. Инспекторатот на Општината Јегуновце, согласно Одлуката за организација, опфат и начин на извршување на општинската администрација во Општина Јегуновце, реализира инспекции и примена на законот во разни полиња, и тоа:

- Превоз;
- Заштита на животната средина;
- Градежништво и урбано планирање;
- Образование и спорт;
- Општински даноци и надоместоци;
- Извршува други задачи ;
- Извршува други работи делегирани од Советот и градоначалникот.

Општината има вкупно 23 вработени – само еден е задолжен за прашања поврзани со животната средина и само еден општински инспектор е задолжен за спроведување.

Општината го формираше јавното комунално претпријатие „Чистота“ задолжено за давање услуги во однос на управување со отпад, водоснабдување и комунална хигиена. Ова претпријатие има вкупно 7 вработени.

6.2.3.2 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА ЈЕГУНОВЦЕ		
Општи информации		
Местоположба	Север	
Површина	184 km ²	
Број на жители	10.790	
Соседни општини	Косово (североисток); Скопје (југоисток); Теарце (запад), Желино (југ); Тетово (југозапад)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ¹⁹	Мала (рурално подрачје)	
Постојна меѓуопштинска соработка	Да. Јегуновце има потпишано Одлука за приклучување кон системот за управување со отпад во Полошкиот регион	
Речен слив	Вардар, Во постапка е План за управување со речниот слив. Уште нема задачи за конкретно изготвување на Планот но предвидено е вклучување на засегнатите страни	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Не	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Нема информации	
Јавни претпријатија	ЈП „Чистота“	
Формиран е регионален центар за отпад	Не	
Постои привремена принудна управа?	Не	
Задача/ информација	Состојба во Општина Јегуновце	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	23	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	1	М
Вкупно инспектори	1	М
Вработени во јавните претпријатија	7	О
Буџет		
Општ Буџет	150.471.400 денари	М
Буџет за животна средина	260.000,00 денари	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	- 300.000 денари: воздух, вода и отпад - 80.000 денари: зелени површини	
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Нема информации	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Нема информации	М

¹⁹ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ОПШТИНА ЈЕГУНОВЦЕ		
Планирање		
Локален еколошки акциски план и временска рамка	Не	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Нема информации	М
Заштитна зона за вода за пиење	Да, втора заштитна зона на изворот Рашче	
Демаркација на зоните за капење	Не (нема зони за капење)	
Определување на крајбрежниот појас	Не (нема крајбрежни појаси)	
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Нема информации	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Нема информации	М
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Нема информации	М
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Нема информации	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата		М
План за заштита од поплави	Изготвен е Оперативен план за заштита од поплави кој треба да биде доставен до МЖСПП на одобрување	М
Програма за заштита од ерозија	Нема информации	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да и испратен е до МЖСПП на одобрување (нема договор на регионално ниво)	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	План за заштита и спасување и План за заштита од поплави, експлозии и опасни супстанции. Единицата за локална самоуправа во соработка со Центарот за управување со кризи и Дирекцијата за заштита и спасување	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	Нема информации	О
Формирано ЈП за управување со отпад ²⁰	Нема информации	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Договори за собирање и транспорт на неопасен отпад на целото подрачје на Јегуновце	М
Претоварни станици	Нема информации	М
Формирање депонии	Нема информации	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Нема информации	М
Цена за отстранување на отпадот на депонии	1. за домаќинства: пластична канта од 120 l: 186 денари; 240 l: 276 денари; 2. За приватни фирми: пластична канта од 120 l: 314 денари; 240 l: 476 денари; 3. За контејнер од 1000 l е 2.190 денари; 3. За контејнер од 5 м3 е 6.670 денари; за 7м3 е 8.571 денари (сите цени без ДДВ) за собирање на отпадот еднаш неделно	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	83.000 денари /месечно?	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Нема информации	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Да, чистење и проширување на речните корита секоја година. Имплементација на проект за регулирање на речното корито на реката Вардар, од селото Туденце до селото Раотинце, во должина од 7 km	М
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	Периодични проверки на квалитетот на водата за пиење од страна на Институтот за јавно здравје во Тетово. Во случај на недоволен квалитет се додава хлор	М

²⁰ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	18 денари/м3 плус ДДВ	
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Две пречистителни станици не се во функција (во Вратница и Рогачево) и нема дозвола за испуштање	М
ОПШТИНА ЈЕГУНОВЦЕ		
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Нема информации	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Нема информации	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	Нема информации	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Нема информации	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Нема информации	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Нема информации	О
Мониторинг на бучавата	Нема информации	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода	Нема информации	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Нема информации	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Нема информации	М
Катастар на животна средина	Нема информации	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Нема информации	М
Локален PRTR	Нема информации	О
Информирање на јавноста	Нема информации	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Нема информации	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	Нема информации	М
Агенда 21	Нема информации	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Нема информации	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Нема информации	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Нема информации	М
Бучава	Нема информации	М
Отпад	Нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Нема информации	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Нема информации	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.3 ЈУГОЗАПАДЕН РЕГИОН

Југозападниот регион се простира на површина од 3.340 km² и има вкупно 222.064 жители. Бројот на жители во Република Македонија е околу 2.022.574 па поради тоа околу 11% од вкупното население во државата живее во Југозападниот регион.

Југозападниот плански регион се наоѓа во западниот и југозападен дел од државата, на границата со Албанија на запад и интерно споделување на границите со Пелагонискиот, Полошкиот, Скопскиот и Вардарскиот статистички регион.

Во состав на Југозападниот регион се следниве девет општини:

Општина	Население	Населени места	Површина
Вевчани	2.433	1	35 km ²
Дебар	19.542	18	145,67 km ²
Дебрца	5.507	28	383,24 km²
Охрид	55.749	29	392,93 km²
Кичево	56.739	7	49,14 km ²
Македонски Брод	7.141	51	888,97 km²
Пласница	4.545	4	54,44 km ²
Струга	63.376	51	483km ²
Центар Жупа	6.519	23	107,21 km ²

Густината на население значително се разликува помеѓу постојните општини. Околу 80% од вкупното население живее во три општини во регионот (Струга, Охрид и Кичево). Просечната густина на население во државата е 81.3 жители на km² додека густината во Југозападниот регион е 66.4 жители на km².

Туризмот е една од најважните економски активности во регионот поради фактот што два главни туристички центри во државата, Охрид и Струга, се наоѓаат на Охридското езеро. Речиси 47% од сите посетители во државата ги посетуваат овие два центри.

Регионот има 50.667 ha определени како земјоделско подрачје (жито, пченка и компир, јаболка, сливи, круши и цреши) што одговара на само 9.6% од вкупното обработливо земјиште во државата.

Другите инвестиции во Југозападниот регион се однесуваат на предлагање форми на алтернативен туризам поврзано со карактеристиките во државата, вклучувајќи ги бањите и агро туризмот, и поддршка и промовирање на производство на органска храна.

6.3.1 Општина Охрид

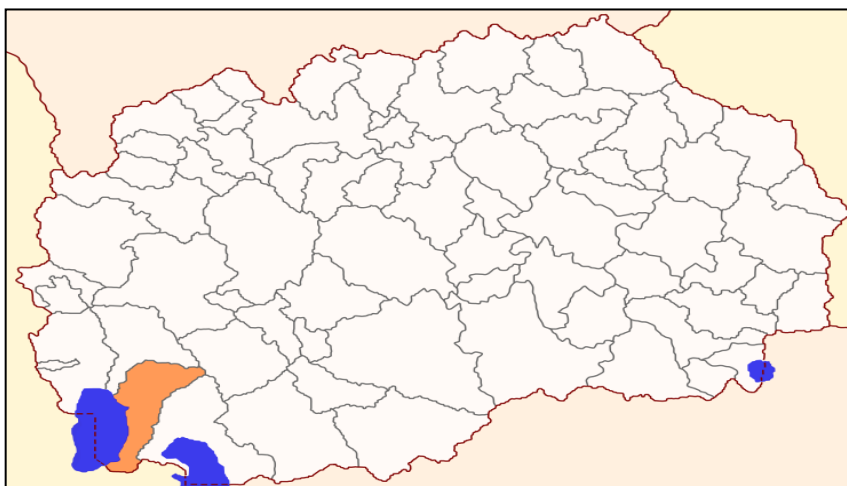
6.3.1.1 Општи информации

Општината Охрид ја сочинуваат градот Охрид и населените места Вапила, Велгошти, Велестово, Горно Лакочереј, Долно Коњско, Долно Лакочереј, Елчани, Завој, Коњско, Косел, Куратица, Лагадин, Лескоец, Ливоишта, Љубаништа, Опеница, Орман, Пештани, Плаќе, Подмоље, Памце, Пашино, Печица, Свиништа, Сирула, Скребатно, Трпејца и Чипокно.

Охрид се наоѓа во југозападниот дел на Република Македонија и има население од 55,749 жители, од кои 42,033 живеат во центарот на Општината – Охрид а останатите во горенаведените населени места.

Зафаќа вкупна површина од 203 km² а густината на население е 256 лица на km².

Местоположбата на Општина Охрид е прикажана на оваа слика.

Ова се 29-те населени места во Општина Охрид:

Населено место	Население	Населено место	Население	Населено место	Население
Охрид	42.033	Горно Лаочереј	515	Вапила	112
Ливоишта	178	Велгошти	3.060	Велестово	53
Долно Коњско	551	Свиништа	64	Долно Лаочереј	728
Трпејца	303	Речица	5	Пештани	1.326
Опеница	58	Расино	8	Орман	104
Скребатно	6	Рамне	632	Сипокно	5
Сирула	10	Подмоље	331	Љубаништа	171
Плаке	4	Коњско	22	Завој	12
Косел	586	Куратица	326	Лагадин	20
Лескоец	2.595	Еслани	590		

Општината Охрид се наоѓа на брегот на Охридското езеро кое го делат Македонија и Албанија.

Езерото се простира на површина од 358 km² (максимална должина од 30.8 km; максимална широчина од 14. 8 km; просечна длабочина од 164 m; максимална длабочина од 289 m). Повеќето од водата потекнува од површински и подземни извори.

Охридското езеро е уникатен екосистем кој треба да биде зачуван. Во месец февруари 2005 година државата целосно го забрани риболовот на ендемската пастрмка (охридска пастрмка и белвица), два загрозуени вида. Во 1979 година Комитетот на УНЕСКО одлучи да го внесе Охридското езеро на Листата на светско наследство според природни критериуми. Во 1980 година ова беше проширено и на културното и историско подрачја, и на културните критериуми.

6.3.1.2 Административен капацитет

Органи на Општината се градоначалникот и Советот. Советот на Општина Охрид има 23 советници кои потекнуваат од политички партии, како и независни претставници.

Ова се јавните претпријатија формирани во Општината Охрид:

Сектори/ единици	Јавни претпријатија
Сектор за информирање и поддршка на градоначалникот	Меѓуопштинско јавно претпријатие „ПРОАКВА“
Сектор за правни работи	ЈКП „Нискоградба“
Сектор за општи работи	ЈП за управување со гробишта Охрид
Сектор за финансии	ЈП „Градски пазар“, Охрид
Сектор за комунални даноци	ЈП „Комуналец“
Сектор за урбанистичко планирање и управување со земјиште	ЈП „Билјанини извори“, Охрид
Сектор за животна средина и управување со отпад	Јавно здравствено претпријатие „Здравствен дом“, Охрид
Сектор за јавни претпријатија, транспорт и улици	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Сектор за туризам и економски развој	
Меѓународна соработка и соработка со УНЕСКО и култура	
Сектор за образование, детска, здравствена и социјална заштита	
Сектор за спорт, млади и невладини организации	
Сектор за поддршка на градоначалникот	
Сектор за инспекција – инспекторат	
Одделение за човечки ресурси	
Одделение за внатрешна ревизија	
Територијална противпожарна единица на Општината	

Задачите за животна средина на Општина Охрид се извршуваат преку **Секторот за заштита на животната средина и управување со отпад**.

Овој Сектор врши активности во врска со издавање дозволи и елаборати за животна средина со локална важност, заштита на животната средина и природата. Секторот презема мерки за заштита и спречување на загадувањето на водата, воздухот и почвата, ги следи состојбите во овие области и предлага мерки и активности за подобрување.

Секторот за заштита на животната средина и управување со отпад исто така врши и други активности предвидени со закони и други регулативи. Истиот е поделен во две одделенија:

- Одделение за заштита и влијанија врз животната средина
- Одделение за управување со отпад и регионални депонии

Одделението за заштита и влијанија врз животната средина ги извршува следниве активности:

- Проценка на состојбата во животната средина,
- Издавање Б-интегрирани еколошки дозволи,
- Одобрување на елаборати за проценка на влијанието врз животната средина и процедура за стратеска проценка на животната средина,
- Изготвување и имплементирање на Годишна програма за животна средина и природа,
- Вршење анализи и информации за животната средина и природата,
- Предлагање мерки за заштита на животната средина и природата, и
- Други задачи определени со законите и регулативите.

Одделението за управување со отпад и регионални депонии ги извршува следниве активности:

- Предлага мерки за заштита и спречување на загадувањето на вода, воздух и почва;
- Изготвува и имплементира документи и акти за стратешко планирање и програмирање на управувањето со отпад;
- Изготвува проекти и други активности за имплементација на Регионалниот план и на други проекти важни за развојот на регионалниот систем;
- Врши мониторинг на услугите кои се даваат во рамките на регионалниот систем;
- Го реализира и организира информативниот систем за животна средина на локално ниво со кој се обезбедува прибирање и прикажување на податоци за општата состојба околу управувањето со неопасниот отпад;
- Изготвување проекти и следење на нивната имплементација;
- Мониторинг на животната средина и природата;
- Врши други активности определени со законите и регулативите.

Одделението за инспекција врши активности во врска со инспекцијата и спроведувањето на законодавството во друга област, меѓу другото инспекција и примена на регулативи во врска со заштита на животната средина и природата и квалитет на амбиентниот воздух на локално ниво.

Вкупниот број на вработени во Општина Охрид е 252 лица, од кои само пет лица работат во секторот животна средина. Овој сектор најмногу работи на проценка на елаборати, Б-ИКСЗ дозволи, заштита на квалитетот на воздухот, заштита на квалитетот на водата, управување со отпад, управување со бучава, итн. Поради недоволниот број на вработени кои работат со

прашања поврзани со животната средина, на нив (вработените во животна средина) им помагаат вработените од Секторот за мобилност, превоз и јавни претпријатија.

Задолжени за спроведување се двајца инспектори и еден општински инспектор.

6.3.1.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА ОХРИД		
Општи информации		
Местоположба	Југозапад	
Површина	392 km ²	
Број на жители	55.749	
Соседни општини	Дебарца (северозапад); Ресен (исток); Демир Хисар (североисток)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ²¹	Голема	
Постојна меѓуопштинска соработка	Постои меѓуопштинско јавно претпријатие за водоснабдување заедно со Општина Струга – Проаква. Порано постоела и меѓуопштинска соработка со Општина Дебарца но договорот потоа не бил обновен.	
Речен слив	Црн Дрим, Нема План за управување со речниот слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Да, еден претставник	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Да, еден претставник кој исто така е вклучен во изготвувањето на Планот за управување со национални паркови	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Национален парк Галичица	
Споменик на природата/ културно наследство	Да, Охридско езеро	
Јавни претпријатија	ЈП „Охридски комуналец“, ЈП „Нискоградба“, ЈП „Проаква“, ЈП „Градски пазар“, ЈП „Билјанини извори“, ЈП „Здравствен дом“, ЈП „Управување со градски гробишта“	
Формиран е регионален центар за отпад	Не	
Постои привремена принудна управа?	Не	
Задача/ информација	Состојба во Општина Охрид	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	252	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	5, поддржани од вработените во Секторот за комунални работи, транспорт и улици	М
Вкупно инспектори	2 за животна средина, 1 комунален	М
Вработени во јавните претпријатија	260 вработени	О
Буџет		
Општ Буџет	958.000.000,00	М
Буџет за животна средина	213.340,00	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	- 1.000.000 за воздух, вода, природа - 20.334.000 за зелени подрачја - Јавна свест 80.000 (донации не се добиени)	
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Нема информации	М

²¹ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ОПШТИНА ОХРИД		
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Нема информации	М
ОПШТИНА ОХРИД		
Планирање		
Локален еколошки акциски план (ЛЕАП) и временска рамка	Да (2012-2018)	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Да	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Да	М
Заштитна зона за вода за пиење	Да	М
Демаркација на зоните за капење	Не (конфликт со Министерството за транспорт)	М
Определување на крајбрежниот појас	Не (конфликт со Министерството за транспорт)	М
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Само неколку случаи (нема бројки)	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Не	М
План за квалитет на амбиентниот воздух (AAQP)	Не	М
Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик		
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Нема стратешко мапирање на бучавата; има Акциски план но тешко се имплементира поради немање финансиски средства	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Нема информации	М
План за заштита од поплави	Не, но изготвена е Програма за мерки за заштита од поплави	М
Програма за заштита од ерозија	Подрачјата со ерозија се идентификувани но не се конкретизирани мерки за спречување и заштита	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да и испратен е до МЖСПП на одобрување (нема договор на регионално ниво)	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Не. План за итни ситуации има но не конкретно за SEVESO. Одговорни се неколку сектори	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	Да, меѓуопштинско ЈП „Проаква“	О
Формирано ЈП за управување со отпад ²²	Да, „Охридски комуналец“	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Да, донесена	М
Претоварни станици	Не	М
Формирање депонии	Да. „Буково“ со која управува и која ја користи само Општината Охрид	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Не	М
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Да. 2.40 денари/м ² /месечно за физички лица. Надоместокот за правни лица зависи од нивната активност.	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Физичките лица се ослободени од плаќање ако количеството на градежен отпад не поголемо од ½ м ³	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	За електричниот и електронски отпад се дефинирани посебни правила	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Редовно одржување на каналите и речните корита	М
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	95% од населението. Институтот за јавно здравје врши редовни проверки на водата за пиење	М

²² Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

ОПШТИНА ОХРИД		
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Нема информации	
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Да, но третманот не е соодветен. Нема информации за постојни дозволи за испуштање (Охрид – Струга населено место Враниште 120,000 е.ж.)	М
ОПШТИНА ОХРИД		
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Нема информации	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	Добиени се 7 барања; издадени се 6; една е во постапка. Сите инсталации имаат дозвола за испуштање води	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	98 одобрени; 3 повлечени (најмногу авиомеханичарски сервиси, прехранбена индустрија)	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Да, со претходен третман	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Не	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Не	О
Мониторинг на бучавата	Не	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Да, формиран е систем за следење на неопасниот комунален отпад	М
Вода	Мониторингот на водите за капење го вршат Институтот за јавно здравје и Хидробиолошкиот институт	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Не. Во постапка на изготвување е регистар на контејнери за комунален отпад, хартија и пластика	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Известувањето на податоците од мониторинг на водите за капење го прават Институтот за јавно здравје и Хидробиолошкиот институт до Министерството за здравство/ МЖСПП. Институтот известува до Министерството за здравство во случај на недоволен квалитет на водата. Податоци за управување со отпадот, депонии, начин на транспорт на отпад, начин на идентификување на отпадот	М
Катастар на животна средина	Во постапка	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Да, според закон	М
Локален PRTR	Во постапка	О
Информирање на јавноста	Да, според закон	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Да, според закон (на пример: Акциски план за бучава)	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	80.000 (донации не се добиваат). Се организираат проекти за одбележување на важни датуми за животната средина	М
Агенда 21	Да	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Да	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Да	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Нема информации	М
Бучава	Нема информации	М
Отпад	Нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Да	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Да, неколку случаи се доставени до Комисијата за прекршоци но не до суд (нема информации за какви случаи станува збор и за какви прекршоци)	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.3.2 Општина Македонски Брод

6.3.2.1 Општи информации

Општината Македонски Брод се наоѓа во западниот дел на Република Македонија и таа е дел од Југозападниот регион.

Општината Македонски Брод има 7141 жители кои живеат во 51 населено место, од кои најмногу живеат во градот Македонски Брод. Општината се простира на површина од 889.97 km² а густината на население изнесува 8.03 лица на km².

Општината ги опфаќа хидроелектричната централна „Козјак“ и вештачкото езеро во нејзин состав, инаку најголемо такво езеро во државата.

6.3.2.2 Административен капацитет

Тела на Општината Македонски Брод се градоначалникот и Советот. Советот на Општина Македонски Брод има 11 советници кои се од политички партии како и независни претставници.

За да може да ги извршува функциите на единица на локална самоуправа, утврдени со закон и со Статутот, општинската администрација на Македонски Брод е организирана во следниве Сектори:

1. Сектор за правни, финансиски и општи работи
2. Сектор за комунални работи, јавни претпријатија, локален економски развој и заштита на животната средина
3. Одделение за внатрешна ревизија
4. Одделение за инспекција
5. Територијална противпожарна единица

Функциите поврзани со животната средина во Општина Македонски Брод се извршуваат преку **Секторот за комунални работи, јавни претпријатија, локален економски развој и заштита на животната средина**, кој се состои од две одделенија, и тоа:

- Одделение за урбанизам и заштита на животната средина
- Одделение за јавни претпријатија и локален економски развој

Во рамките на Одделението за урбанизам и заштита на животната средина има двајца вработени кои работат на задачи поврзани со животната средина, како што се елаборати, Б-ИКСЗ; квалитет на воздухот; заштита на квалитетот на водата; управување со отпад, управување со бучава, итн.

6.3.2.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА МАКЕДОНСКИ БРОД		
Општи информации		
Местоположба	Запад	
Површина	880 km ²	
Број на жители	7141	
Соседни општини	Желино и Брвеница (север), Студеничани и Сопиште (североисток), Чашка и Долнени (југоисток); Крушево (југ); Пласница (југозапад); Кичево (запад); Гостивар (северозапад)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ²³	Средна	
Постојна меѓуопштинска соработка	Нема информации	
Речен слив	Црн Дрим, нема План за управување со речниот слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Не	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Нема информации	
Јавни претпријатија	Да	
Формиран е регионален центар за отпад	Нема информации	
Постои привремена принудна управа?	Нема информации	
Задача/ информација	Состојба во Општина Македонски Брод	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	75	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	двајца, специјализирани во следниве сектори: проценка на елаборати; Б-ИКСЗ; заштита на квалитетот на воздухот; заштита на квалитетот на водата; управување со отпад; управување со бучава	М
Вкупно инспектори	еден (од двајцата вработени во тоа Одделение)	М
Вработени во јавните претпријатија	Нема информации	О
Буџет		
Општ Буџет	291.675.499	М
Буџет за животна средина	7.457.000 (трошок за управување со животната средина: 945.792)	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	Нема информации	О
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	М
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Нема информации	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Нема информации	М

²³ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

ОПШТИНА МАКЕДОНСКИ БРОД		
Планирање		
Локален еколошки акциски план (ЛЕАП) и временска рамка	Да (2007-2013)	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Беличка Река, Пештерска Слатина. Општината била консултирана во процес на дефинирање на заштитените подрачја. Нема известување до МЖСПП	М
Заштитна зона за вода за пиење	Нема информации	
Демаркација на зоните за капење	Да – Здуње, Близанско, Викенд (викенд подрачја) зоната Близанско. Нема мерки за заштита на водите за капење	
Определување на крајбрежниот појас	Нема информации	
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	Вкупно седум за DUP, LUPD, UPVNM	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Не	М
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Не	М
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Не	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Да. Пречистителна станица (не се дадени дополнителни информации); управување со тињата со користење на аеробно распаѓање	М
План за заштита од поплави	Да, постои Регулатива за дел од реката Треска; изготвен е План за регулирање на 600m од реката Треска, за целосна заштита на објектите и земјоделските полиња; чистење на речното корито	М
Програма за заштита од ерозија		М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да за Планот, но нема договор на регионално ниво	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Нема информации	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	Нема информации	О
Формирано ЈП за управување со отпад ²⁴	Нема информации	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Претоварни станици	Нема информации	М
Формирање депонии	Да, за градежен отпад	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Нема информации	М
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Нема информации	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Нема информации	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Нема информации	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Редовно чистење на речните корита од корења, отпад, итн.	М
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	90% и околу 50% од регионалното водоснабдување. Хлорирање, реконструкција на резервоари, редовно одржување на водоводните системи	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Да, надомест за водоснабдување и канализација, околу 30 денари/m ³	
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Да, во функција, не е специфицирано дали има дозвола или не (5000 е.ж.)	М

²⁴ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

ОПШТИНА МАКЕДОНСКИ БРОД		
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	Нема информации	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	З: две се издадени и една е во постапка (сите имаат дозвола за испуштање)	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	Одобрени се 51; повлечени се 1+1 (главна дејност; ресторани и други објекти за служење храна; подготовка и послужување на пијалаци; магацини за градежни материјали; хотели и слични капацитети за сместување; одржување и поправка на возила Најчувствителен сектор се градежните дозволи за постојните активности/ објекти	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Нема информации	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина		О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Не	О
Мониторинг на бучавата	Не	О
Натура	Нема конкретни обврски	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Нема информации	М
Вода	Не, води за капење. Нема регулирани плажи. Квалитетот на водата е според ЈКП „Водовод и канализација“ и Институтот за јавно здравје, преку регионално и локално водоснабдување	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Нема информации	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	Мерки за заштита од поплави во соработка со Институтот за хидрометеоролошки работи и мерни станици. Нема посебни извештаи. Известување за управување со отпадот.	М
Катастар на животна средина	Нема информации	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Интернет известувања за издадени дозволи	М
Локален PRTR	Нема информации	О
Информирање на јавноста	Годишни, месечни и тримесечни работни извештаи кои се објавуваат на интернет страницата	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Јавни дискусии, известувања преку интернет и објави во весниците	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	Нема информации	М
Агенда 21	Не	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Нема информации	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Нема информации	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Не	М
Бучава	Не	М
Отпад	Нема информации	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Нема информации	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Да, но нема дополнителни информации	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.3.3 Општина Дебарца

6.3.3.1 Општи информации

Дебарца е општина која се наоѓа во југозападниот дел на Република Македонија. Општински центар на Дебарца е селото Белчишта.

Општината е дел од Југозападниот статистички регион кој се граничи со Општината Кичево на североисток, Општината демир Хисар на исток, Општината Охрид на југ и Општината Струга на запад.

Општината ги опфаќа Дебарската котлина, дел од речното подрачје на Сатеска Река кое се влева во Охридското езеро и му припаѓа на басенот на Охридското езеро. Повеќе од селата се наоѓаат помеѓу планината Караорман на запад и Илинска планина на исток.

Општината Дебарца се простира на површина од 425,39 km² и има 5.507 жители кои живеат во вкупно 28 населени места во Општина Дебарца (437 живеат во општинскиот центар Белчишта додека останатите живеат во селата во Општината). Густината на населението е 12.95 лица на km².

Општина Дебарца на нејзина територија го има аеродромот „Св.Апостол Павле“ кој е втор меѓународен аеродром во државата.

6.3.3.2 Административен капацитет

Општина Дебарца има воспоставено општинска администрација која го поддржува градоначалникот и Советот на општината. Општинската администрација е организирана во следниве одделенија:

1. Одделение за општи и правни работи,
2. Одделение за финансиски прашања,
3. Одделение за урбанизам, комунални и јавни активности, заштита на животната средина и локален економски развој,
4. Одделение за инспекција – инспекторат, и
5. Одделение за човечки ресурси.

Општината Дебарца има 22 вработени лица од кои само едно е задолжено за животна средина. Спроведувањето на активностите во однос на животната средина го извршуваат еден инспектор за животна средина и еден комунален инспектор.

6.3.3.3 Имплементација на обврските во врска со животната средина

ОПШТИНА ДЕБАРЦА		
Општи информации		
Местоположба	Југозапад	
Површина	425,39 km ²	
Број на жители	5.507	
Соседни општини	Кичево (североисток); Демир Хисар (исток); Охрид (југ); Струга (запад)	
Критериуми за определување на големината (М, С, Г) ²⁵	Мала (рурална општина)	
Постојна меѓуопштинска соработка	Да, со Охрид, но договорот не е обновен; а исто така и со Општина Струга преку проект финансиран од Швајцарската амбасада	
Речен слив	Црн Дрим, нема План за управување со речниот слив	
Член на Советот за управување со речен слив (колку претставници?)	Нема информации	
Национален парк (ако „Да“, кој?)	Не	
Член на Советот за управување со заштитени подрачја	Нема информации	
Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната институција - Национален парк	Нема информации	
ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата	Нема информации	
Споменик на природата/ културно наследство	Нема информации	
Јавни претпријатија	Да	
Формиран е регионален центар за отпад	Не	
Постои привремена принудна управа?	Не	
Задача/ информација	Состојба во Општина Дебарца	М, О*
Ресурси за Секторот животна средина		
Вкупно вработени	22	М
Вкупно вработени за животна средина и специјализиран кадар	3 (двајца во Одделението за урбанизам и животна средина – 1; Инспекција за животна средина – 1)	М
Вкупно инспектори	Еден инспектор за животна средина – врши инспекции и ја следи имплементацијата на законската рамка во областа на заштита на животната средина; еден комунален инспектор – врши инспекција и ја следи имплементацијата на законот во областа на комунални работи	М
Вработени во јавните претпријатија	14 вработени Буџет - 7.250.000,00 денари	О
Буџет		
Општ Буџет	9.200.000,00	М
Буџет за животна средина	320.000,00 ²⁶	М
Буџет за управување со отпад за имплементација на програми и планови за управување со отпад, и финансирање на депонии за општински неопасен отпад	Нема информации	М
Буџет за проекти за животна средина	200.000,00 денари за зелени подрачја	
Барања за еколошка одговорност	Нема информации	О
Регулаторни акти		
Акти за забрана за тргување и употреба на производи, како и забрана на активности кои ја компромитираат животната средина	Нема информации	М
Донесување задолжителни мерки за справување со преголемите нивоа на емисии	Нема информации	М
Определување правила за управување со комунален и друг неопасен отпад	Нема информации	М
Воведување ограничувања и забрани за користење на вода, кога е потребно, со цел да се обезбеди безбедност на водата и да се информира надлежниот орган за заштита од поплави	Досега немало потреба	М
Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Не	М

²⁵ Критериумите за определување на големината се дефинирани во Поглавјето 2 во делот за Структура и методологија

²⁶ Финансиските ресурси се многу ограничени кога станува збор за животната средина. Има буџетски средства само за изготвување на проектна техничка документација. За капитални инвестиции и проекти средства се обезбедуваат од донатори како што се Светската банка, Европската банка, ИПАРД, ИПА

ОПШТИНА ДЕБАРЦА		
Планирање		
Локален еколошки акциски план (ЛЕАП) и временска рамка	Да (2006-2012). Совет на Општината градоначалник Јавно претпријатие за комунални дејности задолжено за имплементација додека задолжени за ажурирање се Секторот за урбано планирање, комунални и јавни работи, Заштита на животната средина и локален економски развој Совет на Општината градоначалник	М
Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќеенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	Нема информации за вклученост на Општината во идентификување на заштитени подрачја	М
Заштитените подрачја идентификувани како такви се известуваат до МЖСПП и се опфатени со просторното планирање	Локалитетот „Сини Вирој“ или Белчишко блато е дел од ЕМЕРАЛД мрежата која се состои од подрачја од посебен заштитен интерес, идно заштитено подрачје во европската мрежа "Натура 2000"	М
Заштитна зона за вода за пиење	Не	М
Демаркација на зоните за капење	Не	М
Определување на крајбрежниот појас	Не	М
Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната средина	З	О
Агломерација на квалитетот на воздухот	Западна зона	М
План за квалитет на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за подрачјата и агломерациите изложени на ризик	Не и нема мерки (се смета дека не се потребни)	М
Стратешко мапирање на бучавата и акциски план	Не	М
План за одведување и третирање на урбаните отпадни води и управување со тињата	Управување со тињата/ талогот со биолошки третман	М
План за заштита од поплави	Советот на Општина Дебрца изготви План за заштита и спасување од природни и други катастрофи	М
Програма за заштита од ерозија	Да, според Планот за заштита и спасување од природни и други катастрофи донесен од Советот на Општината	М
План за управување со отпад (договор за изготвување на регионален план за управување со отпад)	Да за Планот, но нема договор на регионално ниво	М
Надворешен план во случај на итни ситуации (Seveso)	Не	М
Управување		
Формирано ЈП водостопанство	Нема информации	О
Формирано ЈП за управување со отпад ²⁷	Нема информации	О
Програма за управување со комунален отпад и друг неопасен отпад	Се изготвува Студија за отстранување на градежниот отпад и негово третирање во југозападниот регион. Студијата е финансирана од Центарот за развој на Југозападниот плански регион	М
Претоварни станици	Не	М
Формирање депонии	При изградбата на автопатот А2 Кичево-Охрид, на територијата на Општина Дебрца беа идентификувани неколку (4-5) локации за отстранување на земјиштето	М
Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад	Нема информации	М
Цена за отстранување на отпадот на депонии	Не	М
Цена за собирање смет и поврзани услуги	Не	М
Посебно собирање и управување со отпад од електрична, електронска опрема и батерии и акумулатори	Не	М
Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните	Редовно одржување на речните корита и одводните канали	М

²⁷ Општините МОЖАТ да формираат јавно претпријатија за собирање, транспорт и/или третман на комуналниот и друг неопасен отпад. Две или повеќе општини и Градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие за оваа активност

ОПШТИНА ДЕБАРЦА		
корита и брегови на површински водни тела		
Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	Околу 70%	М
Тарифа за пречистување на вода за пиење и отпадни води	Тарифа за водоснабдување: 1 м3 = 15,0 денари	
Управување со брани, акумулации и насипи	Нема информации	М
Пречистителна станица за отпадни води (ако има, наведи дали е дозволено испуштање или не)	Да, но нема дополнителни информации	М
Издавање дозволи		
ИКСЗ-Б инсталации	3	М
ИКСЗ-Б дозволи кои се издадени и/ или во постапка	3 издадени (сите имаат дозвола за испуштање)	М
Доставување мислење за А-ИКСЗ кога инсталацијата се наоѓа на негово подрачје	Нема информации	М
Елаборат за заштита на животна средина	10 одобрени, 4 повлечени, 3 во постапка (изградба на патишта, изградба на системи за водоснабдување и канализација, фотоволтаични електрани)	М
Услови за испуштање на отпадни води (урбани и индустриски)	Согласно законот	М
Мониторинг		
Постои мрежа за мониторинг на животната средина	Не	О
Мониторинг на квалитетот на воздухот	Не, нема буџет	О
Мониторинг на бучавата	Не	О
Натура	Нема конкретни надлежности	О
Отпад (составен дел од Националната мрежа за мониторинг)	Не	М
Вода	Не и не се планира	О
Известување и информирање на јавноста		
Постојат бази на податоци/ информациски систем за животна средина	Нема информации	О
Обврска за доставување податоци до МЖСПП/ Управата за животна средина	<u>Поплави:</u> МЖСПП е информирано за Планот за заштита и спасување од природни и други катастрофи кој е донесен од Советот на Општината. Општината Дебрца нема евиденција за нивоа на водата или нивоа на поплавување <u>Управување со отпад:</u> Известување до Агенцијата за животна средина секоја година	М
Катастар на животна средина	Не	О
Информирање и јавни дискусии за издавањето дозволи	Објавување на известувањата	М
Локален PRTR	Не	О
Информирање на јавноста	Пишани и електронски медиуми во Општината Дебрца	М
Вклучување на јавноста во изготвувањето на стратешки документи	Преку нивните избрани претставници во Советот на Општината, подрачните канцеларии, невладини организации	М
Кампања за подигнување на свеста и едукација за животната средина	Семинари, промотивни материјали, итн.	М
Агенда 21	Не поради финансиски причини	О
Надзор и инспекција		
Изготвување Годишен план за инспекција	Секторот за инспекција – инспекторат изготвува Годишен план за инспекција	М
Квартално известување до Државниот инспекторат за животна средина	Нема информации	М
Квалитет на амбиентниот воздух	Не	М
Бучава	Не	М
Отпад	Да	М
Водење евиденција (регистар) на реализирани инспекции	Нема информации	М
Прекршочни постапки		
Прекршочни постапки	Не	М

***Задолжително (М) По можност (О)**

6.4 Идентификувани потреби за градење на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина

Согласно резултатите од направената проценка, за секој дел од надлежностите кои беа разгледани можеме да ги извлечеме следниве заклучоци:

1. Општи информации: Постои општа потреба од зајакнување на координацијата и комуникацијата помеѓу локално и централно ниво, како и помеѓу општините.

Општините треба повеќе да бидат вклучени во процесот на изготвување на законодавството и треба постојано да бидат информирани за донесувањето на нови закони и за тоа кои се нивните надлежности и обврски.

Само неколку општини се свесни за нивната улога, обврски и бенефити од воспоставувањето и управувањето со заштитените подрачја и национални паркови.

Општините исто така не се многу запознаени со улогата во советите за речни сливови. Во голем број случаи нема назначени претставници или оние кои биле назначени не се со соодветниот профил или квалификации.

Потребно е да се поттикне меѓуопштинската соработка; за време на разговорите во пилот општините беа споменати само неколку вакви примери. Министерството за локална самоуправа мора да биде информирано за меѓуопштинската соработка и редовно да ги ажурира ад хок регистрите: оваа процедура е регулирана но во моментот не функционира. Неопходно е да се подобрат неколку аспекти на оваа процедури, особено надлежните министерства (во нашиот случај тоа е МЖСПП) треба да бидат информирани за постојната меѓуопштинска соработка.

2. Човечки ресурси за секторот животна средина: Во основа, општините немаат доволно кадар или немаат доволно технички/ законски капацитет. Конкретно, забележани се значителни проблеми со инспекторите.

Во некои случаи недостатокот од кадар се надоместува преку формирање на меѓуопштинска соработка. Ваквиот вид на соработка треба да се поттикнува затоа што, поради финансиски проблеми, тешко е да се ангажира дополнителен кадар кој би бил искусен и со потребните вештини.

1. Буџет: Навистина беше тешко е да се приберат информации за буџетот кој се одвојува за животна средина. Во некои случаи општините немаат посебна буџетска ставка за животна средина. Поконкретни информации и препораки се содржани во Поглавјето 9 од овој извештај.
2. Регулаторни прашања: Информациите кои беа обезбедени се однесуваат само на рестрикциите и забраните за користење вода за човекова потрошувачка. Според информациите до кои дојдовме за време на посетите на општините, сè уште отворено прашање претставува јасното дефинирање на надлежностите помеѓу централното и локалното ниво. Конкретно упатување е направено во однос на управувањето со крајбрежјата и идентификувањето на зоните за капење.
3. Планирање: Постои потреба од зајакнување на капацитетите за интегрирано имплементирање на законодавството за животна средина, земајќи ги предвид сите можни влијанија и неопходните мерки, давајќи насоки за усогласување на локалните стратешки и плански документи за животна средина со просторните и урбани планови. Заедно со надлежните национални органи треба да се обезбеди поголема координација и поддршка.
4. Управување: Само во некои општини (особено во поголемите) се формирани јавни претпријатија за снабдување со вода за пиење, пречистување на отпадни води и управување со отпад. Во повеќето случаи општините немаат пречистителни станици за отпадни води.

Неопходно е да се поттикне меѓуопштинската соработка во однос на давањето јавни услуги, при што е добро да се следи моделот прифатен од Охрид и Струга со ЈП „Проаква“ за снабдување со вода за пиење и пречистување на отпадни води.

5. Издавање дозволи: Неопходна е техничка помош во изготвувањето на ИКСЗ-Б дозволи. Во неколку случаи на општините им помогнало МЖСПП во изготвувањето на овие ИКСЗ-Б дозволи.
6. Мониторинг: Општините немаат мрежи за мониторинг, при што мониторингот на водите за капење во најголем број на случаи ги вршат подрачните одделенија на Националниот институт за јавно здравје. Формирањето на мониторинг мрежа бара капацитет и финансиски средства, а општините немаат доволно капацитет за тоа. Уште повеќе, мрежата за мониторинг на животната средина ќе биде формирана на национално ниво и ќе ја спроведува техничка институција.
7. Известување и информирање на јавноста: Генерално правило е податоците за животна средина да не се доставуваат редовно до МЖСПП и најчесто доставувањето на податоци се прави врз основа на барање на МЖСПП. Размената на податоци и информации со МЖСПП треба да се подобри. Повеќето од општините немаат база на податоци за животна средина.

Јавноста е информирана и вклучена во процесот на донесување одлуки. Алатките кои најчесто ги користат општините за оваа цел се интернет страницата и објавување на општинската огласна табла.
8. Инспекција: Немањето ресурси и капацитет за вршење инспекции е еден од главните проблеми за спроведување на законските обврски за животна средина на локално ниво. Неопходни се ад хок обуки за да се реализираат програми за поддршка на усогласеноста со законската рамка за животна средина и нејзино спроведување, вклучувајќи тука оперативна усогласеност и поддршка во спроведувањето во вид на заеднички инспекции, основни и оперативни курсеви за обука, развивање на информатички и комуникациски ресурси што вклучува интернет страница, билтен, прирачници, правни упатства, итн. Исто така се препорачува програмата за обука да биде редовно ажурирана со донесувањето на нови законски решенија.

6.5 Состојба околу соработката и координацијата со МЖСПП и другите општини во имплементацијата на законодавството за животна средина

Имајќи ги предвид големиот број обврски во однос на животната средина, неопходно е зајакнување на техничката и правната помош која се дава.

Поттикнувањето на употребата на постојните алатки за координација и соработка и нивното подобрување би можело да им даде голема поддршка на единиците на локална самоуправа во реализирањето на задачите поврзани со животна средина.

Поконкретно, согласно резултатите од проценката, ги даваме следниве препораки:

1. Потребно е да се поттикне меѓуопштинската соработка, таа е ефикасна алатка која овозможува реализирање на економични и квалитетни јавни услуги. Во моментот меѓуопштинската соработка е мошне ограничена и постои само во секторот животна средина, но при вршењето на проценката утврдивме неколку примери кои ги сметаме за исклучително позитивни и поттикнувачки.

Економските и финансиски ограничувања, како и немањето на обучени човечки ресурси и експертиза на локално ниво можат да претставуваат значителна пречка во реализирањето на обврските во однос на животната средина на локално ниво. Меѓуопштинската соработка може значително да придонесе кон поквалитетни и ценовно достапни јавни услуги, како и кон унапредување на капацитетите за владеење, особено кај помалите општини.

Тела кои се задолжени за регулирање, промовирање и мониторинг на меѓуопштинската соработка се Министерството за локална самоуправа и ЗЕЛС. МЖСПП и другите надлежни министерства не се вклучени ниту официјално информирани за воспоставувањето меѓуопштинска соработка.

Неопходно е да се обезбеди комуникација помеѓу Министерството за локална самоуправа, ЗЕЛС и надлежните министерства. Поконкретно, МЖСПП треба да им дава инпут на Министерството за локална самоуправа и ЗЕЛС во идентификувањето на секторите животна средина и општините во

кои би требало да се предложи меѓуопштинска соработка, земајќи ги притоа предвид и резултатите од Годишниот план за надзор. Комисијата формирана согласно Законот за меѓуопштинска соработка треба да профункционира за да се обезбеди подобро функционирање на системот.

2. Надзор (супервизија): Неопходно е да се подобри механизмот за надзор. Конкретните критериуми за избор на теми за животна средина и на општини кои ќе бидат опфатени во Годишниот план за надзор се работите кои треба да бидат дефинирани. Исто така е потребно да се дефинираат целите и да се препорачаат и преземат конкретни активности по имплементацијата на Годишниот план, што подразбира, на пример, препорака за воспоставување меѓуопштинска соработка за општините во кои нивото на спроведување на активностите поврзани со животна средина е незадоволително.

3. Стручна помош: Согласно овој Закон, Владата на Република Македонија може, на единиците на локална самоуправа и на Градот Скопје, да им обезбеди стручна, експертска и друга помош во врска со имплементацијата и извршувањето на нивните задачи. Ваквата поддршка би можела да биде во вид на стручна помош, мислења и насоки во имплементацијата на регулативите, мислења во врска со организациските и други прашања неопходни за соодветно функционирање на единиците на локална самоуправа.

Стручната помош и меѓуопштинската соработка ќе се сметаат за мерки за поддршка кои ќе бидат препорачани во извештајот кој ќе биде изготвен по супервизијата.

Согласно систематизацијата на МЖСПП, во пет градови во државата ќе бидат формирани подрачни единици на Министерството кои ќе ја олеснат комуникацијата со јавноста. Од аспект на потребата од поддршка за општините, се препорачува да се вработат дополнителни лица во општините, наместо да се формираат нови подрачни единици на Министерството. Овие лица во општините истовремено би биле и фокална точка за комуникација помеѓу МЖСПП и единиците на локалната самоуправа, што ќе има позитивно влијание врз општините и значително ќе ги намали трошоците неопходни за формирање на нови подрачни единици (кирии, опрема, сметки за редовни трошоци, итн.).

6.6 SWOT анализа на прифаќањето на меѓуопштинската соработка

Врз основа на направената проценка беше изготвена SWOT анализа со цел да ги истражи предностите и недостатоците од меѓуопштинската соработка:

Јаки страни	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> Оптимално искористување на ресурсите Намалување на трошоците за управување Подобар квалитет на услугите кои се даваат Зајакнување на капацитетите во секторот животна средина Зајакнување на улогата на инволвираните општини, кога се преговара со националните власти, со други општини, инвеститори, итн. 	<ul style="list-style-type: none"> Ниска свест кај општините за функционирањето и предностите од меѓуопштинската соработка Не постојат посебни стимуланси за тоа
Можности	Закани
<ul style="list-style-type: none"> Подобрување на стратешките документи Донесување интегриран пристап и подобрување на заштитата на животната средина, со позитивно влијание на здравјето на луѓето и квалитетот на живот Обезбедување подобри услуги за животна средина и намалување на трошоците Унапредување на капацитетот за управување Заеднички инфраструктурни проекти за обезбедување грантови и финансиски средства 	<ul style="list-style-type: none"> Недоволно финансиски ресурси за започнување и реализација на меѓуопштинската соработка Различна политичка ориентација на општините Неподготвеност за редизајн на општинската организација и структура Мора јасно да се определат надлежностите за да се избегнат празнини и ограничувања во имплементацијата на законските одредби за животна средина

Меѓуопштинската соработка треба да се поттикне за да даде придонес и да ги поддржи реформите во процесот на децентрализација, за деволуција на централизираните надлежности на општините.

За да се обезбеди функционирање на меѓуопштинската соработка, неопходна е целосна имплементација на постојните законски одредби како и водење сметка за следниве аспекти:

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

- Институционална поддршка: Меѓуопштинската соработка треба да биде поттикнувана и промовирана од надлежните тела: Министерство за локална самоуправа, ЗЕЛС и МЖСПП. Кога ќе се врши идентификување на секторите во кои би се промовирала меѓуопштинска соработка во предвид треба да се земаат резултатите од Годишниот план за надзор (супервизија).
- Финансиска поддршка: На општините треба да им се дава финансиска поддршка, особено на малите општини кои немаат соодветни капацитети, за да се покријат почетните трошоци поврзани со развојот на меѓуопштинска соработка
- Подигнување на јавната свеста и промовирање на меѓуопштинска соработка: Треба да се промовираат предностите и бенефитите од меѓуопштинската соработка, со ставање акцент на најдобрите практики
- Регистарот на меѓуопштинска соработка треба постојано да се ажурира: Информациите треба да се прибираат и обработуваат за да може да се мониторира и евалуира имплементацијата на меѓуопштинската соработка, со цел подобро функционирање на меѓуопштинската соработка.
- Надзорот и меѓуопштинската соработка треба да бидат координира: Надзорот треба да се унапреди и подобро да се структурира, преку дефинирање на критериуми за изготвување на Годишниот план. Меѓуопштинската соработка треба да се смета за активност која треба да се презема за унапредување на активностите поврзани со животна средина на локално ниво

7. УПРАВУВАЊЕ СО ЖИВОТНАТА СРЕДИНА НА РЕГИОНАЛНО НИВО

Во ова поглавје ги разгледуваме прашањата на управување со животната средина на регионално ниво, прво како концепт и второ преку разгледување на начините како тоа го прават две земји членки на ЕУ. Иако многу држави на Европската унија имаат и регионални системи, за потребите на ефикасноста избравме само две држави (Франција и Италија), затоа што истите имаат долго искуство во регионалното управување. Поглавјето понатаму ги разгледува и актуелните искуства во Македонија, конкретно во однос на управувањето со отпад, и заклучува со SWOT анализа на потенцијалните бенефити/ недостатоци за регионално управување во Македонија.

7.1 Регионализам во државите на ЕУ

Концептот на регионализам ги има своите корени во принципот на супсидијарност. Според овој принцип, одлуката треба да се донесува на ниво кое најблиску до граѓаните. Зборот „супсидијарност“ подразбира дека орган на централно ниво треба да има супсидијарна функција т.е. да ги извршува само оние задачи кои пониските нивоа на власт не се во можност да ги извршуваат до степен кој би се сметал за доволен. Лисабонскиот Договор, кој стапи на сила на 1 декември 2009 година, ја дефинира супсидијарноста на следниов начин: „Според начелото на супсидијарност, во областите кои не спаѓаат во рамките на нејзините ексклузивни надлежности, Унијата постапува само и доколку целите на предложената активност не можат доволно да се остварат од страна на земјите-членки, на централно или регионално или локално ниво, туку поради нивото или ефектите од предложената активност можат подобро да се остварат на ниво на Унијата.“

Поимот „регион“ се користи на разни начини. Најчесто се користи како географска дефиниција со цел да опише одредено подрачје но без административни или раководни структури. Во Европската унија овој поим понекогаш се однесува на статистичко класифицирање кое не се однесува на структури во државата различни од централната власт.

Собранието на европски региони (AER) е чадор организација и политички глас на регионите во Европа.

Декларацијата за регионализам на Собранието на европски региони го дефинира регионот како „територијално тело на јавното право формирано на ниво кое е веднаш под нивото на државна управа и кое има политичка самоуправа“ (член 1.1.)

Собранието на европски региони е најголема независна мрежа на регионални власти во поширока Европа, која заеднички обединува региони од тринаесет и пет држави, заедно со петнаесет меѓурегионални организации.

Собранието на европски региони е формирано во 1985 година, претставува форум за меѓурегионална соработка и има улога на лобист на регионалните интереси на европско ниво. Ова Собрание беше клучен играч во создавањето на советодавните тела на Советот на Европа (Конгрес на локални и регионални власти) и на Европската унија (Комитет на региони).

Во периодот од формирање на Собранието на европски региони досега забележуваме значителен напредок во процесите на регионализација ширум Европа благодарение на кој темите како што се распределба на надлежностите и финансирање на регионални власти се постојано актуелни.

Со оглед на тоа дека овој извештај треба да ги процени можностите за примена на регионалниот пристап во имплементацијата на законодавството, ќе направиме осврт на регионалното управување во две земји членки на ЕУ (Франција и Италија) со долга традиција на регионализација.

7.1.2. Француска Република

Франција традиционално е унитарна држава. Членот 2 од Уставот на Франција донесен на 4 октомври 1958 година вели дека „Франција е неделива Република“. Сепак, фактот дека таа е унитарна држава не го исклучува постоењето на одреден степен на децентрализација.

Од 1956 година Франција е поделена на 22 региони кои на почетокот беа управни (административни) единици за државно планирање и статистика.

Секој регион има свој регионален совет а советниците во него се избираат со универзално право на глас.

Со советот претседава регионален претседател.

Регионите имаат значителни овластувања во секторите транспорт, инфраструктура, економски развој, животна средина, туризам и образование кои им беа пренесени од 1981 година.

Во Франција има три главни ниво на локална управа: комуни, департмани и региони.

Комуни

Комуните се најниско ниво во административната хиерархија на Франција. Постојат речиси 37.000 комуни. Во Франција поимот „комуна“ се однесува на сите општини, без разлика на нивната големина: 80% од нив имаат помалку од 1.000 жители.

Од овие причини, државата ги поттикна помалите комуни да се спојат и да формираат урбани заедници (communautés urbaines) или да формираат асоцијации помеѓу неколку комуни (syndicats intercommunaux). Освен тоа, Законот од 6 февруари 1992 година сугерира нови форми на соработка кои треба да обезбедат рационализација на општинската администрација со земање предвид на заедничките интереси. Сепак, многу често меѓуопштинската соработка е сведена само на обединување на неколку услуги, затоа што граѓаните и локалните власти сакаат да го зачуваат силното чувство на идентитет на нивната „комуна“.

Бројот на општински советници е пропорционален на нивното население. Општинските советници се избираат за мандат од шест години на општи и непосредни избори и тие ги даваат насоките за општинската политика, го донесуваат буџетот, управуваат со имотот на општината, со основните училишта (објектите и опремата) и одлучуваат на кој начин ќе функционира општинската администрација.

Градоначалникот има двојна улога со оглед на тоа дека е избран од комуната и истовремено е претставник на државата. Како извршен раководител на комуната тој/ таа ги извршува одлуките на општинскиот совет. Како законски претставник на општината тој/ таа предлага и донесува буџет, обезбедува зачувување и управување со животната средина во комуната, објектите од културно наследство и издава градежни дозволи.

Како претставник на државата, градоначалникот е и матичар (евиденција на родени, починати и склучени бракови) и е службеник на полицијата (judiciaire) и во овој смисол извршува посебни овластувања во врска со сузбивањето на криминал што е во надлежност на јавниот обвинител.

Департмани

Во Франција има вкупно 100 департмани, од кои 96 се наоѓаат на територијата на Франција а четири се прекуокеански – Мартиник (Martinique), Гваделуп (Guadeloupe), Реунион (Réunion) и Француска Гвајана (French Guiana). Формирани во 1789 година, департманите прераснаа од делумно децентрализирани локални органи до органи со целосни овластувања (од 1982 година). Тие имаат важна улога во административната и географска организација на земјата. Департманите се надлежни за здравствени и социјални услуги, капитални рурални работи, патишта, капитални расходи и тековни трошоци.

Региони

Франција има 26 региони од кои 22 се наоѓаат на територијата на Франција а четири се прекуокеански кои имаат посебен статус (истовремено се и департмани и региони). Формиран во 1955 за да биде рамка за регионално планирање на градот и државата, регионот стана локална власт во 1982 година. Негови главни надлежности се планирањето, регионално планирање со градот и државата, економски развој, стручна обука и тековни трошоци, опрема и објекти на училиштата (lycées).

Орган кој ги донесува одлуките е советот на регионот чиј членови се избираат со мандат од шест години. Нив им помага Економскиот и социјален комитет кој е консултативно тело составено од претставници од бизнисот, професии, синдикати и други организации на работодавачи, регионално волонтерски организации, итн. Овој Комитет мора да биде консултиран при изготвувањето и имплементирањето на национални планови, донесувањето на регионални планови за развој и при утврдувањето на насоките на градоначалникот за регионален буџет. Комитетот исто така може да коментира и за сите други регионални прашања или, на иницијатива на претседавачот на регионалниот совет, за сите економски, културни или социјални предлози. Претседавачот на регионалниот совет, кој е избран од советници, е извршниот орган на регионите. Неговите надлежности се исто како надлежностите на претседавачот со општиот совет во областите за кои е надлежен регионот.

Регионалната структура во Франција ќе се менува како резултат на големите реформи на локалната власт. Предвидено е намалување на бројот на региони во Франција од 22 на 13 - овој План е донесен од Парламентот на Франција во декември 2014 година а истиот се очекува да стапи на сила на почетокот од 2016 год.

7.1.3 Италијанска Република

Италија е парламентарна Република. Парламентот е дводомен и се состои од Претставнички дом (*Camera dei deputati*) и Сенат (*Senato della Repubblica*), секој со еднакви овластувања. Ниту еден од овие два дома официјално не ги претставува локалните и регионални власти. На чело на Владата е премиер (*Presidente del consiglio dei ministri*) а шеф на државата е претседателот на Републиката (*Presidente della Repubblica*).

Според Уставот од 1947 година, Италијанската Република е „унитарна“, со истовремено признавање на принципот на локална автономија и децентрализација. Денес, Италија се смета за „регионализирана“ држава - регионализмот постепено беше воведуван по Втората светска војна како реакција на фашистичкиот период на централизација.

Првичниот Устав им даваше посебен статус на пет региони. Другите петнаесет региони, дефинирани со Уставот како региони со обичен статус, беа формирани подоцна, во 1970 година. Административните функции им беа пренесени во периодот од 1972 до 1977 година. Регионализмот зајакна во деведесеттите години. Таканаречените закони на „Басанини“ од 1997 година (конкретно, Законот 59/1997) им додели на регионите постојани административни овластувања. Во 2001 година беше направена уставна реформа за да се измени поделбата на законските надлежности помеѓу државата и регионите т.е. за да направи разлика помеѓу ексклузивните надлежности на државата, рамноправните надлежности и ексклузивните надлежности на регионите.

Големата уставна реформа од 2005 година за проширување на овластувањата на регионите беше отфрлена на референдум. Што се однесува во провинциите и општините, нивната статутарна автономија беше признаена во 1990 година и зацементирана во Уставот од 2001 година.

Италија е составена од региони (*Regioni*), провинции (*Province*), општини (*Comuni*) и градски области (*Città metropolitane*). Регионите, провинциите и општините можат да донесат свои статuti.

Има вкупно петнаесет региони со обичен статус (*Regioni a statuto ordinario*) а пет имаат посебен автономен статус (*Regioni autonome a statuto speciale*), земајќи ги предвид соодветните географски и/ или културни специфики. Трентино-Алто Адиџе/ Јужен Тирол (Trentino-Alto Adige/Südtirol) се состои од автономните провинции Тренто и Болцано. Регионите имаат законски

и административни компетенции кои се дефинирани со нивните статuti.

Секој регион има статут кој има функција на регионален устав, ги определува формата на владеење и основните принципи на организирањето и функционирањето на регионот, како што е предвидено со Уставот на Италија (член 123). Главна разлика помеѓу посебниот и обичниот статут е во тоа што обичниот статут се донесува и менува според регионален закон додека посебниот статут се донесува според уставен закон и сите негови измени се прават на истиот начин. Реформирањето на Главата V на Уставот во 2001 година ги зголеми овластувањата на регионите со обичен статус, особено во однос на надлежностите помеѓу државата и регионите. Ова доведе до делумно намалување на разликата помеѓу регионите со посебен и обичен статус.

Провинциите и општините имаат поограничена автономија отколку регионите. Исклучок се двете автономни провинции Тренто и Болцано.

По регионалниот референдум одржан на Сардинија на 6 мај 2012 година за укинување на постојните осум провинции, Заедницата на општини е таа која требаше да ги замени провинциите на 1 март 2013 година, согласно Декретот донесен од локалната власт.

Осумте илјади општини (поточно, 8,092 општини) имаат општи надлежности за локални работи и нив можат да им бидат делегирани надлежности од државата или од регионите.

Уставот ги гарантира принципите на локална самоуправа и супсидијарност. Тој исто така ги уредува надлежностите кои се исклучиво во рацете на државата, другите надлежности и надлежностите кои се исклучиво во рацете на регионите.

Државата има законодавни овластувања кои можат да им бидат делегирани на регионите. Провинциите и општините имаат регулаторни овластувања за организирање и имплементирање на нивните функции.

Регионите и автономните провинции Тренто и Болцано учествуваат во процесот на донесување одлуки во ЕУ во областите за кои тие се надлежни. На нивно барање, и во одредени околности, Владата може да се пожали против определени акти на ЕУ до Судот на правдата на ЕУ. Владата има обврска да се жали врз основа на барање на Конференцијата на региони.

Локалните и регионални власти имаат финансиска автономија во однос на приходите и расходите (тнр. „фискален федерализам“ предвиден со уставната реформа од 2001 година и имплементиран со Законот 42/2009 за финансиски реформи на локалните власти) и уредбите за негова имплементација, конкретно Уредбата 68/2011 со која се воспоставува систем за финансирање на регионите и провинциите, и Уредбата 23/2011 со која се воспоставуваат и се управува со општинските даночни приходи. Во однос на регионите, Уредбата ја проширува нивната даночна автономија, ја подобрува самоодржливоста од фискален аспект со тоа што бара голем дел од нивните расходи да се финансираат од локалните даноци.

Фондовите на општините се состојат од 34.2% локални даноци, 10.1% споделуван данок, 33.7% грантови и 22% друго.

Приходите на провинциите се состојат од околу 36.5% локални даноци, 3.5% споделуван данок, 49.7% грантови и 10.3% друго.

Приходите на регионите се состојат од околу 34.3% локални даноци, 10.5% споделуван данок, 53.1% грантови и 2.1% друго.

Законскиот декрет 201/2011 предвидува две поважни промени во однос на провинциите:

- Провинциите се задолжени за насочување и координирање на општинските функции само во рамките на нивната надлежност;
- Надлежностите од провинциите требаше да им бидат пренесени на општините и на регионите до 31 декември 2012 година но овој процес сè уште трае.

Уште повеќе, во тек се дискусии за неколку закони за реорганизација на територијалната поделба и распределба на надлежностите помеѓу разните нивоа на власт. Исто така се дискутира и за Закон за локална самоуправа а со актуелните уставни реформи се предвидува претворање на Сенатот во сојузен собраниски дом во кој ќе бидат претставени локалните и регионални власти. Дебати исто така има и во однос на укинување на провинциите.

Всушност, рационализирањето и рedefинирањето на локалната власт во Италија се смета за клучно прашање откако поради економската криза се укажа потребата од преразгледување на трошоците за јавни институции.

Во насока на усогласување со ова барање, Законот од 30.07.2010 за „Итни мерки за финансиска стабилизација и економска конкурентност“, член 14, став 28 вели дека општините кои имаат 5.000 жители (3.000 жители ако се работи за општини во планински подрачја), ќе формираат „Сојуз на општини“ или ќе склучат ад-хок договор за ефикасно функционирање и соодветно извршување на нивните обврски, или конкретно за следниве задачи:

- а) Генерално организирање на општинската администрација и финансиско управување;
- б) Организирање на јавните услуги од јавен интерес за општините, вклучувајќи и јавен превоз;
- в) Катастар, со исклучок на надлежностите за кои е задолжена централната власт
- г) Урбанистичко планирање и учество во изготвувањето на Просторен план;
- д) Цивилна заштита и прва помош во случај на катастрофи;
- е) Организирање, собирање и управување со комунален отпад и наплата на приходи;
- ж) Социјални услуги
- з) Училишни објекти ако не се во надлежност на провинциите
- и) Општинска полиција и локална административна полиција.

Сојузите се состојат од четири или повеќе соседни општини и имаат најмалку 10.000 жители.

Општините во моментот немаат поголеми надлежности во секторот животна средина но ова ќе се промени со укинувањето на провинциите затоа што тогаш надлежностите ќе се прераспределат помеѓу општините (сојузи на општините) и региони.

Во Сардинија, по укинувањето на четири од постојните осум провинции, некои од задачите кои беа пренесени на Сојузот на општини се:

- Просторно планирање и заштита на животната средина (со исклучок на задачите за кои се надлежни националните или регионалните власти);
- Управување со податоци;
- Територијална заштита и развој
- Функциите на провинцијата ако не се во надлежност на регионите

7.1.4 Табела на региони

Ова е листа на регионите во Франција и Италија за кои зборуваме претходно, заедно со вкупното население во секој од нив:

Табела на региони

ФРАНЦИЈА		ИТАЛИЈА	
Регион	Население (милиони)	Регион	Население
Alsace	1.7	Lombardia	9.973.397
Aquitaine	2.9	Lazio	5.870.451
Auvergne	1.3	Campania	5.869.965
Bourgogne	1.6	Sicilia	5.094.937
Bretagne	2.9	Veneto	4.926.818
Centre	2.4	Emilia Romagna	
Champagne-Ardenne	1.3	Piemonte	4.436.798
Corsica	0.3	Puglia	4.090.266
Franche-Comté	1.1	Toscana	3.750.511
Ile de France	10.9	Calabria	1.980.533
Languedoc-Roussillon	2.3	Sardegna	1.663.859
Limousin	0.7	Liguria	1.591.939
Lorraine	2.3	Marche	1.553.138
Midi-Pyrénées	2.5	Abruzzo	1.333.939
Nord Pas de Calais	4.0	Friuli Venezia Giulia	1.229.363
Basse Normandie	1.4	Trentino Alto Adige	1.051.951
Haute Normandie	1.8	Umbria	896.724
Pays de la Loire	1.9	Basilicata	587.391
Picardie		Molise	314.725
Poitou-Charentes	1.6	Valle d'Aosta	128.591
PACA	4.5		
Rhône-Alpes	4.6		

7.2 Управување со животната средина на регионално ниво во Република Македонија

Македонија е организирана во осум статистички региони (НТЕС трето ниво региони) кои постојат исклучиво за потребите на планирање и статистика. Формирани се согласно Одлуката за утврдување на Номенклатурата на територијални единици за статистика (НТЕС) врз основа на Регулаторната (ЕС) бр. 1059/2003 и територијалната организација на државата (Службен весник бр. 158/07 од 28.12.2007 година). На ниво на овие осум НТЕС трето ниво на статистички региони формирани се осум плански региони согласно Законот за рамномерен регионален развој²⁸ со цел намалување на диспаритетите помеѓу регионите во Македонија и поттикнување порамномерен регионален развој.

Управувањето со отпад во моментот е единствената надлежност која е пренесена на регионално ниво во Република Македонија. Управувањето со отпад е голем предизвик во процесот на приближување кон законодавството на ЕУ и меѓународните стандарди.

Во сегашниот процес на пристапување на Република Македонија кон Европската унија беа донесени четири закони со кои се регулира управувањето со отпад, согласно европското *acquis*, и тоа: Законот за управување со отпад (2004), Закон за амбалажа и отпад од амбалажа (2009), Закон за управување со батерии и акумулатори и отпад од батерии од акумулатори (2010) и Законот за управување електрична и електронска опрема и отпад од електрична и електронска опрема (2012). Сите овие закони воведуваат огромни обврски за државата.

Единиците на локална самоуправа имаат главна улога во процесот на управување со отпад во Македонија. Всушност, овие единици генерално се одговорни за управување со комуналниот отпад. Имплементацијата на националното законодавство за отпад е сериозен предизвик за локалната и централна власт. Имаме неадекватна имплементација на Законот за управување со

²⁸ Закон за рамномерен регионален развој (Службен весник на Република Македонија бр. 63/07; 187/13 и 43/14)

отпад, со посебен осврт на управувањето со општински отпад за кој се задолжени единиците на локалната самоуправа.

Република Македонија, за да ја надмине сегашната состојба, донесе Стратегија за управување со отпад и Национален план за управување со отпад.

Стратегијата за управување со отпад 2008-2020 година ја дефинира националната политика на полето на управување со отпад и претставува основа за изготвување и имплементација на интегриран и економичен систем за управување со отпад.

Таа ги содржи целите и активностите кои треба да се преземат за да се подобри управувањето со отпад и да се намалат ефектите врз човековото здравје и животната средина, преку промовирање на **регионален систем за управување со отпад**.

По донесувањето на Стратегијата, Законот за управување со отпад беше изменет во 2012 со што беше регионален систем за управување со отпад, беше предложен регионален пристап во управувањето со отпад како нов систем кој од 2012 година стана задолжителен за единиците на локална самоуправа.

Регионалниот систем за управување со комунален отпад во моментот е врската помеѓу државата и општините.

Според Националниот план за управување со отпад, повеќето од задачите и надлежностите во врска со управувањето со комунален отпад, кои првично беа наменети за единиците на локална самоуправа, треба да бидат пренесени на организација на регионално ниво, со согласност и активно учество на МЖСПП.

Во овој смисол, врз основа на Националниот план за управување со отпад, Република Македонија може да организира 5 до 7 региони за управување со отпад, што во себе ќе обедини повеќе статистички региони.

Препорака од Националниот план за управување со отпад е таквите региони за управување со отпад во принцип да покриваат територија со повеќе од 200.000 жители, како што е содржано во Националната стратегија за управување со отпад.

Во оваа табела се дадени опциите предложени од Националниот план за управување со отпад за тоа како би требало да бидат организирани регионите за управување со отпад во Република Македонија.

Статистички регион	Опција 1 за регион за управување со отпад	Вкупно жители во тој регион (2006)	Статистички регион	Опција 2 за регион за управување со отпад	Вкупно жители во тој регион (2006)
Скопски регион	Регион 1 за управување со отпад	590.455	Скопски регион	Регион 1 за управување со отпад	590.455
590455			590455		
Североисточен регион	Регион 2 за управување со отпад	519.150	Североисточен регион	Регион 2 за управување со отпад	354.920
173982			173982		
Источен регион			Источен регион		
180938			180938		
Вардарски регион	Регион 2 за управување со отпад	519.150	Вардарски регион	Регион 3 за управување со отпад	390.318
154230			154230		
Југоисточен регион	Регион 3 за управување со отпад	171.972	Југоисточен регион	Регион 3 за управување со отпад	390.318
171972			171972		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Статистички регион	Опција 1 за регион за Управување со отпад	Вкупно жители во тој регион (2006)	Статистички регион	Опција 2 за регион за Управување со отпад	Вкупно жители во тој регион (2006)
Пелагониски регион	Регион 4 за управување со отпад	458.473	Пелагониски регион	Регион 4 за управување со отпад	458473
236088			236088		
Југозападен регион			Југозападен регион		
222385			222385		
Полошки регион	Регион 5 за управување со отпад	310.178	Полошки регион	Регион 5 за управување со отпад	310.178
310178			310178		
2040228			2040228		

Според овој регионален систем за управување со отпад, општинските совети и Советот на Град Скопје, секој за своите региони за управување со отпад, донесуваат одлуки и потпишуваат договори за здружување со цел формирање систем за управување со отпад на регионално ниво, и тој договор го доставуваат до МЖСПП.

Овој договор ги регулира взаемните права и обврски на локалните и регионални здружувања во обезбедувањето услуги за функционирање на регионално управување со отпад, како и развојот на регионалниот систем.

Кога некоја единица на локална самоуправа ќе одлучи да не се придружи, или да не потпише договор за воспоставување систем за управување со отпад на регионално ниво, Владата, на предлог на МЖСПП, ги дефинира роковите во кои единицата на локална самоуправа ќе мора да се приклучи на регионалниот систем.

Законот за управување со отпад предвидува единицата на локална самоуправа да има можност да се придружи на друг регион од оној дефиниран во Националниот план за управување со отпад, ако таквата одлука не влијае на функционирањето на регионалниот систем и по претходно одобрување од МЖСПП.

Според регионалниот систем, секој регион за управување со отпад треба да го организира системот врз основа на плановите за регионално управување со отпад, кои ќе бидат донесени за период од десет години од страна на сите совети на единици на локална самоуправа кои припаѓаат на одреден регион, со претходно одобрување од МЖСПП. Регионалните планови за управување со отпад ќе ги регулираат и усогласат заедничките цели во управувањето со отпад на единиците на локална самоуправа на регионално ниво, согласно Стратегијата и Планот за управување со отпад на Република Македонија.

Две главни тела задолжени за имплементација на регионалниот систем за управување со отпад во државата се:

1. Меѓуопштински одбор за управување со отпад
2. Регионален центар за управување со отпад

Меѓуопштински одбор за управување со отпад

Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад ќе биде формиран во секој регион со цел поддршка на функционирањето на регионалниот систем за управување со отпад, имплементација на регионалниот план за управување со отпад и дефиницијата од договорот за регионално управување со отпад. Одборот се состои од сите градоначалници на општините кои го прифаќаат и потпишуваат договорот за здружување.

Согласно Законот за управување со отпад, Меѓуопштинскиот одбор е задолжен за следново:

- Воспоставување нацрт регионален план за управување со отпад;
- Мониторинг, проценка и координирање на активностите за имплементација на регионалниот план;
- Одобрување на предложените проекти за имплементација на Регионалниот план и други проекти од важност за развивање на регионалниот систем;
- Предлог до советите на општините и на Град Скопје донесување одлуки по прашања поврзани со активностите и услугите за управување со отпад за кои тие се надлежни, согласно овој Закон, и други прашања поврзани со развојот на регионално управување и за кои тие се надлежни;
- Ја определува структурата на инсталации и објекти за третирање на отпадот како и структурата за развивање на регионалниот систем;
- Предлага до советите на општините и на Градот Скопје воведување методологија по единечна цена за услугите кои се даваат и други надоместоци во рамките на регионалниот систем;
- Одобрува предлози за прашања поврзани со управувањето со отпад во рамките на регионалниот систем;
- Го одобрува нацрт Годишниот извештај за имплементација на Регионалниот план;
- Го усвојува буџетот на Регионалниот центар за управување со отпад;
- Го усвојува Годишниот извештај на Регионалниот центар за управување;
- Ја донесува Годишната програма за работа на Регионалниот центар за управување;
- Ги координира активностите за имплементација на инвестициски проекти за поттикнување на развојот на регионален општински и друг вид на неопасен отпад, финансирани од Европската унија, други меѓународни извори како и од државниот Буџет;
- Определување на регионален системски оператор;
- Одобрување нацрт договори за давање услуги и овозможување објекти за третирање на комуналниот и друг вид на неопасен отпад во рамките на регионалниот систем;
- Назначување директор на Регионалниот центар;
- Обезбедување координација на активностите на Град Скопје, општините, државните агенции и институции, невладини организации, во рамките на релевантниот регионален систем
- Врши други активности во областа управување со отпад во релевантниот регионален систем кои ќе ги делегираат општинските совети и Советот на Град Скопје.

Регионален центар за управување со отпад

Регионалниот центар за управување со отпад е задолжен за следново:

- Стручно, административно и техничко работење и планирање,
- Истраги на проекти и работи кои се важни за регионално управување,
- Имплементација на Регионалниот план и развивање на регионален систем,
- Мониторинг на обемот и квалитетот на услуги кои се даваат, и
- Други прашања од важност за развивањето на регионалното управување.

Во секој регион за управување со отпад се формира ваков Регионален центар за управување со отпад.

За имплементирање на концептот на регионално управување со отпад, Регионалниот центар за управување со отпад ги извршува следниве активности:

- 1) Го изготвува Регионалниот план за управување со отпад;
- 2) Изготвува и предлага проекти и други активности за имплементација на Регионалниот план и други проекти од важност за развивање на регионалниот систем;
- 3) Имплементира и управува со проекти и врши други активности поврзани со имплементација на Регионалниот план и развивање на регионален систем;
- 4) Овозможува договорни услуги и објекти за управување со комуналниот и другите видови неопасен отпад во рамките на регионалниот систем;

- 5) Изготвува и имплементира процедури за избор на оператор на регионалниот систем и дава избор на оператор со регионалниот систем;
- 6) Спроведува и управува со инвестициски проекти за поттикнување на развојот на регионално управување со комунален и други вид на неопасен отпад, финансирани од Европската унија, други меѓународни извори како и од државниот Буџет;
- 7) Го следи обемот и квалитетот на услуги кои се даваат во рамките на регионалниот систем;
- 8) Изготвува извештај за имплементација на Регионалниот план;
- 9) Изготвува Годишен извештај за работата на Регионалниот центар;
- 10) Изготвува Годишна програма за работа на Регионалниот центар;
- 11) Обезбедува стручна и техничка помош на општините или на Градот Скопје од соодветниот регион за управување со отпад, во изготвувањето на програми и проекти за управување со отпад;
- 13) Води база на податоци за управување со отпад на регионално ниво и им дава информации на заинтересираните страни за прашања поврзани со регионалниот систем;
- 15) Извршува други активности во областа на управување со отпад во соодветниот регионален систем кои би биле доверени од Меѓуопштинскиот одбор за управување со отпад.

Во случаи кога Регионалниот центар за управување со отпад не ги исполнува целите зацртани со Регионалниот план за управување со отпад во период подолг од шест месеци, и со тоа го попречува остварувањето на целите за управување со отпад предвидени во Стратегијата за управување со отпад и со Националниот план за управување со отпад на Република Македонија, и не ги исполнува законските обврски во период подолг од три месеци, министерот за животна средина и просторно планирање ќе донесе одлука за ставање на Регионалниот центар за управување со отпад под **привремена принудна управа**.

Во вакви случаи, во одлуката за воведување привремена принудна управа министерот ќе ги посочи:

- Причините зошто регионалниот центар ќе виде ставен под привремена принудна управа,
- Правното лице кое ќе ја извршува привремената принудна управа,
- Временскиот период за кој се воведува привремена принудна управа, и
- Начинот на работа

7.3 SWOT анализа за проценка на можностите за примена на регионален пристап

Имајќи ги предвид резултатите од стратешката анализа на институционалната рамка за животна средина во Македонија, расположливите човечки и финансиски ресурси и процесот на делегација во некои земји членки на ЕУ, изготвена е следнава SWOT анализа:

Јаки страни	Слабости
<ul style="list-style-type: none"> • Интегриран пристап од голем обем • Усогласување на алатките за планирање и на целите на регионално ниво • Повеќето стратегии и политики во секторот животна средина можат подобро да бидат развиени и целите да бидат подобро дефинирани • Би можело да се направи прераспределба на надлежностите за животна средина и намалување на обврските на општините • Активностите на регионалната организација можат многу полесно да се споредуваат за да се стимулира унапредувањето на работењето во областа животна средина • Воведувањето средно ниво (помеѓу општината и министерствата) ќе ја подобри институционалната 	<ul style="list-style-type: none"> • Финансиски ограничувања: воведувањето на уште едно административно ниво значително ќе ги зголеми трошоците на администрацијата • Големината на државата и бројот на жители не го оправдува дополнителниот административен товар • Посебни канали за дијалог со развојните партнери надвор од општинските структури во секторот животна средина можат да го одвлечат вниманието од општинските приоритети

комуникација	
Можности	Закани
<ul style="list-style-type: none"> • Поддршка на државата за подобро остварување на нејзините политички цели во секторот животна средина • Конкретни насоки во секторот животна средина овозможуваат појасно дефинирани улоги и надлежности • Усогласување на локалните стратегии за животна средина со целите • Ангажирање на нов квалификуван кадар 	<ul style="list-style-type: none"> • Уставна реформа и последователни измени на сите законски акти • Создавање дополнително административно оптоварување кое има негативно влијание на постојните процедури • Потешкотии во регрутирањето квалификуван кадар • Прераспределбата на надлежностите може да доведе до конфликт помеѓу централното и локално ниво • Трошокот на реформата не ги оправдува бенефициите во имплементацијата на законодавството за животна средина • Надлежностите на регионално ниво може да бидат тешко прифатливи за општините (види сегашната состојба со управувањето со отпад) • Актуелен тренд во ЕУ е што е можно повеќе да се намалат трошоците на јавната администрација

По направената стратешка анализа можеме да ги искажеме следниве констатации во однос на воведувањето на регионално управување:

- Тоа ќе доведе до значителен финансиски товар кој не е оправдан поради големината на државата и постојните трендови во ЕУ кои одат во насока на намалување на административните трошоци
- Институционалната улога на регионалните можеби нема лесно да биде прифатена, што е убаво илустрирано со примерот од управување со отпад

Исто така треба да се потенцира дека формирањето на регионални нивоа бара и уставни реформи. Ова не треба да биде прв избор и наместо тоа се препорачува најпрвин подобро да се искористат неискористените ресурси и постојните правни инструменти за да се поддржат општините целосно да ги исполнуваат своите обврски на полето на животната средина.

Поконкретно, воспоставувањето на меѓуопштинска соработка треба да биде поттикнати и зајакнувано (види го искуството од Италија со „Сојузите на општини“).

Прифаќањето на ваквиот пристап ќе обезбеди контрола и намалување на трошоците и подобрување на услугите.

8. ГЛАВНИ СОГЛЕДУВАЊА ОД ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ПРОЦЕНКА

Тука се дадени главните согледувања од проценката спроведена во Поглавјата 6 и 7:

- Бројот на надлежности за животна средина на локално ниво не е пропорционален на ресурсите кои се на располагање: процесот на пренесување на надлежностите (деволуција) треба да одговара на постојните капацитети на локално ниво или да биде поддржан со дополнителни ресурси
- Формирањето на административни региони не претставува решение кое би било функционално. Резултатите од SWOT анализата ги потенцираат предностите од користењето на неискористените ресурси и на постојните правни алатки за поддршка на општините во реализацијата на нивните обврски во однос на животната средина. Ова е согласно актуелните ЕУ трендови за максимално намалување на трошоците за јавна администрација (види ставот 7.4. од SWOT анализата за проценка на можностите за примена на регионалниот пристап).
- Надлежностите треба да бидат јасно дефинирани, да се идентификуваат оние кои се преклопуваат или дуплираат и да бидат решени факторите кои ограничуваат.
- Треба да се обезбеди имплементација на постојните законски одредби. Со други зборови, меѓуопштинската соработка во моментот е целосно регулирана но системот на функционира. Дел од приходите за концесии од искористувањето на ресурсите треба да одат кај општините – во моментот тоа не се случува редовно.
- Вкупно 81 општина во Македонија се поделени на следниов начин:
 - 18 општини до 5.000 жители
 - 22 општини помеѓу 5.000 и 15.000 жители
 - 19 општини помеѓу 15.000 до 30.000 жители
 - 22 општини помеѓу 30.000 и 500.000 жители

Повеќе од 50% од општините во Македонија имаат помеѓу 5.000 и 15.000 жители; треба да се поттикне меѓуопштинската соработка и да се промовира особено за основните комунални услуги за граѓаните (на пример: водоснабдување и третман на отпадни води). Пример за заедничко јавно претпријатие се локалните самоуправи на Охрид и Струга со претпријатието „Проаква“.

- Изградбата на пречистителни станици за отпадни води започна пред неколку години и околу 20% од населението е опфатено со системи за прочистување на отпадни води. Сепак, поради немање финансиски средства за трошоците за работење и одржување, некои од помалите пречистителни станици не се во моментот во функција²⁹. Проблемите со собирање и одлагање на комуналниот отпад се заеднички за сите општини. И во двата случаи се препорачува формирање на меѓуопштинско јавно претпријатие.
- Треба да се земе предвид тековната реформа во секторот води: формирањето на „Водостопанство на Република Македонија“ А.Д. врз основа на Законот за водостопанство³⁰ и предлогот за централизирано определување на тарифите, ќе имаат значителни последици врз единиците на локална самоуправа
- Неопходно е поттикнување, промовирање и поддршка на меѓуопштинската соработка од страна на надлежните тела (Министерство за локална самоуправа, ЗЕЛС и МЖСПП).

²⁹ Рамковен документ за проценка на животната средина и управување за проектот за унапредување на општинските услуги 2 (MSIP2) – октомври 2015 год., С.Андонова

³⁰ Службен весник на Република Македонија бр. 51/2015, главни задачи на Водостопанство А.Д. ќе бидат користење, одржување и управување со наводнувањето и одводнувањето во целина, со цел:

- Снабдување со вода за наводнување;
- Снабдување на комуналните претпријатија со вода наменета за човечка потрошувачка (вода за пиење и други употреби);
- Снабдување со вода за индустриски и технолошки потреби, вклучувајќи и производство на електрична енергија;
- Регулација на речните текови/ сливови;
- Одводнување на земјиште, и
- Одведување на испуштените води.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Истото треба да биде координирано со надзорни механизми. Во моментот меѓуопштинската соработка се воспоставува на доброволни основи. Во некои случаи треба да се размисли оваа соработка да се направи задолжителна, особено за малите општини (види точката 6.5. SWOT анализа за воведување меѓуопштинска соработка).

- Неопходна е координација помеѓу надзорот и меѓуопштинската соработка: Надзорот треба да се унапреди и подобро да се структурира со дефинирање на критериуми за изготвување на Годишен план. Меѓуопштинската соработка треба да се земе предвид како активност со која би можело да се подобри работењето во областа на животна средина на локално ниво (на пример: во планот за надзор да се опфатат теми поврзани со најнови законски измени; избор на општини чии активности за животна средина не се задоволителни)
- Што се однесува до проценката на трите региони и деветте општини, улогата на „големите“ општини кои се идентификувани согласно критериумите определени во Поглавјето 2 „Методологија“ треба да биде зајакната, особено околу издавањето на ИКСЗ-Б дозволите, за инспекциите за животна средина се препорачува да се унапреди соработката со Државниот инспекторат за животна средина и да се подобри планирањето на инспекциите на регионално ниво. Неопходно е редовно да се организираат специјализирани обуки за локалните инспектори, вклучувајќи и обуки во врска со законски измени.

9. ЕКОНОМСКА И ФИНАНСИСКА ПРОЦЕНКА

9.1 Основа за економската и финансиската проценка

Законот за локална самоуправа од 2002 година делегира поголем број активности на општините (единиците на локална самоуправа).

Овие активности, од економско-финансиски аспект, можат да се поделат во две главни категории:

- 1) Општински услуги во врска со директивите за големи инвестиции, кои ги реализираат јавните претпријатија, првенствено оние за водоснабдување и пречистување на отпадни води; и за собирање, транспорт и одлагање на отпадот. Во Македонија овие се нарекуваат комунални услуги;
- 2) Активностите за животна средина кои ги извршуваат административните органи на општините, првенствено елаборати за проценка на влијанието врз животната средина, ИКСЗ Б-дозволи, инспекции за животна средина и примена на законите.

Единиците на локалната самоуправа се соочуваат со големи предизвици во овие две области.

- Во областа комунални услуги, неопходни се големи инвестиции во инфраструктурата во долги временски периоди кои **имаат потреба од меѓуопштинска соработка** со цел не само обезбедување грантови и финансии туку и регионализирање на услугите за да се остварат минимални нивоа на ефикасност преку неопходните економии од обем.

Овие инвестиции ќе бараат трошоците во работењето (како и дел од капиталните расходи) да бидат покриени преку зголемување на надоместоците/ тарифите за услуги што сериозно ќе го загрози ионака ограничениот домашен буџет.

- Активностите за животна средина, иако се само мал дел од трошоците од точката 1) погоре, исто така немаат доволно ресурси затоа што во буџетите на единиците на локална самоуправа нема соодветни алокации а **усогласувањето на трошоците и механизмите за поврат на трошоците** преку наплата за дадените услуги е во многу рана фаза.

Многу земји кои пристапуваа кон ЕУ имаа искуство дека **силна и компетентна администрација има позитивен умножувачки ефект врз процесот на пристапување** кон ЕУ стандардите. Забрзувањето на овој процес ќе значи голема придобивка затоа што грантовата компонента по пристапувањето е околу десет пати поголема отколку претпристапните фондови. Така што, одложувањето на пристапниот процес и на мобилизирањето на средствата ќе има големи трошоци на опортунитет кои се значително поголеми од компаративно помалите инвестиции неопходни за формирање на една ефикасна администрација.

9.2 Опфат на оваа финансиска и економска проценка

Прелиминарната анализа на расположливите податоците покажа дека, со исклучок на Градот Скопје, сегашното ниво на капацитети за управување со активностите во животната средина е мошне ограничено. Повеќето единици на локалната самоуправа немаат ниту посебни буџетски компоненти за овие активности, што можеше да се забележи од остварените посети. Претходно во извештајот веќе беше потенцирано дека активностите во животната средина се фокусираат на инспекција и на издавање Б-дозволи според ИКСЗ. Повремено има некои активности за заштита на животната средина но не постои планирање, буџетирање ниту размислување за структурирање на механизми за поврат на трошоците.

Поради ваквата ситуација и поради ограничените ресурси кои ги има овој проект за да може да направи генерирање на податоци преку анкети, повторна проценка на недефинираните општински буџети, итн., беше одлучено да се овозможи што е можно повеќе додадена вредност преку **редоследност на оваа економско-финансиска анализа во две фази:**

ФАЗА 1:

Општи основни објаснувања и консултации со службениците задолжени за животна средина во единиците на локална самоуправа. Целта беше да се добијат основни информации за следниве три клучни теми:

- (i) Финансиско планирање;
- (ii) Економски инструменти за управување со животната средина;
- (iii) Проблеми во однос на финансиска достапност при планирањето на комуналните услуги.

Ова се области кои ќе мора значително да се доразвијат во наредните неколку години ако не сакаме да се доведеме во ситуација во која пренесувањето на надлежностите на единиците на локална самоуправа би довело до забавување на потенцијалното приближување кон ЕУ.

Со информациите содржани во ова Поглавје и врз основа на директните објаснувања и поттикнувања од службените лица, намерата е единиците на локална самоуправа да изготват документ за „Основно сценарио“, рудиментиран буџет за активности во животната средина кој потоа ќе може да се анализира и да се доразвива за да биде основен финансиски план (или планови) за секоја единица на локалната самоуправа.

Ова во моментот може да се обезбеди само за Градот Скопје но не и за другите општини кај кои неопходните информации, достапни од секторите за сметководствени работи, не се адекватно структурирани и поради тоа бараат многу време за да бидат извадени.

ФАЗА 2:

Примена на горенаведените концепти во рамките на процесот на децентрализација во Македонија и на ниво на индивидуални единици на локална самоуправа за да се овозможи одредено ниво на финансиско планирање.

Со фазата 2 ќе мора да се позанимаваме во подоцнежна фаза, како **додаток на Извештајот со предлог за реформи**. Целта е да се изготват и основни финансиски планови за секоја единица на локалната самоуправа поединечно и фактичко аналитичко споредување за да се утврдат рационалните буџети за животна средина во единиците на локална самоуправа. Ова бара обезбедување податоци кои не се достапни веднаш и кои ќе треба да бидат доставени од секторите за сметководство во секоја единица на локалната самоуправа.

9.3 Активности кои ќе треба да ги спроведат единиците на локална самоуправа а кои имаат економско влијание

Мора да потенцираме дека пренесувањето на надлежностите на единиците на локалната самоуправа наметнува потреба од разграничување помеѓу три вида на економски активности, при што секој ќе бара поинаков пристап:

1) Административни услуги кои ги извршуваат вработените во општината, што подразбира издавање дозволи, мониторинг, надзор и примена на законите, неопходни за управување со компонентата „команда и контрола“ (CaC) на Системот за управување со животната средина, и да се обезбеди дека оние кои треба ги прават инвестициите неопходни за постигнување на законски утврдените стандарди за животна средина.

Ова претставува главна цел на Проценката и главна компонента на Финансискиот план кој ќе биде изготвен ќе биде бројчено изразување на човечките ресурси кои се неопходни како и разумна проценка за обуки и други трошоци поврзани со овие административни функции, засновани на прибраните информации и на искуствата од други слични процес.

Мора да потенцираме дека, имајќи ја предвид општата социо-економска ситуација во Македонија, Системот за управување со животна средина на почетокот значително ќе зависи од „команда и контрола“ компонентата, постепено (фазно) воведувајќи пазарно засновани економски инструменти кои ќе ги остварат целите за животна средина на најекономичен начин.

Искуствата кај економски поразвиените држави покажува јасна еволутивна тенденција: од „команда и контрола“ кон економски инструменти, па кон (што сега е во почетни фази покоеживни и богати региони) доброволни мерки. Логиката е јасна: како што ќе се зголеми ценоната достапност кај потрошувачите така очигледни стануваат сè поголем број на можности за поврат на трошоците, што покренува примена на механизми за поврат на трошоците, економски инструменти, со кои ќе се замени „командата и контрола“. Ова помага во унапредувањето на стандардите и управувањето со животна средина и тоа по пониска цена за администрација.

Истата логика е применлива и во еволуирањето во насока на доброволни мерки.

Се разбира, во некое определено време ќе имаме мешавина од сите овие три елементи, иако е очигледно дека помалку развиените економии не можат многу да ги оптоваруваат корисниците и дека добрите доброволни мерки за животна средина значително зависат од еколошката едукација и од високиот степен на стандарди за животна средина.

2) Комунални услуги. Двигател тука ќе биде потребата од воспоставување меѓуопштинска соработка (План за меѓуопштинска соработка) за да се постигне економска ефикасност и за да се квалификуваме за ЕУ грантови, поддршка од други донатори и заеми од меѓународни финансиски институции. Воспоставувањето на меѓуопштинска соработка директно зависи од подготвеноста и напорите на самите единици на локална самоуправа, иако централната власт ќе мора да има клучна улога во воведувањето на регионализацијата и во воведувањето стандард и одредници со цел комуналните услуги да се усогласени со европското *acquis* и со општите принципи на економска ефикасност (економии од обем).

Иако проектните задачи директно не ги бараат, со оглед на фактот дека единиците на локална самоуправа ќе вршат надзор врз претпријатијата за комунални услуги и дека ќе ја определуваат нивната организациска структура, сметаме за неопходно да вклучиме и дел во кој ќе дадеме некои основни информации за тоа како би се изготвила Стратегија за финансирање на комуналните услуги, истовремено имајќи предвид дека постојат големи **ограничувања во однос на ценоната достапност**. Надградбата на комуналните услуги да одговараат на ЕУ стандардите ќе има многу големо влијание врз ценоната достапност за корисниците затоа што тарифите ќе мора да се зголемат за да ги покријат (барем) новите трошоци за работа и одржување. Од друга страна, оваа активност ќе биде ограничувачки фактор во развивањето механизми за поврат на трошоците за да може да се финансираат други активности во областа на животна средина.

3) Трет вид на активност која ќе треба конкретно да се развива е соработката со другите единици на локална самоуправа и централната власт, со цел стимулирање на процесот на трансформација кој е неопходен поради примената на европското *Acquis*.

Во извештајот за Програма на реформи ќе посочиме некои инструменти за меѓуопштинска соработка и за соработка со централната власт. Истите се „извлечени“ од искуствата на земјите членки и на другите земји кои пристапуваат кон ЕУ. Во основа, целта ќе биде Македонија да може, преку овие „двигатели“, да го забрза процесот на пристапување.

Од економски и финансиски аспект, оваа активност нема да бара значителни ресурси. Институции веќе постојат (на пример: ЗЕЛС) кои можат да ја спроведат оваа цел.

Треба да се размислува за формирање на развоен тим за проектот на општинско ниво (можеби и во рамките на ЗЕЛС) кој може да го олесни патот кон целосната усогласеност преку давање техничка помош на новите инфраструктурни проекти кои опфаќаат повеќе општини. Можностите кои би ги отворил еден ваков тим со техничко знаење за координација, надзор и споредување (одредници) на иницијативите за меѓуопштинска соработка се многу големи. Самите одредници ќе овозможат објективен референтен стандард кој навистина ќе биде потребен во процесот на трансформација понатаму.

9.4 Финансиско планирање

Во овој дел даваме осврт на тоа како (и зошто) да изготвиме Финансиски план. Откако ќе бидат достапни податоците од урнекот кој им беше испратен на единиците на локална самоуправа, за

секоја од овие единици ќе може да се изготват основен (рудиментиран) Буџет и Финансиски план кој ќе содржи компаративна бенчмаркинг алатка која ќе биде почетна точка за секоја општина, и индикативно поврзување на очекуваните трошоци во секоја област со постојните и можни механизми за поврат на трошоците. Тука даваме и описни информации чија цел е да бидат основни насоки во изготвувањето на вакви финансиски планови.

9.4.1 Основа за финансиско планирање

Генерално земено, секоја единица на локална самоуправа треба да ја има следнава цел:

Изготвување на основен Финансиски план за сите активности поврзани со функционирањето на Секторот за животна средина во единиците на локална самоуправа, кој ќе го има форматот опишан во Институционалниот дел од овој извештај.

Сите трошоци за формирање на потребните капацитети (Инвестициски план) и за давање на потребните услуги (Оперативни трошоци/ трошоци на работење) треба да бидат поврзани, во едноставна алатка за моделирање (Excel), со расположливите капитални ресурси и со сите очекувани извори на приходи за покривање на трошоците во работењето (приходи).

9.4.2 Дефиниција за Финансиски план

Сите економски активности, без разлика дали се јавни или приватни, бараат инструмент за планирање и контрола кој ќе им овозможи на раководителите да направат квантитативна проценка на работењето. Ова се нарекува Финансиски план и тој, во основа, претставува изразување, во пари, на сите информации содржани во Работниот или Оперативен план. Станува збор за последната фаза во процесот на планирање и во себе ги содржи сите информации кои претходно се содржани во Општиот развоен план, при што истите ги толкува и искажува во пари.

Изјавата за мисија, улогите и функциите и услугите и активностите на единиците на локална самоуправа во врска со надлежностите за животна средина се определени со закон и се опишани погоре.

Целта на Финансискиот план е да ги вклучи, изразено во бројки, сите активности поврзани со работењето на единиците на локална самоуправа во областа на животна средина, во единствен модел на трошоци, во кој сите трошоци за воспоставување на потребните капацитети (Инвестициски план) и за давање на потребните услуги (трошоци на работење) се поврзани, во една временска рамка, со расположливите капитални ресурси и со сите очекувани извори (приходи) за поврат на трошоците.

Мора да се има предвид дека Финансискиот план е проекција, со текот на времето, на приходите и трошоците. Тој ќе подлежи на промени и измени и не е строго зацртана матрица за иднината. Тој исто така е инструмент за прибирање и поврзување на информациите и очекувањата со временската рамка, за да може оперативниот план постојано да биде предмет на анализа и евалуација, што им овозможува на раководителите да се подготват и да ги планираат идните очекувани и неочекувани настани.

Овој модел е особено корисен кога треба да ги решаваме непредвидените работи, затоа што флексибилниот модел на влез и излез овозможува брза проценка на ефектите од непредвидените инциденти врз активностите кои претходно биле предвидени. Тој исто така претставува и аналитичка алатка за определување како на најдобар начин да се справиме со новите сценарија.

Распоредот за имплементација на услугите е во рана фаза (повторно, исклучок тука е Градот Скопје), при што се забележува напредок во однос на инспекцијата, мониторингот и издавањето дозволи, но недостасува Стратегија за имплементација затоа што повеќето единици на локална самоуправа немаат капацитет сами да изготвуваат стратегија па поради тоа тие во најголем дел следат реактивен процес.

Во повеќето случаи нема буџети за постојните служби на животна средина, а уште помалку за неопходното проширување на услугите и за економските инструменти или механизми за поврат на трошоците кои мора да бидат поддршка за нивните трошоци.

За да може да вистински да се напредува во насока на воспоставување на проактивен План за имплементација, неопходно е да се направи проекција и да се определат финансиските капацитети т.е. да се направи промена од сегашната реактивна пракса кон проактивна пракса во која ги имаме обмислено својствените (идиосинкретични) механизми за поврат на трошоците и имаме активирани нови извори на приходи.

Очигледно е дека во моментот може да се направи мал напредок кон постигнување на оваа цел затоа што единиците на локална самоуправа треба прво да ја утврдат сегашната ситуација во давањето основни услуги, ресурсите кои се ангажирани за тоа и кои приходи се генерираат од нив.

9.4.3 Компоненти на Финансискиот план

Подолу се наведени компоненти кои се сметаат како основни состојки за реализирање на целите на единиците на локална самоуправа. Аналитичките алатки, нивото на детали и анализата на чувствителност кои можат да бидат вклучени во Финансискиот план можат да бидат многу сложени. Во оваа се смета непотребно и, уште поважно, непосакувано, да вклучуваме повеќе детали затоа што тие можат да ги замаглат и усложнат реализирањето на основните принципи.

Прва работа треба да биде ни знаењето дека податоците неопходни за подготвување на основното сценарио, или за дефинирање на сегашната состојба, ги има кај единиците на локална самоуправа и тие можат да се добијат од секторите за сметководство.

Проектирањето на податоците ќе бара дефинирање на Стратегија за имплементација (изведена од локалните еколошки акциски планови и дефинирана од општествено-економските ограничувања).

Минималниот реален хоризонт за еден финансиски план е три години.

Подолу ги имаме наведено компонентите неопходни за развивање на интегриран (иако симплифициран) модел на трошоци кој ќе претставува, првично ограничен, но адекватен финансиски план.

9.4.3.1 Дефиниција за Инвестициски план

Ова е сеопфатна и квантитативна листа на целата опрема и нешта кои се неопходни за формирање сектор за животна средина во некоја единица на локална самоуправа, за да може да ги развие очекуваните функции и да ги овозможува услугите планирани за секоја календарска година.

Главни нешта се следниве:

- Простории;
- Реконструкција на просториите;
- Канцелариски мебел;
- Канцелариска опрема;
- Обработка на податоци;
- Комуникации;
- Хардвер и софтвер;
- Транспортна опрема и, ако има:
- Лабораториска опрема;
- Првична залиха од разни материјали, хемикалии, реагенси, итн., и
- Сите алатки и слично кои се неопходни за правење анализи, контрола, итн.

Оваа листа треба да биде сеопфатна и да ги вклучува можните извори на овие нешта и како истите ќе се финансираат, како и временската рамка за набавка и плаќање и времето за извор на финансии. Повеќето од потребната опрема единиците за локална самоуправа веќе ќе ја имаат,

само што нема да биде поврзана со некоја конкретна работа за промовирање на економска ефикасност и директна надлежност за средствата и за активностите кои ги спроведуваат.

9.4.3.2 Биланс на успех (приходи и расходи во работењето)

Тука се определени очекуваните приходи т.е. извори на поврат на трошоците кои, врз основа на услугите кои би се давале и улогите кои ги има единицата на локална самоуправа, би требало да бидат поделени во две општи категории:

- Приходи кои се генерираат на локално ниво (сопствени приходи), особено вклучувајќи ги тука одобрувањето на елаборати, издавањето Б-дозволи и инспекциските активности кои веќе се спроведуваат, и
- Средства од Буџетот на државата, што сè уште е присутно во некои случаи како поддршка на националните активности за животна средина, но во многу други случаи како механизам за пренесување средства кој ќе треба да се замени со идентификување на локални извори на средства. Истото се однесува и на изворите на приходи кои во моментот се прибираат на национално ниво а кои треба да се вратат на локално ниво затоа што тие поддржуваат активности за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.

Сите оперативни расходи треба да се класифицираат на:

- Фиксни (основни) трошоци (оние кои нема да бидат засегнати со давањето услуги за кои се наплаќа), и
- Променливи (варијабилни) трошоци (оние кои се случуваат само тогаш кога трета страна дава услуги за кои се наплаќа).

Овие два треба да бидат определени квантитативно и временски што е можно попрецизно и поточно, затоа што тоа ќе го определи квалитетот на проекциите и нивната вредност за информирање на раководителите.

9.4.3.3 Тек на парите

Текот на парите е поинаков документ од Билансот на успех – Билансот ја определува економската ефикасност на работењето а Текот на парите ги посочува датумите кога се случиле плаќањата за да се избегнат кризи со ликвидноста кои би ја парализирале или попречиле ефикасноста во работењето.

Од голема важност е да се направи проценка кога се реализираат (материјализираат) приходите и кога доспеваат плаќањата. Во отсуство на конкретни информации ќе треба да се направат проценки врз основа на претходното искуство. Распоредот на добиени средства/ плаќања е важен за секојдневното работење на единицата на локална самоуправа и се забележува дека истото веќе се спроведува на одреден начин.

Една од целите на Финансискиот план ќе биде да се воведат функција на планирање во подолг временски период и тоа да се поврзе со очекувањата како би се одвивал развојот на сопствени средства кои е потешко прецизно да се дефинираат.

9.4.3.4 Пробен биланс

Неопходно е да се изготви почетен Биланс на состојба кој ќе ги содржи активата и пасивата. Обично „актива“ се сите оние нешта во кои се инвестира а пасивата се изворите на финансиски средства. Корисникот кој должи неплатена сметка ќе биде актива затоа што било инвестирано во давањето услуга до тој корисник. Добавувачот кому треба да се достави одредена роба е пасива затоа што изворот на финансиски средства за купување на долгот е тој добавувач, сè додека истото не биде платено.

Користејќи ја оваа логика, можно е секогаш, на јасен и едноставен начин, одредено нешто кое се појавува во Инвестицискиот план да се смести во неговата соодветна категорија.

Треба исто така да се направи проценка и на Пробниот биланс за крајот на тековната година, врз основа на Инвестицискиот план и Билансот на успех.

9.4.3.5 Точка на поврат на трошоците

За да се направи проценка на точката во која нивото на активност е доволно за да овозможи поврат на трошоците, неопходно е да се направи разграничување помеѓу фиксните и променливи трошоци, и вториче да се поврзат со приходите. Оваа равенка се состои од фиксни трошоци и пресметан процент на променливи трошоци врз приходите. Самото изготвување на оваа равенка ќе произлезе од меѓусебната врска помеѓу приходите од разни извори (од услугите кои се даваат) и нивните поврзани идентификувани променливи трошоци, плус проценетата распределба на фиксните трошоци.

Ова дава индикација за потребното ниво на активност, со актуелното ниво на услуги, неопходни за поврат на трошоците и исто така претставува алатка за проценка на тоа колку се адекватни тарифите кои ги наплаќаме за услугите, притоа идентификувајќи ги трошоците поврзани со давањето на тие услуги.

9.4.3.6 Основни финансиски индикатори за споредување (Benchmarking)

Имајќи ја предвид природата на активностите на единиците на локална самоуправа, најсоодветни показатели од финансиски аспекти ќе бидат оние кои се однесуваат на работниот учинок, и тоа:

- Индикатор за *локални приходи и приходи од државниот Буџет* (ова ќе го измери степенот на самоодржливост на единицата на локална самоуправа. Посакуваното ниво ќе се разликува од општина до општина, зависно од нивото на услуги кои ги даваат други државни тела (на пример: национална депонија за опасен отпад).
- Индикатор за *сопствени приходи и број на вработени* (ја покажува ефикасноста на нашите вработени лица).
- Индикатор за *приходи и капитални инвестиции* (покажува колку добро се користат ресурсите за да се применуваат услуги кои ќе значат поврат на трошоците, како и услуги кон државата согласно алокациите од Буџетот на државата).
- Индикатор за *ликвидност* (ги поврзува краткорочните приходи со краткорочните обврски за плаќање, и го покажува капацитетот на единицата на локална самоуправа да биде финансиски самодоволна).

9.4.3.7 Анализа на одржливоста и изводливоста

Финансискиот план треба да ги содржи следниве нешта:

Економска изводливост на единицата на локална самоуправа

Треба да се наведе капацитетот на единицата на локална самоуправа да направи поврат на трошоците кои се случиле согласно Акцискиот план, за секоја година.

Финансиска изводливост на единицата на локална самоуправа

Ова е многу попрактично во конкретниов случај затоа што прави проценка на капацитетот на единицата на локална самоуправа да го исполни планот за плаќања, согласно она што е предвидено со програмата за давање услуги.

9.4.3.8 Конкретни ЕУ принципи кои се применуваат во финансиските планови

Главни ЕУ принципи:

Настрана од општата пракса на ЕУ која ја засега економската и финансиска анализа во изготвувањето предлог проекти за финансирање од ЕУ и од меѓународни финансиски институции, кога ќе се размислува како да се финансира давањето услуги кои им биле делегирани на единиците на локална самоуправа ќе треба да бидат земени предвид следниве два етаблирани принципи на ЕУ:

- Принципот **„загадувачот плаќа“**. Ова значи дека, согласно децентрализираната структура, повратот на трошоците кои се случуваат при реализирањето активности за контрола на загадувањето (вклучувајќи ги тука надоместоците кои корисникот ги плаќа за вода, канализација, управување со отпад, итн.) мора да потекнува од истото децентрализирано ниво т.е. од загадувачите кои биле причина за тие трошоци. Централизираниот систем кој најпрвин ги прибира кај него сите финансиски средства и потоа истите ги распределува согласно централно определени критериуми, може да се смета како спротивен на овој принцип;
- Принципот на **„економска ефикасност“** според кој механизмите за поврат на трошоците треба да бидат што е можно полокални т.е. што е можно поблиску до изворот на трошоците.

Нашиот проект сака да ја посочи важноста на овие две прашања и претпоставката дека, кога се изготвува Финансискиот план, сите предлози во него мора да бидат усогласени со овие критериуми. Со други зборови, ова значи дека:

1. Локалните извори на приходи треба да се наплаќаат на тоа ниво и да се користат за покривање на трошоците за новите воведени услуги или за оние кои во моментот, како локални активности, добиваат средства од Буџетот на државата;
2. Комуналните услуги мора да бидат поставени така што ќе се движат во насока на **целосен поврат на трошоците**. Се разбира дека вакво нешто нема да биде можно без, веројатно, долготраен период на транзиција, поради финансиските ограничувања кај корисниците, но сепак ова е барање согласно европското Acquis и согласно членството во ЕУ (се разбира, по истекот на преодните периоди) и тоа мора да биде зацртано како идна цел.

ЗАБЕЛЕШКА:

Целта не е во оваа фаза единиците на локална самоуправа самите да изготвуваат нивни финансиски планови туку, со одредена помош од лицата во проектот, да ги извадат од нивната база на податоци потребните податоци за определување на основното сценарио.

Со оглед на тоа што овие основни информации не се достапни во моментот, проектот одлучи да се оди на опцијата која бара повеќе труд (но која се смета за неопходна) и која всушност претставува пристап во две фази.

9.5. Економски инструменти за управување со животната средина

9.5.1 Основа за економските инструменти

Постојат вкупно три основни стратегии за управување со животната средина:

- i. Команда и контрола (CaC);
- ii. Доброволни мерки (VM);
- iii. Економски мерки (EI), уште наречени пазарни алатки за управување со животната средина.

Ефикасниот систем за управување со животната средина треба да обезбедува усогласено користење на овие три стратегии, зависно од географските, општествени и институционални услови.

Секоја од овие стратегии има определен опсег на предности и ограничувања во однос на надградбата или одржувањето на квалитетот на животната средина.

Тренд кај поразвиените држави кој се појави во деведесеттите години, е преминот кон пазарно засновани економски и финансиски инструменти. Сепак, нивната примена не може во целост замени некои од мерките на команда и контрола (на пример: управувањето со опасен отпад) и не треба да ја засени примената на доброволните мерки кои дефинитивно многу помагаат во заштедата на трошоците, не бараат голема примена на мерки и доведуваат до заштеди во јавните буџети, особено во буџетите на единиците на локална самоуправа.

Степенот до кој ќе се корист секоја од овие три стратегии во голема мера ќе зависи од постојните услови. Нивното воведување треба да биде постепено, во фази, и обично да преминува од Команда и контрола кон Економски мерки и потоа кон Доброволни мерки, како што ќе се намалуваат проблемите со загадувањето како што ќе се зголеми општествената свест и ќе се подобрува економската добросостојба.

9.5.2 Економското влијание на стратегиите за животна средина

Генерално земено, економските инструменти се поекономични во споредба со мерките за команда и контрола и тие, општо кажано, се повеќе насочени кон подигнување на еколошката свест кај правните лица и кај општата јавност. Тие помагаат во намалувањето на тековните трошоци и на потребите од идни инвестиции со што ја одржуваат контролната компонента во системот на команда и контрола.

Слободното и неограничено користење на заедничките ресурси во минатото доведе до брзи, и многу често непоправливи, штети врз животната средина.

Ваквото злоупотребувано искористување на ресурсите (бесплатно за оној кој ги користи но не и за општеството генерално) доведе до она што го нарекуваме „несовршености на пазарот“ кои првично требаше да се коригираат преку системот на команда и контрола, а понекогаш и да се интервенира мошне драматично. Сепак, овој систем на команда и контрола не е одржлив и не е ефикасен во борбата против злоупотребата на природните или општи ресурси. Тој е скап за спроведување и никогаш не може да ги опфати сите области на делување.

Поради тоа беше изготвен пазарно заснован систем (Економски мерки), кој постојано се доразвива, со цел поефикасно да ги усогласи интересите на економските оператори со интересите на општеството.

Овој систем првенствено се однесува на евалуација на негативните екстерналии т.е. трошокот кој општеството го има предизвикан од загадувањето поради економски активности, и воведување на компензаторски даноци или обврски за производителите со кои тие трошоци се „интернализираат“ во процесот на производство.

Има бројни примери за ова: патарини, обврски за пошумување за компаниите кои се занимаваат со експлоатација на дрва, итн.

Ова доведе до фундаментални промени во пристапот кон управувањето со животна средина. Се забележува премин од праксата на заштита на животната средина преку забрани и ограничувања (кои често бараат директни а неретко и насилни мерки), кон надградување на квалитетот на животната средина преку силите на пазарот.

9.5.3 Видови на економски инструменти

Економските инструменти функционираат на две ниво, зависно од политиката која ќе се имплементира. Економските инструменти на макро ниво се однесуваат на мерките за животна средина на национално ниво. Економските инструменти на микро ниво имаат за цел да ги коригираат и/ или регулираат проблемите во животната средина на ниво на правно/ физичко лице.

9.5.3.1. Економски инструменти на макро ниво

Овие инструменти не се применливи во нашиот случај, но за потребите на кохерентност ги даваме главните економски инструменти за управување со животната средина на национално и меѓународно ниво:

- I. Национално сметководство. Станува збор за евалуација која се прави на национално ниво на влијанието кое го имаат националните економски активности врз животната средина. Ова е дел од напорите кон постигнувањето одржливост а некои од понапредните држави ги планираат и промените на економските модели врз основа на овие нешта;
- II. Осигурување на животната средина. Систем кој бара осигурување за одговорност во случај на огромни меѓународни катастрофи врз животната средина (на пример: истекувањето на нафта во Мексиканскиот залив);
- III. Квоти за загадување со кои се тргува. Воведени за да се подобри управувањето со апсорпциските капацитети за загадување на меѓународно ниво;
- IV. Меѓународни фондови за животна средина (како што е Глобалниот фонд за животна средина);
- V. Ефикасност на националните шеми за субвенционирање. Некои од овие шеми за субвенционирање можат да го забрзаат развојот на одредени економски активности како контрапродуктивен трошок за општеството. Така што, се прави проценка на влијанието на постојните и новите регулативи за да се обезбеди дека шемите/ активностите во основа се позитивни за општеството во целина;
- VI. Намалување на даноци, изземања и попусти. Многу слично на точката v. погоре;
- VII. Надомест за загубените приходи. Можеби интерес на јавноста ќе биде некои од активностите да се запрат на определен период, со што производителот би имал загуба (на пример: во земјоделство) кој потоа би добил надомест за времената загуба на приходи врз основа на зголемената јавна вредност;
- VIII. Гаранција. Ова претставува авансно плаќање за идните евентуални штети врз животната средина кое би се активирало ако се надминат однапред зацртаните цели.

9.5.3.2. Економски инструменти на микро ниво

Мора да потенцираме дека не е можно да се стандардизира развивањето на економски инструменти на ниво на единици на лојална самоуправа. Има голем број на притисоци врз животната средина за кои пазарните инструменти не се ефикасна алатка за решение. Сите концентрирани „критични точки“, подрачја на загадување или акумулирања на опасен отпад кои

би биле закана за јавното здравје мора да се решаваат во рамките на системот за команда и контрола.

Економските инструменти мора да се воведуваат паралелно со другите политички мерки, и тие треба постепено да заменуваат дел од мерките за команда и контрола кои можат поефикасно да се решаваат преку пазарно заснована контрола.

Во врска со единиците на локална самоуправа во Македонија, овие инструменти треба да бидат изготвени на начин кој ќе овозможи локални приходи со кои ќе можат да се заменат локалните мерки за команда и контрола, или оние мерки кои сè уште добиваат поддршка од Буџетот на државата но со кои се управува на ниво на единици на локална самоуправа.

Економските инструменти кои би можеле да се користат на ниво на единици на локална самоуправа спаѓаат во две пошироки категории:

➤ **Инструменти кои можат да ги користат постојните пазари**

Овие можат да се применуваат на краткорочни основи и подразбираат премин од актуелните шеми на субвенционирање (или други слични мерки за стимулирање) кон економски инструменти кои подразбираат слободни пазарни цени.

➤ **Инструменти кои создаваат нови пазари**

Овие ги решаваат актуелните недостатоци и проблеми во спроведувањето на законодавството за животна средина така што создаваат нова институционална и регулаторна рамка.

И двата се применливи на единиците на локална самоуправа, како во смисол на замена на државното финансирање на локалните активности така и во насочувањето кон самофинансирање преку новите економски инструменти кои генерираат приходи.

9.5.3.2.1. Економски инструменти кои ги користат постојните пазари

Ова се вообичаени инструменти и тие подразбираат:

i. Елиминирање или намалување на субвенциите

Ова се заснова на политичка реформа. Намалувањето или елиминирањето на субвенции наменети за правните лица кои нанесуваат штета на животната средина ќе го намали влијанието врз животната средина и ќе резултира со заштеди за државата.

Целта на постојните субвенции најчесто е економски развој и истите не ги земаат предвид **негативните екстерналии** наведени претходно во ова поглавје. **Прв чекор во политичката реформа** мора да биде внимателна проценка на овие постојни шеми на субвенционирање и, во случај кога економското влијание е негативно, да се отстранат шемите за субвенционирање кои делуваат спротивно на заедничкиот интерес.

ii. Даноци и давачки за животна средина

Вториот чекор се состои од воведување нови давачки и даноци за животна средина кои се одраз на негативните екстерналии на активностите кои во моментот не се регулира.

Тука се мисли на давачки за емисии, давачи за инпути во економски процеси кои имаат негативно влијание врз животната средина и кои не се регулирани на изворот, и резултати кои ќе имаат негативно влијание кое не е регулирано од пазарот кој е реципиент.

Овие даноци за животна средина се дефинирани од Европската комисија, Еуростат (статистички орагн на ЕУ) и ОЕЦД како „даноци чија основа е физичко средство (или негов претставник) кое има докажано негативно влијание врз животната средина“.

Се прави и дополнително разграничување помеѓу даноците и давачките: „даноците се сметаат за задолжителни, 'невозвратени' обврски кон државата“ (вклучувајќи ги и единиците на локална самоуправа). Под „невозвратени“ се подразбира дека бенефициите кои ги имаат даночните обврзници не се пропорционални на данокот кој се плаќа.

Давачките се дефинираат како „задолжителни, возвратени плаќања“ кај кои имаме пропорционалност помеѓу она што се плаќа и еколошкиот ресурси кој се користи или штетата која ѝ се нанесува на животната средина. Давачките може да се плаќаат не само на властите државата (единиците на локална самоуправа) туку и директно, на пример, во фонд за животна средина или на Одбор за управување со води.

Во државите од централна и источна Европа поимот „давачка“ се користи исклучиво како дефиниција за плаќања кои се прават директно на фондовите за животна средина, но ваквата ограничена примена на давачките треба да биде рedefинирана согласно ЕУ законодавството, што ќе им овозможи на единиците на локална самоуправа да развиваат систем на давачки кој ќе биде соодветен на услугите кои ги нудат.

За економски цели, даноците и давачките може да ги класифицираме како:

- **Средство за генерирање приходи.**

Тоа се даноци или давачки **кои се повисоки од трошоците за услуги кои се дадени** согласно законската рамка.

Трендот е да се намалат овие видови на инструменти во полза на инструменти поврзани со трошоците и приходите. Сепак, во ситуација кога пазарите сè уште не се доволно регулирани или кога имаме недоволна имплементација на регулативите, даноците и давачките кои генерираат приходи се неопходен извор на средства за управување со животната средина.

Како што ќе се развиваат регулаторните практики и пазари, овие економски инструменти би требало да бидат замена за давачките кои би значеле поврат на трошоците.

- **Даноци како стимуланси**

Тие се користат кога целта е да се ублажи однесувањето кое ѝ нанесува штета на животната средина, и целта не е зголемување на приходите. Нивниот успех, всушност, ќе доведе до намалување на приходите кои се добиваат од тоа.

- **Давачки и надоместоци за поврат на трошоците.**

Логиката тука е оние кои ја користат животната средина треба да придонесуваат кон трошокот за одржување на стандардите во животната средина. Многу правни лица добиваат бенефиции од користењето на еколошките ресурси но можеби плаќаат многу малку или воопшто не плаќаат ништо во врска со тоа. Ваквата ситуација доведува до ниско ниво на услуги или исцрпување на расположливите ресурси. Пример за давачки со кои се врши поврат на трошоците се сметките за вода и смет. Нивото на надоместоци (тарифите) се определуваат со трошоците на тие услуги.

iii. Шеми на враќање на даден депозит.

Тука се работи за наплата на депозит во врска со производи кои потенцијално би биле загадувачи. Депозитот се враќа откако производот ќе биде даден во отпад и рециклажа. Овој инструмент се користи за да се стимулира рециклирањето и контролираното одлагање во отпад на опасни производи. Тој дава стимуланси за избегнување на загадувањето и казната за несоодветно однесување е заплена на депозитот.

Овие шеми првично се користеа за шишиња или лименки пиво но денес се користат за контролирано одлагање на батерии, масла, електронска опрема, беа техника (фрижидери, печки, машини за перење...), автомобили, итн.

Како што свеста за животна средина во општеството станува сè поголема, така и овие шеми се заменуваат со доброволни договори.

iv. Гаранција за извршување.

Ова се уплати на пари до соодветниот орган (единица на локална самоуправа) кои се вршат пред да се почне со активноста која потенцијално би ја загрозила животната средина. Ако

потенцијалната штета биде избегната тогаш гаранцијата се враќа а ако сепак се случила штета тогаш целата гаранција (или дел од неа неопходен за враќање на првобитната состојба) се задржува како давачка.

v. Наменски субвенции.

Ова се субвенции наменети за остварување на општествено посакувана цел. Исто така се нарекуваат и субвенции во полза на животната средина и треба да се користат само во исклучителни ситуации затоа што би биле во спротивност на принципот „загадувачот плаќа“.

9.5.3.2.1. Економски инструменти кои создаваат нови пазари

Оваа втора група на економски инструменти се однесува на утврдување на сопственички права, определување на дозволи со кои може да се тргува и создавање на меѓународни решенија. Некои од инструментите спомнати во овој дел се применливи на единиците на локална самоуправа од кои повеќето се на национално и меѓународно ниво. Имаме и некои посебни случаи кога се појавуваат тогаш кога можат да бидат од корист во процесот на децентрализација.

i. Определување нови сопственички права.

Приватизацијата и децентрализацијата можат да имаат важна улога во пренесувањето на многу аспекти од управувањето со животна средина од централно на локално ниво (вклучувајќи го тука и приватниот сектор).

Ќе има примери кога надлежностите ќе бидат пренесени на притоа сопственичките или правата за концесии и понатаму ќе останат кај државата, на која постојано ѝ треба капитал и не може ефикасно да ги развива или да управува со тие права. Типичен пример за ова се водоснабдувањето на големо и санитациските активности.

ii. Дозволи и права со кои може да се тргува.

Овие права и дозволи се однесуваат на создавање пазар на ресурси за животна средина со кој се поттикнува нивното ефикасно користење и на кој на овие ретки и вредни ресурси им се припишува меѓународно призната вредност.

iii. Меѓународни системи за порамнување.

Овие системи создаваат широк (меѓународен) пазар на ресурси во животна средина кој им овозможува на фирмите и на поединечните правни лица да ги исполнуваат целите за животна средина со купување на инструменти онаму каде е најевтино (и предизвикува најмала штета врз животната средина).

9.5.4 Заклучок

Единиците на локална самоуправа во Македонија се во рана фаза на организирање на нивните системи за управување со животната средина. Иако Законот за децентрализација е донесен во 2002 година, општествено-економските услови го ограничуваат нивниот капацитет за преземање голем број на овие нови надлежности.

Економските инструменти објаснети во точката 9.5.3.2.1 можат да краткорочна улога во расчистувањето на сивата зона помеѓу надлежностите (и механизмите за поврат на трошоците) со кои би требало да управуваат единиците на локална самоуправа, но тие сè уште се зависни во голема мера од централната власт.

На среден рок тие можат да заменат дел од постојните инструменти за команда и контрола и да започнат со воведување тарифи кои ќе овозможат поврат на трошоците и соодветно управување со аспектите на животна средина кои во моментот не се опфатени.

Во анализата која се предлага во фаза 2, врз основни почетни информации добиени од единиците на локална самоуправа ќе бидат дадени дополнителни совети за тоа кои инструменти би биле на располагање на среден рок. Целта тука е да се има патоказ (roadmap) за директен премин од сегашните практики кон она што се смета за остварливо на долг (2 години), среден (до 5 години) и долг рок (целосна усогласеност со европското Acquis).

За поедноставен преглед даваме и збирна табела која ги поврзува секторите за животна средина со видовите економски инструменти:

СЕКТОР/ ИНСТРУМЕНТИ	Водо- снабду- вање	Канали- зација	Земјо- делство	Биоди- верзитет	Воздух	Цврст отпад	Опасен отпад
Елиминирање на тарифите	Намалување на субвенциите за тарифи	Намалување на субвенциите за тарифи	Намалување на субвенциите	Намалување на субвенциите за пренамена на земјиште	Намалување на енергетските субвенции	Намалување на субвенциите за тарифи	Намалување на земјоделските субвенции
Емисии		Даноци за испуштања			Даноци за емисии	Давачки за одлагање	
Влез			Данок на пестициди, ѓубрива		Различни цени на бензинот		Даноци на производ
Излез					Цени на производи (пр.: цемент)		
Природни ресурси	Данок за водни ресурси			Давачки за биопираство	Надоместоци за екстракција на фосилни горива		
Комунални услуги	Давачка за снабдување со вода на големо	Давачки за канализација и третман на отпадни води		Давачки за паркови Давачки за заштита на водата		Тарифи за отпад	
Враќање на депозити					Систем за поврат во случај на усогласеност	Враќање на депозити	Обврска за третман на отпад
Наменски субвенции		Даночно ослободување/	Субвенција како стимула	Субвенции за заштита	Субвенции за мерки за	Субвенционирани кредит за	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

		субвенциониран кредит за инвестиции во животна средина	нс за истиснување од употреба на пестициди/ѓубрива	на живеалишта	заштеда на енергија	инвестиции во животна средина	
Сопственички права	Права за загаќање на вода	Еколошка одговорност	Давачки за наводнување	Патенти и други права поврзани со биодиверзитет	Еколошка одговорност	Еколошка одговорност	Еколошка одговорност
Дозволи и права со кои може да се тргува	Пазари на вода	Дозволи за испуштање со кои може да се тргува	Преносливи права за развој	Кредити за зачувување со кои може да се тргува	Дозволи со кои може да се тргува/да се оди на аукции		Дозволи/права со кои може да се тргува
Системи за порамнување	Меѓугранична трговија со вода			Свопови „долг-за-природа“	Јаглеродно порамнување	Трговија со рециклирани материјали	Меѓународни системи за порамнување
Доброволни договори		Еко означување (на пример: анти-детергент)	Најдобри практики за пестициди/ѓубрива				Најдобри практики за производство/отстранување на хемикалии

9.6. Проблеми со ценовната достапност во планирањето на комуналните услуги**9.6.1 Основа за проблемите со ценовна достапност**

Единиците на локална самоуправа се соочуваат со голем и мошне очигледен и чувствителен проблем кога станува збор за надградба на комуналните услуги за да одговараат на барањата на македонското и европско законодавство.

Донесувањето на европското Acquis а особено неговата имплементација бараат големи инвестиции во инфраструктура во еден подолг временски период.

Трошокот на ваквото приближување и времето потребно за реализација на целосна усогласеност со Acquis-то ќе бидат определени од неколку ограничувачки фактори:

- i. Сегашната состојба со инфраструктурата за животна средина и почетни нивоа на услуги;
- ii. Ценовната достапност на ниво на корисник. Ова го определува износот на трошоци кои можат да се наплатат од крајните корисници;
- iii. Ценовна достапност на национално ниво. Колкав процент од БДП-то може Македонија да издвои за проекти во областа на животната средина;
- iv. Капацитетот на администрацијата ефикасно да ги определува а потоа и оптимално да ги планира (финансиски и програмски) сите финансиски ресурси кои се на располагање.

Клучните аспекти кои треба да се разгледаат на ниво на единица на локална самоуправа се:

- Реално да се определи почетната точка т.е. сегашното ниво на инфраструктура и на услуги. Ова можеби на прв поглед ќе ни изгледа очигледно но често претставува проблем затоа што во повеќето јавни претпријатија нема сигурни планови за одржување ниту **сигурна проценка на вредноста на имотот кој претставува основа на сè**;
- Објективно определување ефикасни даватели на услуги, што најчесто подразбира изготвување на План за институционален развој од страна на неколку општини здружени во асоцијација. **Оваа потреба ја диктираат економиите од обем** и, најчесто она што го потенцираваме во точката (i) погоре се покажува како огромна пречка за постигнување договор помеѓу единиците на локална самоуправа;
- Утврдување на реални лимити за ценовна достапност. Тезата дека „на луѓето ќе им биде скапо“ не е валидна и доведува до парализирање на неопходниот процес на инвестиции. Мора да се направи пресметка на ценовната достапност на ниво на домаќинства и да се применат прифатливите горни граници. Ова ќе ги даде индикациите за **капацитетот за поврат на трошоците**.
- Како што спомнавме и претходно, принципот „загадувачот плаќа“ ќе мора да почне да се применува по истекот на оправданиот преоден период. Неопходно е да се дефинира разумна временска рамка за постигнување на целосна усогласеност, што имплицира целосен поврат на трошоците преку тарифи, согласно принципот „загадувачот плаќа“;
- Повеќегодишните лимити на ценовна достапност мора да се доведат во врска со **разумна стапка на мобилизација** која се определува со максималните зголемувања на тарифи кои можат да се применат од година во година. Дури и да станува збор за, да речеме, 40% јаз помеѓу сегашните тарифи и максималните кои би можеле да се применат согласно горните граници, овој „латентен јаз на ценовна достапност“ нема да може да се апсорбира за една година преку нагло зголемување на тарифите од 40%. Наместо тоа, неопходно е да се изготви разумен план со кој ќе се предвидува зголемување на тарифите заедно со ефикасното зголемување на нивото на услуги, или на краток период (помалку од 2 години). Единиците на локална самоуправа ќе треба да имаат национален репер за пречките во однос на ценовната достапност и тој репер да го применат на нивната конкретна ситуација, најмногу во врска со инвестициите неопходни за надградба и нивниот капацитет за поврат на трошоците. Генерално, ова е клучното поглавје на физибилити студиите за големи инфраструктурни проекти.

9.6.2 Улога на економијата

Според искуството на проектниот тим, карактеристично за земјите во транзиција е што економската компонента на процесот на пристапување или постојано се игнорира или често се прави забуна со финансиската компонента.

Едноставно кажано, во елаборирањето на еден План за имплементација има вкупно три аспекти кои мора редоследно да бидат земени предвид:

- Пресметување на трошоците. Тука првенствено се работи за **инженерска** пресметка на тоа колку ќе чини воведувањето на инфраструктурата неопходна за надминување на јазот кај усогласеноста.
- Редоследност на трошоците. Ова е **економска** компонента. Бројката која ги изразува трошокот сама по себе има минимално значење. Таа мора да биде дефинирана од економски аспект т.е. преку проценка на трошоците за работење и управување, секоја година, неопходни за да може да функционираат инвестициите и на дополнителните трошоци за администрацијата. Уште повеќе, овие трошоци мора да се поврзат со пресметката на максималното зголемување на тарифи со цел поврат на трошоците, а сето тоа во максималните граници и рамки на ценовна достапност (види погоре).

- **Неопходно е**, во општ смисол, како и конкретно во однос на транзициските период и поддршката од ЕУ грантови, **повратот на трошоци да биде доволен да ги покрие трошоците за работење и одржување, плус уште некој минимален износ кој ќе го покрие јазот за грантови за инвестиции. Ако ова не се направи тогаш предложените инвестициски проекти нема да бидат остварливи ниту одржливи.**
- Извори на финансирање. Ова е **финансиската** компонента. Откако во планот за имплементација, кој е остварлив, ќе бидат идентификувани јазовите во финансирање во разни години со користење на економската компонента, ќе бидат определени начините за обезбедување на тие финансии и ова ќе сочинува еден **одржлив** план.

Остварлив план нема да имаме ако го прескокнеме чекорот 2, економската компонента, или ако само ги идентификуваме трошоците и изворите на финансирање, притоа игнорирајќи го влијанието кое тие инвестиции ќе го имаат врз корисниците.

Мора да се потенцира дека, откако Македонија ќе го забрза процесот на инвестиции неопходен за да се постигне целосна усогласеност, единиците на локална самоуправа на практично ниво ќе се соочат со финансиски ограничувања видливи преку ниските нивоа на ценовна достапност кои ќе го ограничат износот на трошоци кои можат да се наплатат од крајните корисници преку зголемување на тарифите.

Ова особено ќе ги засегне директивите за големи инвестиции кои даваат услуги на пошироката популација (првенствено водовод и канализација т.е. комунални услуги на ниво на единици на локална самоуправа) и производството на струја преку тарифите за електрична енергија.

На овој начин, ограничувањата на ценовна достапност директно ќе го ограничат износот на трошоци кои ќе можат да се наплатат од крајните корисници преку тарифи и други давачки, а што со едно име се нарекува *принцип на поврат на трошоците*.

Кога ќе се постигне целосна усогласеност, со примена на принципот „загадувачот плаќа“, повратот на трошоците би требало да биде 100%. Додека тоа не се постигне, повратот на трошоци треба да ги покрива барем оперативните и трошоците за одржување за да не се доведе под знак прашање капацитетот за привлекување грантови (каде допустливи се само инвестициските трошоци и притоа проектите мора да бидат финансиски одржливи) и поддршката од меѓународни финансиски институции.

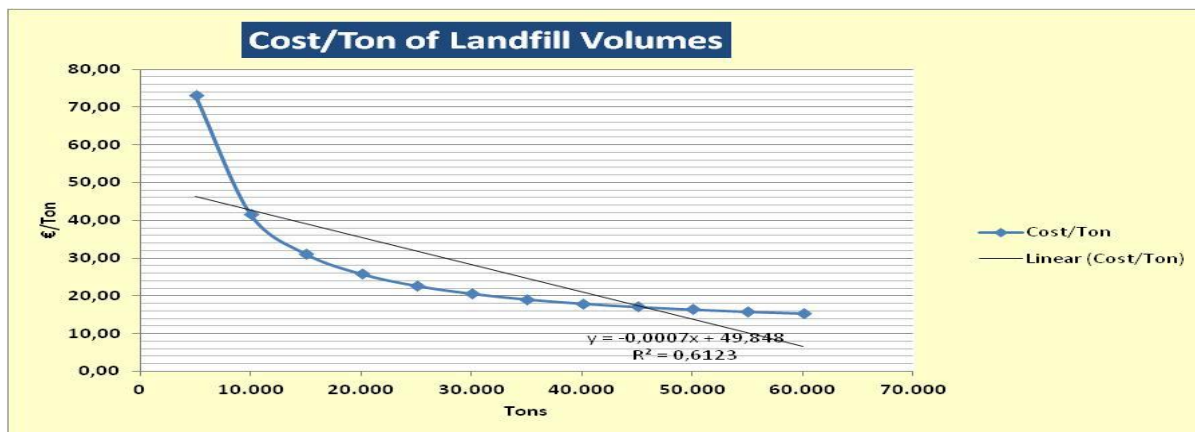
Пресметувањето на поврат на трошоците вклучува:

- i. Прибирање податоци за приходите на домаќинствата кои се искажуваат како децили од тие приходи (сегмент од 10% - од 10% најбогати до 10% најсиромашни);
- ii. Проектирање на тие податоци согласно очекуваниот раст на БДП-то и измени на индексите за да се земат предвид разликите во растот на БДП и растот кај приходите на домаќинствата;
- iii. Проценка на индустриската/ комерцијална компонента (која во моментот е преоптоварена);
- iv. Пресметка на сегашното ниво на ценовна достапност. Овој дел претставува поддршка на актуелниот систем и не е достапен за поддршка на активностите на инкрементална апроксимација;
- v. Пресметување на компонентата на скриен потенцијал кај ценовната достапност која би можела понатаму да се мобилизира/ искористи за да се поттикнат напорите за апроксимација (на пример: стапката на мобилизација на компонентата за поврат на трошоците).

Овие пресметки обично се прават на национално ниво за потребите на Стратегијата за апроксимација на животната средина, но истите треба да ги прифатат и единиците на локална самоуправа кога развиваат регионални проекти чија цел е ефикасност на комуналните услуги.

Мора да се води сметка дека проектите кои се изготвуваат одговараат на два основни економски принципи:

1) **Економска ефикасност преку економии од обем.** Неопходно е дефинирање на оптималното подрачје кое би било опфатено со комунални услуги, и истото потоа соодветно да биде прилагодено на општината/ регионот. Ова е особено случај со управувањето со цврст отпад каде е неопходно со услугите да биде опфатено големо подрачје (депонија согласно стандардите).

Овој графикон јасно го илустрира овој концепт:

2) **Одржливост на проектот.** Неопходно е внимателно да се процени влијанието кое проектот го има врз ценовната достапност. Всушност, централната власт мора да го земе предвид двојното ценовно ограничување:

- i. Фактот дека **повратот на трошоци е доволен за покривање на трошоците во работењето** и да се дојде, согласно принципот „загадувачот плаќа“, до целосен поврат на сите трошоци, пред крајот на корисниот животен век на проект. Ова подразбира проектирање на идна ценовна достапност согласно макроекономските очекувања во кои би се вградил и факторот на прудентност за да се земат предвид непредвидените ситуации (на пример, кризата во изминатите неколку години).
- ii. **Фактот дека хармонично е испланирана комбинацијата од активности на национално ниво кои имаат влијание на ценовната достапност**, со цел некои сектори од животната средина да не преземат на себе „преголем залак“ од ионака ограничената ценовна достапност за корисници и со тоа подоцна да се попречи развојот на другите сектори. Ова се нарекува „вкрстено субвенционирање“ и на долг рок тоа мора да се елиминира преку приоритизирање и долгорочно планирање на користењето на дозволите.

Посебен акцент се препорачува да се стави на услугите за управување со отпад. Тие се нарекуваат „тешки ‘Орех’ директиви“ што едноставно значи дека една единица инвестиција во депонија која ги исполнува сите стандарди ќе создаде 7 до 9 пати поголеми трошоци во работењето (Орех) во период од 20 години. Ова имплицира дека релативно ниски капитални расходи на почетокот, за кои обично можат да се најдат значителни финансиски средства од донатори, потоа можат да предизвикаат значително големо оптоварување за корисниците кое понатаму создава бариера за имплементација на другите активности во животната средина.

Овие принципи ретко се користат во планирањето на комуналните услуги, што *de facto* доведува до привремено затворање или лошо испланирани капацитети кои брзо пропаѓаат и предизвикаат големи економски загуби за донаторите и за општеството во целина.

9.7. Предлог патоказ (roadmap) за изготвување финансиски планови на единиците на локална самоуправа, како дел од предлозите за реформи

ФАЗА 1:

Општите позадински информации содржани во ова поглавје прават осврт на конкретните активности кои се неопходни за надминување на сегашните ограничени капацитети за планирање на единиците на локална самоуправа, како на буџетите така и на нивните долгорочни финансиски планови. Целта е да се применуваат разумни принципи за изготвување планови за институционален развој кои се неопходност за унапредувањето на комуналните услуги.

Ова е резиме на главните заклучоци/ препораки за мобилизирање на финансиските ресурси за службите кои работат во областа животна средина:

1) Единиците на локална самоуправа мора да обезбедат построга примена на инструментите за политика кон животната средина во согласност со принципите на економска ефикасност и „загадувачот плаќа“. Ова бара усогласување на трошоците со механизми за поврат на трошоците на локално ниво. За да можат ефикасно да се реализираат овие принципи, **единиците на локална самоуправа треба најпрвин да изготват буџет а потоа и долгорочен Финансиски план за да можат да ги идентификуваат изворите на трошоци и на приходи**. Во моментот не постои усогласеност помеѓу трошоците и приходите. На пример, концесиите за плажи во Охрид се плаќаат до Министерството за транспорт и врски а надлежноста за нивно одржување е кај Секторот за животна средина при единицата на локална самоуправа.

2) Мора да се направи преглед на тоа колку се ефикасни актуелните економски инструменти за заштита на животна средина, со цел остварување на **добро утврдени и реални цели за животна средина** (поврзани со ЛЕАПи).

3) Да се спроведат ориентациони чекори за постепено **елиминирање на субвенциите за штета врз животната средина**, внимавајќи притоа да не се поремети работата на правните лица но истовремено движејќи се во насока кон нивно целосно исчезнување.

4) **Укинување на даноците во моментот теоретски се наменети за финансирање на животната средина но кои немаат никакво влијание врз неа**. На пример, во случаи кога имаме данок кај проектите кај кои има потреба од проценка на влијанието врз животната средина, овој данок треба да се замени со административна давачка која ќе ја наплаќа Секторот за животна средина.

5) Заострување на **стандардите за технички преглед** за возила и обезбедување на поефикасна имплементација, со поврат на трошоците преку еден дел од надоместокот за технички преглед.

6) Воспоставување на систем во кој давачките за вода се во најголем можен степен пропорционални на количеството отпад кое е собрано, со цел **да се стимулира создавањето на што е можно помалку количество отпад**.

7) **Намалување (и тоа постепено, за да се избегнат попречувања) на моменталните разлики во тарифите помеѓу индустријата и домаќинствата** за собирање отпад, водоснабдување и одведување и прочистување на отпадни води (иста услуга – иста цена).

8) Да се зголемат напорите и да се изградат капацитети **со кои ќе се промовира рециклирањето, особено за електричен и електронски отпад, а со тоа и создавање на извор на приходи од проблем кој претставува опасност за животната средина**.

9) Преструктурирање, на постепен но плански начин, на тарифите за вода и смет кои се фактурираат до корисниците, со цел тие да содржат не само поврат на трошоци (се разбира, во

границите на ценовна достапност и со земање предвид на социјалниот аспект за оние домаќинства со многу ниски примања) туку давање и **стимуланти за штедење вода и создавање помалку отпад.**

10) Стимулансите за правни лица за да ги зголемат инвестициите во опрема со која ќе се намали загадувањето треба да бидат дополнети со адекватни фискални политики за поттикнување на инвестициите согласно најдобрата пракса за животна средина.

11) Единиците на локална самоуправа треба значително **да ги зголемат буџетските средства за финансирање на мерки во областа на животна средина. Неопходни се програми врз основа на приоритетните резултати со анализа на трошоците.** Иако е малку веројатно дека ова ќе биде можно на краток рок, тоа сепак треба да биде цел на политиката.

12) **Еден дел од приходите од приватизација треба да се насочат на финансирање во областа на животна средина** за да се надоместат загубите во животната средина или да се компензира зголемениот ризик кој е составен дел на процесот на приватизација.

13) За да може да се подобрат активностите во областа на животна средина, меѓуопштинската соработка и споредувањето во однос на тарифите за корисниците, и за да можат да се изготвуваат реални и одржливи инфраструктурни проекти, неопходно е да се зајакне општата **рамка за информации во врска со приходите и расходите за животна средина** кои ги покрива јавниот сектор. Упатување на оваа активност претставува Европскиот систем за прибирање на економски информации за животна средина (SERIEE) кој е изготвен од OECD и Eurostat. Приближувањето до стандардите на ЕУ без адекватни економски и финансиски информации е исто како да знаеме каде сакаме да стигнеме но притоа немаме патна карта.

14) Во областа на зајакнување на меѓуопштинската соработка, се препорачува формирање на мал **тим за техничка помош на општините кој ќе обезбеди адекватно изготвување на проектите.** Ова би можело да биде под капата на ЗЕЛС или некоја друга организација поддржана од општините. Единицата за имплементација на проекти на централно ниво треба да води сметка за усогласувањето и влијанијата на национално ниво, особено откако заедно со ЕУ ќе бидат договорени целите кои треба да се постигнат. Препорачаната единица за техничка помош треба да ги унапреди капацитетите за определување на **стратешките прашања во врска со развојот на комуналните услуги.** Економии од обем, ценовни ограничувања на локално ниво и интелигентен инженеринг прилагодени на локалните услови.

15) Прв чекор е изготвување буџет за единиците на локална самоуправа и поврзување на трошоците за животна средина со приходите од животна средина. Без ваква основа нема да имаме напредок кон проактивен систем за финансиско планирање кој развива економски инструменти и балансиран механизми за поврат на трошоците.

ФАЗА 2:

Врз основа на информациите содржани во овој извештај, лицата во проектот ќе се обидат да изготват програма на посети чија цел е пополнување на формулар со основни информации неопходни за правење поединечна проценка на единиците на локална самоуправа и елаборирање на основни финансиски планови.

За време на посетите, на лицата задолжени за животна средина и на лицата со секторите за сметководство ќе им биде презентирана поедноставена верзија на трите концептуални области наведени погоре. Потоа ќе биде направен заеднички обид за прибирање на информациите неопходни за воспоставување на „основно сценарио“ т.е. почетна точка во секоја единица на локална самоуправа.

Ова ќе значи делумно пополнување на шаблонот/ урнекот кој е изготвен и приложен на крајот од ова поглавје.

Оваа активност има и додадена компонента на висока вредност. Со оглед на тоа дека досега нема информации за било какви активности од ваков вид кои биле организирани и кои би значеле премин од теорија кон (почетна) пракса, ваквиот план е вистинска неопходност.

Овој проект има мошне ограничени ресурси но, **дури и многу поедноставена алатка за финансиско планирање ќе создаде свест за концептите кои се нејзин составен дел и за толку неопходниот прв чекор.**

Ако засегнатите страни немаат забелешки, тогаш тимот на проектот ќе се насочи кон оваа стратегија, ќе ги прибира потребните информации и ќе изготви поедноставена алатка за финансиско планирање, заедно со компаративна табела за споредување (и во која ќе бидат прикажани и непремостливите јазови) која ќе ги илустрира релативните почетни точки во секоја единица на локална самоуправа и ќе помогне во создавањето мерка на конвергентно таргетирање во финансиските планови.

ПОДАТОЦИТЕ КОИ СЕ БАРААТ СЕ САМО ЗА СЛУЖБИТЕ ЗАДОЛЖЕНИ ЗА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Ако нема конкретни сметководствени податоци за некоја од овие ставки, наведете Ваша најдобра проценка и забелешка дека така сте постапиле.

Ако таа услуга не се спроведува, на пример лабораториски анализи и ако за таа услуга е склучен договор со надворешно лице, тогаш наведете го тоа и исто така наведете ги трошоците/ приходите за таквата активност.

Ако ставките се заеднички за повеќе сектори, наведете проценка на тоа колку се распределува само за службите за животна средина.

Податоците се бараат со цел:

- 1) Утврдување на сегашната ситуација преку посочување на вредноста на таа ставка содржана во книгите од 2014 година
- 2) Определување што точно било буџетирано за 2015/2016
- 3) Определување што, според мислењето на единицата на локална самоуправа, е неопходно за соодветно реализирање на активностите во областа на животна средина.

Сите податоци за парични износи изразете ги во македонски денари.

1. НЕОПХОДНИ КАПИТАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ

СТАВКА	книги 2014	буџет 2015	буџет 2016	Потребно
Простории за службите за животна средина				
Реновирање на просториите				
Подготвување на нов канцелариски простор				
Мебел				
Алатки				
Компјутери				
Сервер				
Принтери				
Плотер				
LCD проектор				
Рутер/ Фајервол				
Свичови				
Кабли				
Софтвер (оперативен систем, Office)				
Софтвер за планирање				
GIS софтвер				
Енџин за бази на податоци				
Апликации за бази на податоци				
Сметководствен софтвер				
Телефони				
Факс				
Интернет поврзаност				
Дигитален фотоапарат				
Транспортни возила				
Одржување и гаранции				
Почетни трошоци и неефикасности				
Подготвување на лабораториски простории				
Лабораториска опрема и инструменти				

Опрема за мониторинг				

2: РАСХОДИ ВО РАБОТЕЊЕТО

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ	книги 2014	буџет 2015	буџет 2016
Плати			
Други надоместоци			
Прекувремена работа			
Социјално осигурување			
Здравствено, пензиско и фонд за невработеност			
Патни и други трошоци			
Обука – раководители/ администрација			
Обука – техничка/ лабораториска			
Обука – друго			

2.2.- Други расходи во работењето

СТАВКА	книги 2014	буџет 2015	буџет 2016
МАТЕРИЈАЛИ ЗА РАБОТА			
Трошоци за превоз			
Канцелариски потрошен материјал			
Други материјали за работа			
Друго			
Хемикалии, гасови, итн.			
Друг лабораториски потрошен материјал			
НАДВОРЕШНИ УСЛУГИ			
Струја			
Греење			
Вода, канализација и хигиена			
Комуникации			
Одржување и чистење			
Публикации и референтни материјали			
Разно			

ВЛЕЗ 3. ВРАБОТЕНИ

РАБОТНО МЕСТО/ НИВО	2014	буџет 2015	буџет 2016	Потребно
Раководители				
Канцелариска поддршка				
Вишо техничко лице				
Техничка поддршка				
Виши инспектори				
Инспекторска поддршка				
Друго више лице				
Друго лице за поддршка				

ВЛЕЗ 4. ПРИХОДИ (извори за поврат на трошоците)

СТАВКА	книги 2014	буџет 2015	буџет 2016
ДРЖАВЕН БУЏЕТ			
Придонес кон работењето			
Придонес кон инвестициите			
Кофинансирање со странска помош			
Елаборати (EIA)			
ИКСЗ Б-дозволи			
Други еколошки дозволи			
Казни			
Меѓународни програми			
Подрачја за зачувување			
Спонзори и донатори (домашни)			
Спонзори и донатори (меѓународни)			
Друго			
Лабораториски анализи			
Големи индустриски			
Комерцијална и лесна индустрија			
Државни и други институции			
Надворешни услуги/ служби			

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

АНЕКС 1: НАДЛЕЖНОСТИ НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ВО ОБЛАСТА НА ЖИВОТНА СРЕДИНА

Во оваа табела е дадено резиме на надлежностите кои ги имаат единиците на локална самоуправа во секторот животна средина, согласно позитивното законодавство, при што истите се поделени на: 1. Општи принципи, 2. Регулаторни надлежности, 3. Планирање, 4. Издавање дозволи, 5. Мониторинг, 6. Известување и информирање на јавноста.

Во табелата се дадени следниве информации: упатување на Законот, опис на одредбата, резултатот од имплементацијата на законската одредба (на пример: изготвување на план, планирање и вршење инспекции, издавање дозволи).

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за животна средина Член 3 став (3) – Јавен интерес	Единиците на локална самоуправа се должни да обезбедат средства за заштита и унапредување на животната средина (јавен интерес)	Буџет за животна средина	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје	Финансиска и планска експертиза	Финансиите за заштита на животната средина обезбедени од единиците на локална самоуправа не се доволни. Идентификувањето на приоритети е од главна важност
Закон за животна средина Член 11 – Начело на супсидијарност	Преземање мерки и активности за унапредување на животната средина кои не се во исклучива надлежност на државните органи	Едукативни кампањи, инфо денови, итн.	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина	
Закон за животна средина Член 159 Реституција на еколошка штета	Единиците на локална самоуправа имаат право да бараат реституција за еколошка штета/ компензација	Барање за еколошки штети	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за животна средина Член 173 Корисници на средства	Единиците на локална самоуправа имаат право да користат средства од годишната Програма за инвестирање во животната средина	Барање и користење средства од годишната Програма	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Регулаторни надлежности					
Закон за животна средина Член 19 – Заштитна клаузула	Заради заштита на живото, здравјето животната средина, органиците на државната власт и органиците на општината, во согласност со законот, имаат право и обврска да преземаат мерки и активности кои се однесуваат на	Мерка за привремена или трајна забрана за промет или користење производи кои ги	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
	привремената или трајната забрана за вршење на определени дејности или промет на определени производи.	загрозуваат здравјето и животната средина			
Закон за животна средина Член 20	Активности кои се забранети: - градење или реконструкција на инсталации без добивање на дозвола и без притоа да се исполнат утврдените норми и стандарди - производство и увоз на превозни средства кои не ги исполнуваат условите пропишани за емисии - производство, постапување и испуштање на загадувачки материи и супстанции во животната средина	Мерка за забрана на активности со кои се компромитира состојбата на животната средина	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за животна средина Член 26 став (2) Известување на јавноста за загадување на животната средина и за преземање и воведување на задолжителни мерки	Донесување посебен акт за воведување задолжителни мерки за справување со случаите на надминување на емисиите и/или загадување	Донесување мерки за справување со случаите на надминување на нивоата на емисии и загадување	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Планирање					
Закон за животна средина Член 24 Елаборат за заштита на животната средина	За активностите/ проекти за кои не е задолжителна постапката за изготвување елаборат за заштита на животната средина, правните или физички лица ќе изготват елаборат за заштита на животната средина за да се процени влијанието на активностите, или активностите, врз животната средина. Листата на проекти за кои е задолжен градоначалникот ја определува Владата на Република Македонија	Акт за одобрување на елаборатот за животна средина. Барање за интегрирање на елаборатот за животна средина	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина	Владата донесе Уредба ³¹ со која ги овласти општините елаборатите за некои активности да мора да бидат одобрени од надлежните градоначалници на општините и градоначалникот на Град Скопје, но не сите единици на локална самоуправа имаат капацитети да ја спроведуваат оваа надлежност. Општините кои немаат вакви капацитети добиваат помош од МЖСПП но

³¹ Уредба за деловни активности и активности за кои е задолжително изготвување на елаборат и таквиот елаборат да е одобрен од единиците на локална самоуправа (Сл.весник бр.80/09, 32/12) – Анекс 1 (единиците на локална самоуправа и Град Скопје, освен единиците на локална самоуправа во градот Скопје се задолжени за ова) и Анекс 2 (единиците на локална самоуправа и единиците на локална самоуправа во градот Град Скопје се задолжени за ова).

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					ова одзема време и други капацитети и ресурси.
Закон за животна средина Член 60 Видови плански документи и надлежност за нивното донесување	Врз основа на Извештајот за состојбата во животната средина, Владата на Македонија донесува Национален акциски план за животна средина. Единиците на локална самоуправа, врз основа на проценката на нивната конкретна ситуација и потреби, и согласно Националниот акциски план за животна средина, изготвуваат и донесуваат локални еколошки акциски планови (ЛЕАП) Единиците на локална самоуправа треба да формираат тело задолжено за мониторинг на имплементацијата на усвоениот ЛЕАП, предлагајќи измени и доставување на годишни извештаи до МЖСПП.	-ЛЕАП -1 лице задолжено за мониторинг на имплементацијата на ЛЕАП-ите	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		Забелешки: Членот 60, став (5) ги регулира можностите за <u>соработка и координација помеѓу локалните и централните власти во управувањето со животна средина</u>
Закон за животна средина Член 62 Надлежност за спроведување на планските документи	Имплементација на Националниот акциски план за животна средина и известување до МЖСПП на секои три години, согласно Правилникот донесен од МЖСПП	Донесување мерки за имплементација на Националниот акциски план за животна средина	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за животна средина Член 65 Стратегиска оценка Извештај за стратегиска оценка на животната средина Член 67	Имплементација на постапката за стратегиска оценка за планските документи донесени од единиците на локална самоуправа за кои ваква оценка е задолжителна (дефинирани во Уредбата за стратегиска оценка на животната средина донесена од Владата ³²)	Доставување на планските документи на општините до SEA, согласно барањата на Законот	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за животна средина (Член 82) Определување на обемот на оцената	Доставувањето мислење за обемот на оцена на влијанието врз животна средина до МЖСПП за проекти кои ќе бидат имплементирани на нивното подрачје, не подоцна од 15 календарски дена од	Доставување мислење за проценка на влијанието врз животната	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

³² Уредба за стратегии, планови и програми, вклучувајќи и измени на тие стратегии, планови и програми кои подлежат на задолжителна постапка за оценка на нивното влијание врз животната средина и врз животот и здравјето на луѓето (Службен весник на РМ бр. 153/07, 45/11)

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
на влијанието на проектот врз животната средина (Член 83) Студија за оцена на влијанието врз животната средина	датумот на прием на барањето за консултации и доставување мислење за студија за оцена на влијанието врз животна средина до МЖСПП не подоцна од 30 календарски денови од датумот на објавување на студијата за оцена на влијанието врз животната средина. Единицата на локална самоуправа ќе му ги достави на операторот сите релевантни податоци неопходни за изготвување на оваа студија (член 83).	средина за проекти кои ќе бидат имплементирани на подрачјето на единиците на локална самоуправа Доставување на сите релевантни податоци до операторот			
Закон за животна средина Планови за вонредни состојби Член 154 Член 155 Просторно и урбанистичко планирање	Единицата на локална самоуправа изготвува и донесува надворешен План за вонредни состојби врз основа на интерниот план за вонредни состојби изготвен од операторот, и го доставува до МЖСПП во рок од 15 календарски дена од денот на донесување. Единицата на локална самоуправа има право да пристапи до Регистарот на системи кои користат опасни супстанции (член 152) и имаат обврска да овозможат пристап за јавноста до надворешните и внатрешни планови за вонредни состојби. Единицата на локална самоуправа го ревидира надворешниот план за вонредни состојби на секои три години, од датумот на донесување. Кога прави просторно и урбанистичко планирање, единицата на локална самоуправа ги зема предвид инсталации кои користат опасни супстанции.	Надворешен план за вонредни состојби (да се ажурира на 3 години)	✓ Општините ✓ Град Скопје		Оваа одредба не се однесува на општините во Градот Скопје, туку само на општините и на Градот Скопје;
Издавање дозволи					
Закон за животна средина Член 95 Општа одредба Интегрирани еколошки дозволи за работење на инсталациите кои имаат влијание врз животната средина	Б-интегрираната еколошка дозвола ќе ја издава општината или Градот Скопје, или МЖСПП кога инсталацијата со Б-дозвола се наоѓа во заштитено подрачје.	Се издаваат Б-интегрирани еколошки дозволи	✓ Општините ✓ Град Скопје		Забелешки: Само за општините и Град Скопје, не за општините во Градот Скопје. Немање капацитети, МЖСПП би можел да ги замени единиците на локална самоуправа Дозволата за испуштање вода и понатаму се издава посебно, на централно ниво (сектор за води).

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Закон за животна средина Член 100 Права и обврски на општината и градот Скопје во однос на барањата за издавање А-интегрирана еколошка дозвола	Давање мислење од страна на единиците на локална самоуправа и Градот Скопје до МЖСПП за барањето за издавање ИКСЗ А-дозвола во рок од 30 календарски дена, освен за единиците на локална самоуправа во Градот Скопје. Единиците на локална самоуправа можат да организираат јавна дискусија за конкретното барање (Член 100) (по желба: „единиците.... можат“).	Давање мислење до МЖСПП за издавање ИКСЗ А-дозвола	✓ Општините ✓ Град Скопје		Забелешки: Само за општините и Град Скопје, не за општините во Градот Скопје. Организирањето јавна дискусија за барањето е по желба, не е задолжително;
Закон за животна средина Член 123 Органи надлежни за издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола Член 126 Издавање на Б-интегрирана еколошка дозвола	Издавањето Б-ИКСЗ дозволи за нови инсталации или за значително промени кај постојни инсталации во рок од 60 календарски денови од денот на доставување на барањето и назначување на едно лице. Единиците на локална самоуправа можат да воспостават заедничка управа Водење регистар за издадените ИКСЗ Б-дозволи и доставување копија од тој регистар до МЖСПП. Единиците на локална самоуправа ги разгледуваат условите наведени во ИКСЗ Б-дозволата на секои седум години	- Назначување едно лице - Издавање ИКСЗ Б-дозволи - Воведување и водење регистар на ИКСЗ-Б инсталации - Проценка на условите по 7 години	- Општините - Град Скопје		Забелешки: Само за општините и Град Скопје, не за општините во Градот Скопје; Членот 123, став (3) е можност за меѓуопштинска соработка помеѓу единиците на локална самоуправа; Членот 126 е една од можностите за соработка и координација помеѓу локалните и централните власти во управувањето со животна средина;
Закон за животна средина Член 135 Дозвола за усогласување со оперативен план	Издавање дозвола за усогласување со оперативен план за постојни инсталации кои вршат активност која ги класифицира во режимот за издавање Б-ИКСЗ дозволи (членови 134 и 135). Органи надлежни за оваа активност се единиците на локална самоуправа и Градот Скопје, освен општините во Град Скопје;	- Издавање ИКСЗ Б-дозволи - Воведување и водење на регистар на инсталации со дозволи за усогласување со оперативен план	- Општините - Град Скопје		
Мониторинг					
Закон за животна средина Локални мрежи за мониторинг Член 34	Може да се формираат локални мрежи за мониторинг кои, ако бидат формирани, ќе бидат финансирани од буџетот на единиците на локална самоуправа (формирање, работење, одржување и развој) (надлежност по желба за општините).	Локална мрежа за мониторинг (ПО ЖЕЛБА ИЛИ ДЕЛЕГИРАНА) Систем за прибирање на	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина, ИТ	Забелешки: Надлежноста за формирање локални мрежи за мониторинг за единиците на локална самоуправа е по желба а не задолжителна; Согласно членот 35,

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Делегирање на правото за вршење мониторинг Член 35 Методологија Член 37	Податоците од мониторингот ќе бидат бесплатно доставувани до МЖСПП. МЖСПП може да го делегира мониторингот на единицата на локална самоуправа или на други државни органи. Доставените податоци од мониторингот ќе се сметаат за составен дел на Националниот систем за информирање.	податоци Доставување податоци до МЖСПП			надлежностите можат да се пренесат од централните на локални власти <u>Таа е по желба, не е задолжителна</u>
Известување и информирање на јавноста					
Закон за животна средина Член 17 – Начело на учество на јавноста и пристап до информации	Обезбедување учество на јавноста и пристап до информации, како и вклучување на јавноста во процесот на донесување одлуки	- Обработување на барањето за пристап до информации за животната средина - Јавни расправи, објавување планови, дозволи, итн.	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје	Животна средина	Види исто така и одредбите од законодавството за животна средина
Закон за животна средина Член 26 став (2) Известување на јавноста за загадување на животната средина и за преземање и воведување мерки за задолжителни мерки	Известување на јавноста во случај да бидат надминати нивоата на емисии, и во други случаи на загадување предвидени со закон и статут на единицата на локална самоуправа, и донесување посебен акт за воведување задолжителни мерки за решавање на проблемот со надминување на нивоата на емисии и/или загадување, во случај да постои ограничување на загадувањето	- Адекватни алатки за информирање	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за животна средина Член 41 Регистар на загадувачките материји и супстанции и на нивните карактеристики	МЖСПП воспоставува и одржува Регистар на загадувачки материји и супстанции и на нивните карактеристики. Единиците на локална самоуправа, за своето подрачје, можат да воспостават и одржуваат Регистар на загадувачки материји. Ако биде воспоставен ваков Регистар тогаш единицата на локална самоуправа мора месечно редовно да известува до МЖСПП.	- Локален Регистар на загадувачки материји (ПО ЖЕЛБА) - Известување до МЖСПП	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		<u>По желба и не е задолжително</u>
Закон за животна средина	Единиците на локална самоуправа можат да воспостават и одржуваат катастарот за	- Локален катастар (ПО	- Општините - Општините во Град Скопје		Забелешки: За единиците на локална

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Член 42 Катастар за животната средина Член 43 Лица овластени за изготвување на катастар и регистар	нивните соодветни подрачја. Ако биде воспоставен ваков катастар тогаш единицата на локална самоуправа мора тримесечно да известува до МЖСПП. Единиците на локална самоуправа можат да го делегираат воспоставувањето и одржувањето на Регистар на загадување и катастар за животна средина на овластени правни лица (Член 43);	ЖЕЛБА) - Известување до МЖСПП	- Град Скопје		самоуправа, надлежноста за воспоставување катастар за животна средина е по желба и <u>не е задолжителна обврска</u> ; Членот 42, став (5) ги регулира можностите за соработка и координација помеѓу локалните и централните власти со цел управување со животната средина. <u>По желба и не е задолжително</u>
Закон за животна средина Член 45 Извештај за состојбата на животната средина	Единиците на локална самоуправа можат да изготват извештај за состојбата на животната средина, да го достават до МЖСПП на одобрување и да обезбедат пристап за јавноста до информациите во врска со животната средина	- Извештај за состојбата на животната средина - Известување до МЖСПП	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		Забелешки: За единиците на локална самоуправа, надлежноста за извештај за состојбата на животната средина е по желба и не е задолжителна обврска. <u>По желба и не е задолжително</u>
Закон за животна средина Член 52 Субјекти кои поседуваат информации за животната средина	Единиците на локална самоуправа ќе определат овластено лице одговорно за пристап до информации за животната средина и ќе обезбедат адекватна просторија за консултации	- Еден вработен одговорен за пристап до информации за животната средина - Простории за консултации	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		Единиците на локална самоуправа се извори на податоци и информации за целите на изготвување на Годишен план, Извештај за индикатори за животна средина кој се изготвува секоја втора година и Извештај за состојба во животната средина кој се изготвува секоја четврта година – сите ги изготвува МЖСПП согласно Правилникот за форма, содржина, цели, начин на изготвување и вид на извори на податоци кои се користат за подготвување на извештај, како и начин на оценување на извештајот (Сл.весник бр..81/10);
Закон за животна средина Член 48 Образование во областа на заштитата на	Општината, градот Скопје и општините во градот Скопје на своето подрачје, се должни да го поттикнуваат развојот на образованието и јавната свест во областа на животната средина.	Кампањи за едукација и подигнување на свеста	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
животната средина и одржлив развој					
Закон за животна средина Член 186 Одржлив развој	Единиците на локална самоуправа можат да донесат Агенда 21 како локален стратешки, плански и програмски документ	Донесување Агенда 21 (ПО ЖЕЛБА)	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		Забелешки: За општините, надлежноста донесување локална Агенда 21 е по желба (општините „можат“)
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за животна средина Член 194 Органи надлежни за надзор	Локалните/ општински инспектори вршат инспекција согласно закон. Овластените локални инспектори за животна средина имаат обврска да изготват нацрт Годишен план за инспекции, како подготовка за тримесечни извештаи, за реализираните инспекции и да го објават на интернет страницата. Доставување на сите податоци и документи до Државниот инспекторат за животна средина, објавување на донесените инспекциски акти на интернет страницата на општината во рок од 3 работни дека од нивното донесување (член 209, став 8).	- Изготвување Годишен план за инспекција - Тримесечно известување до Државниот инспекторат за животна средина и објавување на инспекциските извештаи на интернет страницата - Доставување на сите податоци и документи до Државниот инспекторат	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

КВАЛИТЕТ НА ВОЗДУХОТ

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 64 Буџети на единиците на локалната самоуправа	Општините и Градот Скопје во нивните буџети имаат обврска да обезбедуваат средства за заштита и унапредување на квалитетот на воздухот т.е. изготвување и имплементација на План за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух и краткорочен Акциски план за заштита на амбиентниот воздух, за имплементација на активностите во приоритетните зони и агломерации и за други мерки кои се преземаат согласно овој Закон, како и за локални мрежи за мониторинг	Финансирање за заштита и унапредување на квалитетот на воздухот	- Општините - Град Скопје	Финансиска и планска експертиза	Финансиите кои единиците на локална самоуправа ги издвојуваат за заштита и унапредување на квалитетот на воздухот не се доволни.
Регулаторни					
Членови 26 и 27, и член 50 – единиците на локална самоуправа можат да донесат акти за имплементација на мерки предвидени во планските документи (одлука за донесување просторни и урбанистички планови, одлука за изградба на локални паркови или садење дрва, одлука за доделување субвенции за промовирање на помали извори за загадување за загревање на домаќинствата, итн.)					
Планирање					
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 23 став (2) Програма за квалитетот на амбиентниот воздух	Врз основа на проценката на квалитетот на амбиентниот воздух во одредени зони и агломерации во кои нивоата на загадувачи во амбиентниот воздух ги надминуваат максималните или целни вредности, неопходно е да се изготви Програма за квалитет на амбиентниот воздух за тие зони и агломерации, за да се остварат неопходните максимални или целни вредности. Единиците на локална самоуправа и Градот Скопје (освен единиците на локална самоуправа во Градот Скопје), во соработка со МЖСПП се надлежни за изготвување Програма за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух.	Изготвување Програма за квалитетот на амбиентниот воздух во соработка со МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје		Законот дава надлежности за изготвување на вакви програми но нема одредба за донесување на програмите, туку индиректно членот 33 им дава обврска на единиците на локална самоуправа да ја информираат јавноста за изготвувањето и донесувањето на оваа Програма. <u>Оваа одредба е една од можностите за соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и МЖСПП.</u> За зоните и агломерации кои се простираат во повеќе општини, министерот за животна средина, врз основа на податоците за квалитетот на воздухот, донесува одлука со

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					која ја определува општината која ќе изготви план за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух, во соработка со градоначалниците на другите општини чии подрачја припаѓаат на зоната или агломерацијата. Оваа одредба е една од можностите за меѓуопштинска соработка помеѓу единиците на локална самоуправа.
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 27-а став (2) Краткорочни акциски планови	За зоните и агломерациите кај кои постои ризик дека нивото на загадувачи би можело да надмине една или повеќе од максимално дозволените граници, неопходно е да се изготват краткорочни акциски планови за целите на предупредување. Единиците на локална самоуправа и Градот Скопје (освен единиците на локална самоуправа во Градот Скопје), во соработка со МЖСПП се надлежни за изготвување краткорочни акциски планови.	Изготвување краткорочни акциски планови во соработка со МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје		Законот дава надлежности за изготвување на вакви планови но нема одредба за донесување на програмите, туку индиректно членот 33 им дава обврска на единиците на локална самоуправа да ја информираат јавноста за изготвувањето и донесувањето на овој План. Оваа одредба е една од можностите за соработка помеѓу единиците на локална самоуправа и МЖСПП. За зоните и агломерации кои се простираат во повеќе општини, министерот за животна средина, врз основа на податоците за квалитетот на воздухот, донесува одлука со која ја определува општината која ќе изготви краткорочен акциски план, во соработка со градоначалниците на другите општини чии подрачја припаѓаат на зоната или агломерацијата. Оваа одредба е една од можностите за меѓуопштинска соработка помеѓу единиците на локална самоуправа.
Закон за квалитет на амбиентниот	Изготвување програма за зони и агломерации со приоритетна важност,	Изготвување Програма	✓ Општините ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
воздух Член 29 Краткорочни акциски планови	определени како такви во Националниот план за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух.				
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 32 Соработка	Соработка со државните органи, научни и стручни организации, вклучувајќи ги и правните и физичките лица сопственици, односно корисници на инсталациите кои се извори на загадување на амбиентниот воздух, во постапката на изготвување План за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух и на Краткорочен акциски план за заштита на амбиентниот воздух.	Соработка со релевантни субјекти во изготвувањето на План за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план за заштита на амбиентниот воздух	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Издавање дозволи					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за квалитет на амбиентниот воздух нема предвидено надлежности за издавање дозволи за единиците на локална самоуправа.					
Мониторинг					
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 39 Локални мрежи	За мерење и следење на загадувањето на амбиентниот воздух во населбите и индустриските подрачја општините и градот Скопје можат , по претходно добиено претходно мислење од МЖСПП, под услови и начин уредени со овој закон, да воспостават локални мрежи.	- Воспоставувањ е локални мрежи за следење	✓ Општините ✓ Град Скопје	Животна средина, ИТ	Забелешка: Со оваа одредба, надлежноста на единиците на локална самоуправа за формирање локални мрежи за следење е можност, а не обврска.
Известување и информирање на јавноста					
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 27-а став (5) Краткорочни акциски планови	Во случаи каде постои ризик нивото на загадувачи да надмине една или повеќе максимални вредности, градоначалникот на општината и градоначалникот на Град Скопје, во соработка со надлежниот државен орган, задолжително и континуирано ја известува засегнатата јавност за настанатата состојба, како и за мерките кои треба да се преземат.	- Информирање на јавноста	- Општините - Град Скопје		
Закон за квалитет на амбиентниот воздух	Преземање мерки за информирање на јавноста и обезбедување пристап до информации и учество во подготовката и	Информирање на јавноста и обезбедување	✓ Општините ✓ Град Скопје	Планирање	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Член 33 Известување и учество на јавноста	усвојувањето на програмите (Планот за унапредување на квалитетот на амбиентниот воздух и Краткорочен акциски план)	учество на јавноста во процесот на планирање			
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 34 Извештаи	Годишно известување за спроведување на планските документи усвоени од единиците на локална самоуправа и Градот Скопје до МЖСПП (Член 34)	- Годишно известување до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 44 Доставување на податоци и информации	Градоначалникот на општината и на градот Скопје и други субјекти кои вршат следење на квалитетот на амбиентниот воздух се должни податоците и информациите од мониторингот, да ги доставуваат без надоместок до МЖСПП.	- Доставување податоци и информации од мониторингот	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 50 став (3) Информирање на јавноста	Објавување на планските документи за квалитет на воздухот од општините и градот Скопје	- Информирање на јавноста	✓ Општините ✓ Град Скопје		
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за квалитет на амбиентниот воздух Член 65 Надзор и надлежни органи	Инспекциски надзор над примената на одредбите од Законот за квалитет на амбиентниот воздух за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја извршуваат овластени инспектори за животна средина на општините, и овластени инспектори за животна средина на Град Скопје (не се опфатени инспекторите на општините во градот Скопје). Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача
Член 69-а Постапка за едукација	Реализирање на едукативна постапка од овластени локални инспектори за животна средина во однос на одредени неправилности (неправилности согласно член 75, ставови 1, 2, 3).	- Едукација на лицата кои ги прават неправилностите	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за квалитет на амбиентниот воздух	Овластените локални инспектори за животна средина на општините и на градот Скопје имаат обврска да водат евиденција за инспекциите кои ги	- Тримесечни извештаи од инспекцијата и нивно	✓ Општините ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Член 69-б Извештаи	реализирале кај правни и физички лица, и за таа цел изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на општината и на градот Скопје.	објавување на интернет страницата			

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

УПРАВУВАЊЕ СО ОТПАД

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за управување со отпадот Член 23-а Управување со отпадот на регионално ниво	Општините и Град Скопје, во регионот определен во Националниот план за управување со отпад, ќе склучат договор за воспоставување регионален систем за управување со отпад.	- Регионално управување со отпад	- Општините - Град Скопје		Ако единицата на локална самоуправа не го склучи договорот за воспоставување регионален систем за управување со отпад, и со тоа го поткопува остварувањето на целите за управување со отпад определени во националната Стратегија и План за управување со отпад, Владата, на предлог на МЖСПП, ќе донесе одлука и ќе им наложи да го потпишат договор во определен временски рок.
Регулаторни					
Закон за управување со отпадот Член 22	Управување со комуналниот отпад и друг неопасен отпад, согласно членот 22 (водење сметка за чистотата на јавните места и напуштен отпад, донесување акти со кои се регулира селекцијата, собирањето и транспортот на комуналниот и друг вид на неопасен отпад, соработка или здружување со други единици на локална самоуправа и градот Скопје, имплементација на проекти и инвестиции, делување согласно општите правила за управување со комунален и друг вид на отпад). Две или повеќе единици на локална самоуправа можат да донесат заедничка програма за управување со комуналниот и други видови отпад.		✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за управување со отпадот Член 43 и 44 Правила за постапување со комуналниот и со другите видови	Определување правила за управување со комуналниот и друг вид неопасен отпад, и определување локации за собирање и селекција на комуналниот отпад и опасен отпад, одвоени од комуналниот отпад. Единиците на локална самоуправа ќе следат/ проверуваат дали се имплементираат овие правила (членови	- определување правила и следење дали истите се имплементираат	✓ Општините ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
неопасен отпад	43 и 44)				
Закон за управување со отпадот Член 47 Обезбедување на примената на принципот на универзалност на услугата на локално ниво	Општините или Град Скопје, на предлог на градоначалникот, согласно принципот на универзалност на услугите, ќе ги пропишат условите, начинот и шемите за собирање и за транспортирање на комуналниот и на другите видови неопасен отпад, како и постапките за издвојување на опасните компоненти од комуналниот отпад.	- определување правила и следење дали истите се имплементираат	✓ Општините ✓ Град Скопје		Градоначалниците на општините и на Град Скопје, освен објавата во Службен весник на општините и на градот Скопје, ќе ги информираат корисниците на услугите за донесените акти.
Планирање					
Закон за управување со отпадот Член 18 Планови за управување со отпадот на општините и градот Скопје	За реализација на Планот за управување со отпадот на Република Македонија, општините и градот Скопје донесуваат план за управување со отпадот на општината, односно на градот Скопје. Единиците на локална самоуправа се задолжени за имплементација на планот.	- изготвување и имплементација на План за управување со отпад	✓ Општините ✓ Град Скопје		Пред да биде одобрен Планот, единиците на локална самоуправа треба да добијат согласност од МЖСПП.
Закон за управување со отпадот Член 18-а Регионални планови за управување со отпад	Општините и градот Скопје, на предлог на меѓуопштинскиот Одбор за управување со отпад, донесуваат Регионален план за управување со отпад за регионот за управување со отпад определен со Планот за управување со отпад на Република Македонија.	- Донесување на Регионален план за управување со вода	✓ Општините - Град Скопје		Пред да биде одобрен Регионалниот план за управување со отпад, меѓуопштинскиот Одбор за управување со отпад треба да добие согласност од МЖСПП.
Закон за управување со отпадот Член 19 Програми за управување со отпадот	За реализација на Планот за управување со отпадот на Република Македонија, општините и градот Скопје донесуваат Програма за управување со отпадот.	- Донесување Програма за управување со отпад	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за управување со отпадот Член 22 Програми за управување со	Управување со комуналниот отпад и друг неопасен отпад (водење сметка за чистотата на јавните места и напуштен отпад, донесување акти со кои се регулира селекцијата, собирањето и транспортот на комуналниот и друг вид на	- Управување со комунален и друг неопасен отпад	✓ Општините ✓ Град Скопје		Две или повеќе единици на локална самоуправа можат да донесат заедничка програма за управување со комунален отпад и други видови отпад. Оваа одредба е по желба на

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
отпад Обврски на единиците на локална самоуправа за управување со комуналниот и друг неопасен отпад	неопасен отпад, соработка или здружување со други единици на локална самоуправа и градот Скопје, имплементација на проекти и инвестиции, делување согласно општите правила за управување со комунален и друг вид на отпад).				единицата на локална самоуправа и претставува основа за меѓуопштинска соработка
Закон за управување со отпадот Член 41 Одржување на јавната чистота	Градоначалникот на општините и градот Скопје се должни да ја одржуваат јавната чистота и да постапуваат со напуштениот отпад на јавните и сообраќајни површини	Јавна чистота	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за управување со отпадот Член 46 Начин на остварување на јавната услуга од страна на општините и градот Скопје	Остварување услуги од јавен интерес со локално значење (собирање и транспортирање на комуналниот отпад, одржување на јавната чистота и третман на комуналниот отпад, како и ракување и одржување на местата за селективно собирање на отпадот).	Управување со комуналниот отпад	✓ Општините ✓ Град Скопје		Општините и град Скопје можат може да основаат јавно претпријатие за собирање и за транспортирање на комуналниот и на другите видови неопасен отпад. Две или повеќе општини, и градот Скопје можат да основаат заедничко јавно претпријатие за вршење на оваа дејност. Собирањето, транспортот и/или третманот на комуналниот и друг вид на неопасен отпад за една или повеќе општини, градоначалникот може да го довери на други субјекти врз основа на јавно-приватно партнерство.
Закон за управување со отпадот Член 120 став (2) Финансирање	Општините и градот Скопје имаат обврска да го финансираат имплементирањето на нивни планови и програми за управување со отпад од нивните буџет, со заеми, донации, надоместоци, казни за сторени прекршоци изречени на нивната територија и други извори на средства.	Финансирање на имплементација на програми и планови на единици на локална самоуправа	✓ Општините ✓ Град Скопје	Финансии Планирање	
Закон за управување со	Финансирањето на изградба на депонии за неопасен и друг локален отпад може да	Финансирање на изградба на	✓ Општините ✓ Град Скопје	Финансии Планирање	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
отпадот Член 120 став (3) Финансирање	биде од буџетите на единиците на локална самоуправа, правни и физички лица кои управуваат со отпад, заеми, грантови и други извори на финансирање определени со закон (Член 120 став(3))	депонии			
Издавање дозволи					
Закон за управување со отпадот Член 37 Претоварни станици за отпад	Општините и Град Скопје ги определуваат локациите на кои ќе се наоѓаат/ можат да се изградат претоварни станици за отпад	Определување на локација	✓ Општините ✓ Град Скопје	Планирање Градежништво	
Закон за управување со отпадот Член 54 Правила за постапување со инертниот отпад	Определување локации за третман и отстранување на инертен отпад согласно плановите за управување со отпад на единиците на локална самоуправа и просторните и урбанистички планови.	Определување на локација	✓ Општините ✓ Град Скопје	Планирање Градежништво	
Закон за управување со отпадот Член 56 Идентификациски формулар за индустрискиот неопасен отпад	Собирање идентификациски формулар за отпадот од правни и физички лица кои постапуваат со индустриски неопасен отпад	Прибирање податоци	✓ Општините ✓ Град Скопје	Управување со податоци	
Закон за управување со отпадот Член 80 Услови за основање на депонија	Основање на депонија за неопасен и инертен отпад, согласно Националниот план за управување со отпад	Основање депонија	✓ Општините ✓ Град Скопје	Планирање Градежништво	Две или повеќе единици на локална самоуправа можат заеднички да основаат депонија за неопасен и инертен отпад, во договор помеѓу единиците на локална самоуправа. Со цел заштита на животната средина, животот и здравјето, ако општините или градот Скопје не се согласуваат или не основаат депонија за неопасен или инертен отпад, Владата може да основа депонија согласно Планот на Република Македонија за

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					управување со отпад, или да го довери основањето на депонија за неопасен или инертен отпад на друг приватен субјект врз основа на принципот на јавно-приватно партнерство. Единствената депонија во Република Македонија која е основана согласно стандардите е Дрисла.
Закон за управување со отпадот Член 90 Цена за отстранување на отпадот на депонији	Одобрување на цената за отстранување на комуналниот или друг вид неопасен отпад определена во тарифите на операторот на депонијата.	Одобрување на цената на тарифи за отстранување на отпадот	✓ Општините ✓ Град Скопје	Планирање Финансирање	Тарифата е објавена во службен весник на единиците на локална самоуправа;
Закон за управување со отпадот Член 121 Цена за извршена услуга	Општините и Град Скопје се задолжени за одобрување на цената за собирање и транспорт на комунален отпад ако давателот на услуги е јавно претпријатие формирано од единицата на локална самоуправа. При определувањето на цената на услугата, единиците на локална самоуправа ќе определат стимулативни цени за домаќинствата, правните и физички лица која, врз основа на постојните системи за селекција на отпад, го намалуваат количеството на отпад кое се отстранува на депонија.	Одобрување на цената/ надоместокот за собирање и транспорт на комуналниот отпад	✓ Општините ✓ Град Скопје	Планирање Финансирање	
Закон за управување со отпадот Член 123 Надоместок за управување со отпад	Единиците на локална самоуправа можат да воведат надоместок за управување со отпад, во висина од 1% до 2% од цената за извршена услуга за собирање и за транспортирање на комуналниот отпад.	Воведување надоместок за управување со отпад	✓ Општините ✓ Општините во градот Скопје ³³ ✓ Град Скопје	Планирање Финансирање	Воведувањето надоместок за управување со отпад е по желба на единиците на локална самоуправа. Наплатените надоместоци се сметаат за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа и се користат за остварување на целите за

³³ Надоместокот за управување со отпад може да се определи само во случаи кога давателот на услуги за собирање и транспорт на комуналниот отпад е поинаков од тој на градот Скопје.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					управување со отпад определени во плановите и програми за управување со отпад на општините во Скопје и градот Скопје, регионални планови за управување со отпад како и за финансирање на регионалните центри за управување со отпад во висина од најмалку 40%.
Мониторинг					
Закон за управување со отпад Член 108 Мониторинг	Обезбедување постојан мониторинг на управувањето со отпадот, мониторинг на состојбата на животната средина и на влијанијата врз животот и здравјето на луѓето, преку воспоставување на државна мрежа за мониторинг на управувањето со отпадот, која е составен дел на државната мрежа за мониторинг на животната средина.	- Мониторинг на управувањето со отпадот	✓ Општините ✓ Град Скопје		Неколку единици на локална самоуправа можат да формираат заедничко управување со цел мониторинг, или го делегираат таквиот мониторинг на правно или физичко лице.
Известување и информирање на јавноста					
Закон за управување со отпад Член 113 Информативен систем	Организирање и управување со информативен систем на локално ниво за да се овозможи прибирање и прикажување на податоци за општата состојба на процесот на управување со неопасен отпад. Прибраните податоци општините и градот Скопје ќе ги обработат и достават до МЖСПП.	- Организирање на информативен систем на локално ниво - Обработка и доставување на податоци до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје	IT Управување со податоци	Информативниот систем на локално ниво е дел од Информативниот систем за животна средина
Закон за управување со отпад Член 116 Катастар создавачите на отпад	Општините и Град Скопје можат да изготват и воведат катастар на сите создавачи на неопасен отпад на нивната територија	- Организирање на информативен систем на локално ниво - Обработка и доставување на податоци до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје	IT Управување со податоци	Оваа одредба е по желба на единиците на локална самоуправа. Ако биде воведен катастар, тогаш тој е дел од Катастарот за животна средина кој го води МЖСПП и е дел од Информативниот систем за животна средина.
Закон за управување со отпад	Годишно известување за спроведувањето на програмата за управување со отпад, најдоцна до 28 февруари до МЖСПП.	- Известување до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Член 22 Известување за спроведувањето на програмите за управување со отпад					
Закон за управување со отпадот Член 39 Обврска за водење евиденција и известување	Прибирање податоци од правни и физички лица задолжени за собирање на отпад, транспорт, чување, третман, обновување, отстранување и тргување – во случај последниве да не известуваат директно до МЖСПП и таквото известување до МЖСПП треба да биде најдоцна до 31 март.	- Прибирање податоци - Известување до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за управување со отпадот Член 108 Мониторинг	Доставување на податоците од извршениот мониторинг до МЖСПП	Доставување податоци до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје	Управување со податоци	
Закон за управување со отпадот Член 117 Објавување на податоци	Општините и градот Скопје имаат обврска да објавуваат програми за управување со неопасен отпад, информации за количеството на отпад кој бил создаден, мерките, активностите и начинот за подобрување на општата ситуација во управувањето со отпад.	- Објавување информации	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за управување со отпадот Член 119 Информирање на јавноста	Општините и градот Скопје имаат обврска во текот на годината да ја информираат јавноста за сегашната состојба во управувањето со отпад, напредокот, идните планови и насоки за унапредување на ситуацијата во управувањето со отпад, и да ги споредуваат и проценуваат сегашната и претходна состојба во управувањето со отпад.	- Информирање на јавноста	✓ Општините ✓ Град Скопје	Односи со јавност	
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за управување со отпадот Член 126 Надзор и надлежни органи	Инспекцискиот надзор врз примената на одредбите од Законот за управување со отпадот е во надлежност на единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја вршат овластени инспектори за животна средина во општините и овластени инспектори за животна средина на градот Скопје. Наплатените казни се сметаат

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа. Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача.
Закон за управување со отпадот Член 133-а Постапка за едукација	Постапка на едукација за определени неправилности.	- Едукација на лицата кои ги направиле неправилностите	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за управување со отпадот Член 133-б Извештаи	Овластените локални инспектори за животна средина на општините и на градот Скопје имаат обврска да водат евиденција за инспекциите кои ги реализирале кај правни и физички лица, и за таа цел изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на општината и на градот Скопје.	- Тримесечни извештаи и објавување на извештаите ид инспекција на интернет страницата	✓ Општините ✓ Град Скопје		

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за управување со пакување и отпад од пакување Член 26 став (1) Обврски за градоначалникот	Градоначалникот на општината, на општината во градот Скопје и на Градот Скопје се надлежни за организирање посебно собирање на отпадот од пакување кој е комунален отпад на подрачјето на општината, на општината во градот Скопје и на Град Скопје.	- организирање посебно собирање на отпад од пакување кој е комунален отпад - склучување договор со правно лице за третман на отпадот од пакување	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		Надлежностите ќе се спроведуваат врз основа на договор со правното лице задолжено за третман на отпадот од пакување (колективна шема) или со независен субјект кој го собира отпадот од пакување.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Закон за управување со пакување и отпад од пакување Член 26 став (4) Обврски на градоначалникот	Единиците на локална самоуправа имаат обврска да ги земат предвид националните цели за отпад од пакување во своите програми за управување со отпад и во актите, кога го регулираат прашањето на третман на комуналниот и други видови на неопасен отпад	- Водење сметка за националните цели за отпад од пакување	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Регулаторни					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со пакување и отпад од пакување нема предвидено регулаторни обврски за единиците на локална самоуправа.					
Планирање					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со пакување и отпад од пакување нема предвидено обврски за планирање за единиците на локална самоуправа.					
Издавање дозволи					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со пакување и отпад од пакување нема предвидено обврски за издавање дозволи за единиците на локална самоуправа.					
Мониторинг					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со пакување и отпад од пакување нема предвидено обврски за мониторинг за единиците на локална самоуправа.					
Известување и информирање на јавноста					
Закон за управување со пакување и отпад од пакување Член 23 став (3) Обврски за постапување	Во соработка со правните лица за постапување со отпад од пакување, општините, градот Скопје и општините во градот Скопје имаат обврска да ја информираат јавноста за местата на кои се врши собирање и центри за отпад од пакување	- Информирање на јавноста	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина Односи со јавност	
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за управување со пакување и отпад од пакување Член 44 Надзор и надлежни органи	Инспекциски надзор врз спроведувањето на одредбите од Законот за управување со пакување и отпад од пакување за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја вршат овластени инспектори за животна средина во општините, овластени инспектори за животна средина во општините во градот Скопје и овластени инспектори за животна

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					<p>средина во градот Скопје. Собраните средства се сметаат за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа.</p> <p>Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача</p> <p>Инспекцискиот надзор врз примената на овој Закон во однос на незаконското постапување со отпадот од пакување кој не е комунален отпад и неговото оставање или одлагање како да е комунален отпад, го вршат комунални инспектори во општините, општините во градот Скопје и Градот Скопје.</p>
Закон за управување со пакување и отпад од пакување Член 51-а Постапка за едукација	Постапка за едукација за одредени неправилности.	- Едукација на лицата кои ги прават неправилностите	<p>✓ Општините</p> <p>✓ Општините во Град Скопје</p> <p>✓ Град Скопје</p>		
Закон за управување со пакување и отпад од пакување Член 51-б Извештаи	Овластените локални инспектори за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје имаат обврска да водат евиденција за инспекциите кои ги реализирале кај правни и физички лица, и за таа цел изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на општината и на градот Скопје.	- Тримесечни извештаи и објавување на извештајот од инспекциите на интернет страницата	<p>✓ Општините</p> <p>✓ Општините во Град Скопје</p> <p>✓ Град Скопје</p>		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема Член 25 став (1)	Единиците на локална самоуправа се должни да организираат одделно собирање на отпадната опрема, да овластат собирач на отпадна опрема од домаќинствата, како и да определат и да организираат места, односно локации за одделно собирање на отпадна опрема од домаќинствата, во собирни центри на целото подрачје на единицата на локална самоуправа, каде што крајните корисници ќе можат отпадната опрема од домаќинствата бесплатно да ја предаваат.	<ul style="list-style-type: none"> - организирање посебно собирање на електронската отпадна опрема која е комунален отпад - определување локации и места за одделно копирање 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје 		Кога се определуваат местата и локациите за собирни центри, треба да се земе предвид бројот на население и треба да се обезбеди најмалку еден собирен центар во единица на локалната самоуправа т.е. еден собирен центар на 30.000 жители.
Регулаторни					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема нема предвидено регулаторни обврски за единиците на локална самоуправа.					
Планирање					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема нема предвидено обврски за планирање за единиците на локална самоуправа.					
Издавање дозволи					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема нема предвидено обврски за издавање дозволи за единиците на локална самоуправа.					
Мониторинг					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема нема предвидено обврски за мониторинг за единиците на локална самоуправа.					
Известување и информирање на јавноста					
Закон за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема	Во соработка со овластениот постапувач (шема за собирање), единиците на локална самоуправа имаат обврска да ја информираат јавноста за местата и центрите за собирање на електричен и електронски отпад	- Информирање на јавноста	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје 	Животна средина Односи со јавност	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Член 36 Обврски за информирање					
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема Член 47 Надзор и надлежни органи	Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите од Законот за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја вршат овластени инспектори за животна средина во општините, овластени инспектори за животна средина во општините во градот Скопје и овластени инспектори за животна средина во градот Скопје. Собраните средства се сметаат за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа. Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача Инспекцискиот надзор врз примената на овој Закон во однос на незаконското постапување со електричен и електронски отпад кој не е комунален отпад и неговото оставање или одлагање како да е комунален отпад, го вршат комунални инспектори во општините, општините во градот Скопје и Градот Скопје.
Закон за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема Член 50	Овластените локални инспектори за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје имаат обврска да водат евиденција за инспекциите кои ги реализирале кај правни и физички лица, и за таа цел изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на општината и на градот Скопје.	- Тримесечни извештаи и објавување на извештајот од инспекциите на интернет страницата	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Извештаи					
Закон за управување со електрична и електронска опрема, и отпадна електрична и електронска опрема Член 59 Постапка за едукација	Постапка за едукација за одредени неправилности.	- Едукација на лицата кои ги прават неправилности те	✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори Член 29	Единиците на локална самоуправа ќе определат локации за поставување садови за одвоено собирање на отпадни батерии и акумулатори (отпад од батерии и акумулатори) на своето подрачје и ќе организира системи за собирање и времено складирање на отпад од батерии и акумулатори и нивно предавање на третман, преработка и/ или рециклирање. Единиците на локална самоуправа ќе ги земат предвид националните цели за управување со отпад од батерии и акумулатори при изготвувањето на нивните програми и акти за управување со отпад.	- организирање на одвоено собирање на отпад од батерии и акумулатори што е комунален отпад - Водење сметка за националните цели	✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		Единиците на локална самоуправа ќе ги спроведуваат овие обврски во соработка со колективните и индивидуални собирачи (шеми за собирање).
Регулаторни					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори нема предвидено регулаторни обврски за единиците на локална самоуправа.					
Планирање					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори нема предвидено обврски за планирање за единиците на локална самоуправа.					
Издавање дозволи					

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори нема предвидено обврски за издавање дозволи за единиците на локална самоуправа.					
Мониторинг					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори нема предвидено обврски за мониторинг за единиците на локална самоуправа.					
Известување и информирање на јавноста					
Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори Член 27 став (3) Обврски за постапување	Во соработка со овластениот постапувач (шема за собирање и индивидуални собирачи), единиците на локална самоуправа имаат обврска да ја информираат јавноста за местата и центрите за собирање на отпад од батерии и акумулатори.	- Информирање на јавноста	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина Односи со јавност	
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори Член 43 Надзор и надлежни органи	Инспекциски надзор врз спроведувањето на одредбите од Законот за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја вршат овластени инспектори за животна средина во општините, овластени инспектори за животна средина во општините во градот Скопје и овластени инспектори за животна средина во градот Скопје. Собраните средства се сметаат за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа. Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача Инспекцискиот надзор врз примената на овој Закон во однос на незаконското постапување со отпад од батерии и акумулатори кој не е комунален отпад и

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
					неговото оставање или одлагање како да е комунален отпад, го вршат комунални инспектори во општините, општините во градот Скопје и Градот Скопје.
Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори Член 44 Извештаи	Овластените локални инспектори за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје имаат обврска да водат евиденција за инспекциите кои ги реализирале кај правни и физички лица, и за таа цел изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на општината и на градот Скопје.	- Тримесечни извештаи и објавување на извештајот од инспекциите на интернет страницата	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за управување со батерии и акумулатори и отпадни батерии и акумулатори Член 52 Постапка за едукација	Постапка за едукација за одредени неправилности.	- Едукација на лицата кои ги прават неправилностите	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

БУЧАВА

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
1.1 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 19 Мерки за заштита од бучава	Општините и градот Скопје имаат обврска да преземаат мерки за заштита од бучава во животната средина, како што се следење на бучавата во животната средина, воведување времени ограничувања на емисиите на бучава во животната средина, ограничување или забрана за емисии на бучава во животната средина од познати извори, вршење акустични мерења и постојан надзор врз загадувањето на животната средина со бучава, спроведување на мерки за акустична заштита, планирање локации за извори на бучава во животната средина и/ или изградба и определување на содржини/ објекти кои треба да бидат заштитени од бучава, прилагодување на емисиите на бучава во животната средина од независни извори на бучава на определените максимални вредности и временски периоди, имплементирање мерки и услови за заштита од бучава во животната средина во просторните и урбанистички планови, информирање на јавноста и имплементација на други мерки за заштита од бучава во животната средина.	Спроведување на мерки за заштита од бучава	- Општините - Град Скопје - Општините во Град Скопје		
1.2 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 44 Буџети на единиците на локална самоуправа	Финансирање на управувањето со бучава во животната средина за кои се надлежни единиците на локална самоуправа од буџетите на единиците на локална самоуправа и од други извори определени со закон, особено за целите на имплементација на Годишната програма за работа на локалната мрежа за мониторинг на бучава во животната средина, изготвување на стратешки карти на бучавата и акциски планови за бучава, информирање и едуцирање на населението и имплементација на други мерки кои се спроведуваат согласно националните планови.	Финансирање на управувањето со бучавата во животната средина	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Планирање Финансирање	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Регулаторни					
1.4 Членот 19, став 2 ги содржи регулаторните надлежности					
Планирање					
1.6 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 15 Стратешки карти на бучавата	Изработување, донесување, употреба и чување на стратешки карти на бучава за агломерации и населени места	- Изготвување карти на бучавата	✓ ✓	Општините Град Скопје	Единиците на локална самоуправа имаат обврска стратешките карти на бучава да ги достават на одобрување до МЖСПП. Стратешките карти за бучава за главни патишта, главни железници и главни аеродроми во Република Македонија ги одобрува Владата на Република Македонија по претходен предлог од МЖСПП.
1.7 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 17 Акциски планови за бучава	Општините и Град Скопје имаат обврска за изготвување, донесување, користење и чување на акциски планови за бучава за агломерации и населени места (изготвени врз основа на стратешките карти на бучавата).	- Изготвување акциски планови за бучава	✓ ✓	Општините Град Скопје	Единиците на локална самоуправа ќе ги достават акциските планови за бучава до МЖСПП на одобрување во рок од 30 календарски денови од датумот на нивно усвојување.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Издавање дозволи					
1.8 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 22 Содржина за заштита од бучава при просторното планирање Член 23 Стандарди за заштита од бучава при градби	Податоците добиени од постапката на изготвување на стратешки карти на бучавата ќе се користат кога ќе се изготвуваат просторни и урбанистички планови. Освен тоа, просторните и урбанистички планови и актите за нивна имплементација ќе содржат мерки за справување со бучавата во животната средина. Во процесот на издавање градежни дозволи, единиците на локална самоуправа, заедно со МЖСПП, ќе утврдат дали доставените плански документи за кои е потребна градежна дозвола се во согласност со стандардите, условите и мерките за заштита од бучава.	- Земање предвид на бучавата во животната средина при просторното и урбанистичко планирање - почитување на стандардите за заштита од бучава при издавањето на градежна дозвола	✓ Општините ✓ Град Скопје ✓ Општините во Град Скопје	Планирање Градежништво Животна средина	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Мониторинг					
1.9 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 27, 28, 31 Локални мрежи за мониторинг на бучавата	За мониторинг на бучавата, единицата на локална самоуправа може да воспостави локални мрежи за мониторинг, врз основа на мислење дадени од МЖСПП. Ако единицата за локална самоуправа воспостави ваков мониторинг, таа ќе донесе Годишна програма за работа на локалната мрежа за мониторинг на бучавата во животната средина и истата ќе ја достави до МЖСПП на одобрување.	- воспоставување е локални мрежи за мониторинг - донесување годишна програма за мониторинг - доставување на програмата до МЖСПП	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		Воспоставувањето локални мрежи за мониторинг не е обврска за единиците на локална самоуправа, туку е по желба. Единицата на локална самоуправа може да делегира одредена стручна работа за мониторинг на бучавата во животната средина од поединечни извори кои се наоѓаат на нејзината територија, на овластени научни и стручни организации и лица, како и на други правни и физички лица.
1.10 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 32 Доставување на податоци од мониторингот	Бесплатно доставување на податоци од мониторингот до МЖСПП, врз основа на кои МЖСПП подготвува и доставува извештаи од мониторингот до Министерството за транспорт и врски, Министерството за здравство, Центарот за известување и предупредување, единиците на локална самоуправа и други државни тела и институции.	- Доставување на податоците од мониторингот до МЖСПП	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина Управување со податоци	
1.11 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 32 Катастар на бучавата во животната средина	Единиците на локална самоуправа можат да воспостават катастар на бучавата во животната средина на нивното подрачје. Во случај да воспостават ваков катастар, ќе доставуваат податоци до МЖСПП најмалку еднаш месечно.	- Воспоставување е катастар на бучава во животната средина - Месечно доставување податоци до МЖСПП	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина Управување со податоци	Воспоставувањето катастар на бучава во животната средина не е обврска за единиците на локална самоуправа, туку е по желба.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Известување и информирање на јавноста					
1.12 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 18 Учество на јавноста при изготвување на акциски планови за бучава	Имплементирање на правилата за учество на јавноста во изготвувањето на акциски планови за бучава.	Обезбедување учество на јавноста	✓ Општините ✓ Град Скопје		
1.13 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 36 Информирање на јавноста за состојбата со бучавата во животната средина	Општините и Град Скопје имаат обврска да ги објават стратешките карти на бучава и акциските планови за бучава, да известуваат за другите мерки за заштита од бучавата во животната средина и мерки и активности за унапредување на состојбата на подрачјето на единицата на локална самоуправа кои биле имплементирани во претходната година, како и за мерките и активности планирани да бидат имплементирани следната година.	Објавување на стратешките карти на бучава и акциските планови за бучава, и на другите мерки за заштита од бучавата во животната средина	✓ Општините ✓ Град Скопје	Животна средина Управување со податоци	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
1.14 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 45 Надзор и надлежни органи	Инспекциски надзор врз спроведувањето на одредбите од Законот за заштита од бучава во животната средина за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја вршат овластени инспектори за животна средина во општините, овластени инспектори за животна средина во општините во градот Скопје и овластени инспектори за животна средина во градот Скопје. Собраните средства се сметаат за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа. Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача
1.15 Закон за заштита од бучава во животната средина Член 51-а Постапка за едукација	Постапка за едукација за одредени неправилности.	- Едукација на лицата кои ги прават неправилностите	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
1.16 Закон за заштита од бучава во животната средина Акумулатори Член 51-6 Извештаи	Овластените локални инспектори за животна средина на општините, на општините во градот Скопје и на градот Скопје имаат обврска да водат евиденција за инспекциите кои ги реализирале кај правни и физички лица, и за таа цел изготвуваат тримесечен извештај кој ќе биде објавен на интернет страницата на општината и на градот Скопје.	- Тримесечни извештаи и објавување на извештајот од инспекциите на интернет страницата	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ЗАКОН ЗА ЗАШТИТА НА ПРИРОДАТА

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за заштита на природата Член 94 Поднесување на предлог за прогласување на заштитено подрачје	Доставување предлози за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП.	- Доставување предлог за прогласување	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		Предлозите за прогласување ќе содржат, меѓу другото, информации за основата за доставување на предлогот, картографски преглед како и стручна студија за валоризација или ревалоризација на подрачјето (техничка студија со која се оправдува предлогот).
Закон за заштита на природата Член 135-а Субјект кој управува со заштитено подрачје	Единиците на локална самоуправа учествуваат со свои претставници во Советот на засегнати страни задолжен за управување со заштитеното подрачје. Овој Совет дава мислења и предлози нацрт планот за управување со заштитеното подрачје, предлози за ревидирање на овој план и за спроведување на посебни програми на тој план.	- Учество во Советот на засегнати страни на субјектите задолжени за управување со заштитените подрачја	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		
Закон за заштита на природата Член 138 Управен одбор на јавна установа – Национален парк	Единицата на локална самоуправа назначува претставник во Управниот одбор на јавната установа – Национален парк.	- Учество во Управниот одбор на јавната установа – Национален парк	- Општините - Општините во Град Скопје		Еден од изворите на финансирање на јавната установа – Национален парк е буџетот на единицата на локална самоуправа (Член 141-а).
Закон за заштита на природата Член 145 Национален совет за заштита на природата	ЗЕЛС назначува еден член во Националниот совет за заштита на природата.	- Учество во Националниот совет за заштита на природата	- ЗЕЛС		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Закон за заштита на природата Член 162 Средства од Буџетот на Република Македонија	Единиците на локална самоуправа, со нивните буџети, ќе обезбедат финансирање за заштита на природата, особено за имплементација на Националната стратегија за заштита на природата, за изготвување и имплементација на планови и програми за заштита на природата, на планови за управување со заштитени подрачја, изготвување и ажурирање на црвената листа на диви видови и црвената книга, и на други планови и програми кои се донесени согласно Законот за заштита на природата.	- Обезбедување средства за заштита на природата	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		
Регулаторно					
1.17 Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за заштита на природата нема предвидено регулаторни обврски за единиците на локална самоуправа.					
Планирање					
Закон за заштита на природата Член 15 Оцена на влијанието врз природата од определени стратегии, планови и програми	Единиците на локална самоуправа се одговорни за изготвување и имплементирање на стратегиска оцена на влијанието врз животната средина при изготвувањето на стратегии, планови и програми кои би можеле да имаат значително влијание врз природата.	- Подготвување и правење проценка на влијанието	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина Планирање	Стратегиска оцена на влијанието врз животната средина исто така се прави и за планови за управување со заштитени подрачја (член 17). Плановите за управување ги изготвува субјектот задолжен за управување со заштитените подрачја. Јавните и приватни проекти се предмет на процедура за оценка на влијанието врз животната средина или на процедура за издавање елаборат (Член 18).
Издавање дозволи					
Закон за заштита на природата Член 23 Собирање на засегнати и заштитени диви	Единиците на локална самоуправа имаат индиректна надлежност во постапката на издавање дозволи за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови. Нивното собирање е забрането согласно	- Издавање дозвола	✓ Општините ✓ Општините ✓ Град Скопје	Биологија	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
видови растенија, габи и животни и нивни делови	Законот за заштита на природата освен ако не е предвидено во плановите за управување и во годишните програми за управување.				
Закон за заштита на природата Член 23 Вршење научно истражување во природата	Единиците на локална самоуправа имаат индиректна надлежност во постапката на издавање дозволи за научно истражување во заштитеното подрачје.	- Издавање дозвола	✓ Општините ✓ Општините ✓ Град Скопје		
Мониторинг					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за заштита на природата нема предвидено обврски за мониторинг за единиците на локална самоуправа.					
Известување и информирање на јавноста					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за заштита на природата нема предвидено регулаторни обврски за известување и информирање на јавноста за единиците на локална самоуправа.					
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Во споредба со другите закони од областа на животна средина, Законот за заштита на природата нема предвидено обврски за единиците на локална самоуправа за инспекција/ надзор.					

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ВОДИ

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Општи принципи					
Закон за водите Член 101 Зони за капење	Општините и Град Скопје се задолжени за демаркација на зоните за капење (заштитни зони за водни тела определени како води за рекреација, вклучувајќи ги и водите за капење) и за преземање мерки за заштита на водите за капење од загадување.	- демаркација на зоните за капење и преземање мерки за заштита на тие зони	- Општините - Град Скопје		
Закон за водите Член 104 Заштита на водите за капење	Уредување на начинот на користење на водите за капење во општините во кои има води за капење, согласно стандардите и постапките утврдени со Законот за води. Го определуваат периодот на траење на сезоната за капење и бројот на капачи во текот на денот според кој може да се смета дека сезоната за капење започнала или завршила. Во случај на намалување на квалитетот на водата за капење, единиците на локална самоуправа задолжително ја информираат јавноста за промените на квалитетот на водата како и за мерките кои треба да се преземат.	- Регулирање на користењето на водите за капење - Информирање на јавноста во случај на влошување на квалитетот на водите за капење - преземање мерки во случај водите за капење да бидат со несоодветен квалитет	- Општините - Град Скопје		
Закон за водите Член 113 Општи обврски	Обезбедување на собирање, одведување и пречистување на отпадни води кои произлегуваат или се создаваат на подрачјето на единицата на локална самоуправа, вклучувајќи го и отстранувањето на тињата. Обезбедување дека водите кои се испуштаат биле соодветно третирали, дека постројките се градат, користат и одржуваат на соодветен начин и дека се врши повторно користење на водата тињата во согласност со законските одредби	Обезбедување соодветно собирање, одведување и пречистување на отпадните води	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје	Градежништво Животна средина	
Закон за водите Член 113 Пред-третман на индустриски отпадни води	Во соработка со МЖСПП, Министерството за транспорт, единиците на локална самоуправа имаат обврска да обезбедат дека индустриските води кои се испуштаат и влегуваат во системот за собирање и	Водење сметка за пред-третман на индустриските отпадни води	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје	Градежништво Животна средина	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
	третирање на урбаните отпадни води ќе бидат предмет на неопходен пред-третман.				
Закон за водите Член 142 Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	Единиците на локална самоуправа се задолжени за ископување на песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела во урбани подрачја и подрачја кои не се опфатени од ЈКП „Водостопанство“	Заштита и унапредување на водниот режим со ископување песок, камен и чакал од речните корита и брегови на површински водни тела	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје	Градежништво Животна средина	
Закон за водите Член 185 Надлежности	Ќе обезбедат снабдување и заштита на водата за пиење, што може да се направи со основање на јавно претпријатија т.е. комунално претпријатие задолжено за водоснабдување и снабдување со вода за пиење.	Снабдување со вода за пиење и овозможување заштита на водата за пиење	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		За извршување на оваа активност, две или повеќе општини и градот Скопје можат да формираат заедничко јавно претпријатие.
Закон за водите Член 187 Отстапување од вредностите и стандардите за квалитет и мерки за санација	Во случај на отстапувањето од вредностите за квалитет и стандарди на водата за пиење, единицата на локална самоуправа, во соработка со правното лице кое врши водоснабдување, веднаш и без одлагање ќе ги преземат потребните мерки за санација, и ќе определат рестрикции и забрани на користењето на водата, по потреба, со цел повторно да се обезбеди безбедност на водата, и ќе го информираат органот надлежен за безбедност на храна. Во случај кога мерките за санација влијаат врз населението, единиците на локална самоуправа се должни веднаш да го информираат засегнатото население за преземените мерки и за мерките кои ќе се преземат за заштита на нивното здравје. Во	- Обезбедување квалитет на водата за пиење - Информирање на јавноста	- Општините - Општините во Град Скопје - Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
	случај мерките да траат повеќе од 14 дена, единицата на локална самоуправа веднаш ќе го информира Министерството за здравство за ограничувањата, за причините за ограничувањата, за преземените мерки и за нивното очекувано времетраење.				
Регулаторни					
Закон за водите Член 132 Пристап до површински води	Регулирање на пристапот до крајбрежните појаси на реки, езера и акумулации за спорт и рекреација	Регулирање на пристапот до површински води	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Планирање					
Закон за водите Член 96 Заштитни зони	Единицата на локална самоуправа може да определи потреба од определување на заштитна зона до МЖСПП	- Укажување на потребата до МЖСПП	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Животна средина	Оваа одредба не е задолжителна за единицата на локална самоуправа, туку е по желба.
Закон за водите Член 98 Заштитни зони за водните тела наменети за консумирање од страна на човекот	Единците на локална самоуправа имаат обврска во своите катастари и урбанистички планови да имаат и карти на заштитени зони на вода за пиење (Член 98)	- Вклучување на заштитните зони на вода за пиење во катастарите и урбанистичките планови на единиците на локална самоуправа.	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Планирање	
Закон за водите Член 114 Одведување, собирање и прочистување на урбани отпадни води	Донесување Програма за одведувањето, собирање и прочистување на урбаните отпадни води	- Изготвување / донесување на програма	✓ Општините ✓ Град Скопје ✓ Општините во Град Скопје		Врз основа на овие програми, Министерството за транспорт и врски и МЖСПП ќе изготват Програма за одведување, собирање и прочистување на урбани отпадни води и истата ќе ја достави до Владата на усвојување;
Закон за водите Член 123 Надлежност за заштита од штетно дејство на	Единиците на локална самоуправа се задолжени за заштита од поплави и други штетни дејствија на водите во урбаните подрачја	- Заштита од поплави и други штетни дејствија на водите во	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
водите		урбаните подрачја			
Закон за водите Член 124 Програма за заштита од штетно дејство на водите	Изготвување и усвојување на Програма за заштита од штетните дејства на водите	- Изготвување на програма	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за водите Член 126 Оперативни планови за заштита од поплави	Изготвување и усвојување на оперативни планови за заштита од поплави	Изготвување на планови	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за водите Член 129 Обврска за одржување на водостопански објекти	Општините, градот Скопје и општините во градот Скопје кои управуваат со брани и акумулации и со заштитни насипи, се должни овие објекти да ги користат и одржуваат на начин што обезбедува прифаќање на поплавните бранови, како и обезбедување на нивна заштита од елементарни непогоди.	Одржување на водостопанските објекти	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за водите Член 131 Уредување на површинските води	Определување на крајбрежниот појас во населените места со претходна согласност од МЖСПП.	Определување на крајбрежниот појас	✓ Општините ✓ Град Скопје		
Закон за водите Член 223 Учество во Советот за управување со речен слив	Учество во работата на Советот за управување со речен слив	Учество во совет за управување со речен слив	✓ Општините ✓ Град Скопје		Секој градоначалник назначува еден претставник во Советот за управување со речен слив
Закон за водите Член 133 Обезбедување на протокот во водотеците	Проценка еднаш годишно (до крајот на септември), за тоа дали водотеците на подрачјето под нивна надлежност се во состојба да предизвикаат поплави на земјиштето и дали обезбедуваат непречен проток на водата, и дали прописите за контрола на поплави целосно се почитуваат.	- Еднаш годишно проценка на протокот во водотеците	✓ Општините ✓ Град Скопје		Ваква обврска исто така има и МЖСПП
Закон за водите Член 135	Единиците на локална самоуправа се задолжени за спречување на ерозијата. Тие се должни да ги определат границите на	- Обезбедување превенција од	✓ Општините ✓ Град Скопје		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
Граници на ерозивно подрачје	ерозивното подрачје и подрачјето загрозено од ерозија и да ги утврдуваат мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и уредувањето на пороите, врз основа на техничка документација.	ерозија преку определување на границите на ерозивните подрачја			
Закон за водите Член 141 Уредување на порои	Единиците на локална самоуправа, заедно со ЈП „Водостопанство“ се задолжени за примена на мерки со кои ќе се решава проблемот со поројните води на нивното подрачје	Регулирање на поројните води	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Издавање дозволи					
Закон за водите Член 36 Права и обврски на единиците на локална самоуправа	Доставување мислења на писмено во врска со барања за издавање дозвола за користење на вода/ дозвола за испуштање води до МЖСПП, во рок од 15 календарски дена од датумот на доставување.	- Доставување мислење до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје		МЖСПП има обврска, веднаш и без одлагање, да достави еден примерок од барањето за издавање дозвола за користење на вода/ дозвола за испуштање води до единицата на локална самоуправа на чија територија би се изградил објектот и/ или инсталацијата. Ако единицата на локална самоуправа не достави мислење, ќе се смета дека се согласила (МЖСПП нема обврска да го земе предвид доставеното мислење но треба да ги образложи причините зошто тоа мислење не го зема предвид).
Закон за водите Член 79 Дозвола за испуштање	Единиците на локална самоуправа имаат обврска да прибават дозвола за испуштање од МЖСПП за испуштање на отпадни води или за испуштање или фрлање материи и супстанции во реципиентите.	- Добивање дозвола	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Мониторинг					
Закон за водите Член 145 Државна хидролошка мрежа за	Единиците на локална самоуправа можат да воспостават локална мрежа за мониторинг на водните тела на нивното подрачје кои не е опфатено со мерни места на државната мрежа за мониторинг.	- Мониторинг на водни тела - Изготвување програма за мониторинг на	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		Ова е надлежност која единиците на локална самоуправа ја реализираат по нивна желба.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
мониторинг на водните тела	Единиците на локална самоуправа имаат обврска да изготват Програма за мониторинг на водните тела. Градоначалникот на општина на градот Скопје вршат и се задолжени за мониторинг на водните тела опфатени со локалната мрежа.	водите - Функционирање, одржување и развој на локална мрежа за мониторинг на ситуацијата			
Закон за водите Член 146, 149, 156	Единиците на локална самоуправа се задолжени за мониторинг на водите во зоните за капење. Податоците од локалната мрежа за мониторинг и податоците од мониторингот на водите за капење ќе се доставуваат до МЖСПП.	- Мониторинг на водата во зоните за капење - Доставување на податоци до МЖСПП	✓ Општините ✓ Град Скопје ✓ Општините во Град Скопје	Животна средина Управување со податоци	Во случај зоната за капење да се простира на подрачје на две или повеќе единици на локална самоуправа, мониторингот ќе се врши во взаемна соработка и координација, пропорционално на големината на зоната за капење кој го опфаќа подрачјето на секоја единици на локална самоуправа.
Известување и информирање на јавноста					
Закон за водите Член 130 Обврска за известување	Единиците на локална самоуправа се должни да вршат мониторинг на состојбата на нивото и количеството на акумулираните води во акумулациите, како и на количеството на водите што влегуваат и што се испуштаат од нив, и за тоа да го известуваат МЖСПП . Во случај на опасност од уривање на брани, пробивање на заштитни насипи, како и испуштање или прелевање на поголеми количества на вода од акумулациите што можат да предизвикаат поплави, единиците на локална самоуправа се должни да обезбедат известување и тревожење на населението на загрозеното подрачје.	- Известување до МЖСПП - Известување и алармирање на населението	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		
Закон за водите Член 143 Обврска за известување	Изготвување, донесување и објавување извештаи за активностите реализирани во претходната година и предвидените активности за наредната година во врска со заштитата од штетното дејство на водите, како и мерките што тие ги сметаат за потребни заради спречување и ублажување на последиците од штетното дејство на водите на земјиштето во нивното подрачје (член	- Известување до МЖСПП	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		Извештаите се доставуваат до МЖСПП на одобрување до 31 март.

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

Закон	Опис на законската одредба	Активност (план, итн.)	Надлежен орган	Експертиза	Забелешки и пречки во имплементацијата
	143).				
ИНСПЕКЦИЈА/ НАДЗОР					
Закон за водите Член 229 Надлежност за вршење инспекциски надзор	Инспекциски надзор врз спроведувањето на одредбите од Законот за водите за кои се надлежни единиците на локална самоуправа.	- Инспекција	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје	Инспекциски надзор	Оваа надлежност ја вршат овластени инспектори за животна средина на општините и овластени инспектори за животна средина на Градот Скопје. Собраните средства се сметаат за приход во буџетот на единиците на локална самоуправа. Не сите општини имаат доволен број инспектори за реализирање на оваа задача
Закон за водите Член 242-а Постапка за едукација	Постапка за едукација за одредени неправилности.	- Едукација на лицата кои ги прават неправилностите	✓ Општините ✓ Општините во Град Скопје ✓ Град Скопје		

Закон за генетски модифицирани организми (ГМО)					
Општо					
Општините и градот Скопје имаат многу ограничени надлежности во областа на ГМО. Со оглед на тоа што заштитените подрачја се определени како подрачја во кои се забранува ослободување на ГМО, единиците на локална самоуправа имаат само индиректна надлежност која се однесува на доставување предлог до МЖСПП за прогласување на заштитени подрачја. Во прв ред, единицата на локална самоуправа може да достави предлог за прогласување на строг природен резерват (Ia), подрачје со дивина (Ib), национален парк (II), споменик на природата (III), парк на природата (IV подрачје за управување со видови/ живеалишта), заштитен предел (V), повеќенаменско подрачје (VI заштитено подрачје со одржливо користење на природните ресурси) и природен раритет до МЖСПП. Ако ваквиот предлог биде прифатен и потоа биде прогласено заштитно подрачје согласно процедурата определена во Законот за заштита на природата, тогаш тоа прогласено заштитно подрачје ќе биде определено како подрачје во кое се забранува ослободување на ГМО.					

АНЕКС 2 – СПИСОК НА ОПШТИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

СПИСОК НА ОПШТИНИ ВО МАКЕДОНИЈА											
#	Општина	Жители	Површина (km2)	Статистички регион	Речен слив	Национален парк	Притисоци врз животната средина	Заштитни подрачја	Пречистителна станица	Големина (М, С, Г)	Година на последен надзор и сектор
1	Новаци	3,549	755	Пелагониски						М	
2	Могила	1,526	255	Пелагониски						М	
3	Кривогаштани	1,871	88	Пелагониски					Во функција (мало село)	М	
4	Битола	95,385	790	Пелагониски	Вардар				Планирана (проектирана за 100,911 е.ж.)	Г	
5	Демир Хисар	9,497	480	Пелагониски						С	
6	Ресен	16,825	549	Пелагониски				Ѕвода за пиене	Во функција (населено место Езерани 12,000 е.ж.)	С	
7	Крушево	9,684	190	Пелагониски				Ѕвода за пиене		С	2015
8	Долнени	13,568	418	Пелагониски					Во функција (3,200 е.ж.)	С	
9	Прилеп	76,768	1,198	Пелагониски	Вардар			Ѕвода за пиене	Подготвена (95.000 е.ж.)	Г	
10	Охрид	55,749	392	Југозападен	Црн Дрим				Оперативна за Струга и Охрид, населено место Враниште, за 120,000 е.ж.	Г	
11	Дебарца (Белчишта е центарот)	5,507	423	Југозападен	Црн Дрим					С	2015
12	Вевчани	2,433	35	Југозападен	Црн Дрим					М	
13	Струга	63,376	469	Југозападен	Црн Дрим					Г	
14	Центар Жупа	6,519	107	Југозападен	Црн Дрим					С	

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

15	Дебар[15]	19,542	85	Југозападен	Црн Дрим				Физибилити студија планирана во 2016 во рамки на IPA фондови		2015
16	Кичево	56,734	838	Југозападен	Вардар				Планирана		
17	Пласница	4,545	54	Југозападен							
18	Гевгелија	22,988	484	Југозападен	Вардар			Ѕвода за пиење	Во изградба (2.500 е.ж.)		
19	Богданци	8,707	114	Југозападен							
20	Дојран	3,426	129	Југозападен					Во функција (населба Нов Дојран, 12,000 е.ж.)		
21	Валандово	11.890	331	Југозападен							
22	Струмица	54,676	311	Југозападен				Ѕвода за пиење	Планирана (околу 95,000 е.ж.)		
23	Ново Село	11,567	257	Југозападен				Ѕвода за пиење			
24	Босилово	14.260	143	Југозападен							
25	Василево	12,122	231	Југозападен							

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

26	Радовиш	28,244	502	Југозападен			Рудникот Бучим е единствен производител на бакарна руда во државата, со капацитет за производство од околу 4 милиони тони бакар, 50.000 t концентрати, 8.000 t бакарни катоди и 3.000 t бакарни легури секоја година. Зголемување на контаминацијата на водата и почвата со тешки метали, особено емисии во воздухот и (евентуално) загаженост околу стабилноста на јаловината.	Ѕвода за пиење			
27	Конче	3,536	233	Југозападен							
28	Македонски Брод	7,141	875	Југозападен	Вардар				Во функција (5,000 е.ж.)		2015
29	Неготино	19,212	414	Вардар	Вардар						
30	Росоман	4,141	133	Вардар							
31	Градско	3,760	291	Вардар							
32	Лозово	2,858	166	Вардар							
33	Кавадарци	38,741	998	Вардар	Вардар		Комбинатот за фероникел „Фени“ од Кавадарци започна да работи во 1982 година и има инсталиран капацитет од околу 12.000 t/ годишно користејќи никел и сировини од рудникот Ржаново.		Физибилити студија планирана во 2016 во рамки на IPA фондови		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

34	Демир Капија	4,545	312	Вардар							2015
35	Свети Николе	18,497	483	Вардар	Вардар			Ѕвода за пиене	Во изградба (ќе биде готова во текот на 2014) (17,500 е.ж.)		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

36	Велес	55,108	518	Вардар	Вардар	Металуршко-хемискиот комбинат „Злетово“ од Велес управуваше со најголемата топилница и рафинерија за производство на олово, цинк и други метали во државата. Главни проблеми за животната средина: емисии од топилницата кои придонесуваат кон регионалното атмосферско загадување но нема прецизни податоци за сериозноста на овој проблем. Реката Вардар тече во насока југоисток околу 0.75 km источно од топилницата и депонијата за згура. Евидентирани се големи влијанија врз локалната почва и здравјето на луѓето. Рудникот Злетово ја снабдува топилницата со олово и цинк. Главни проблеми за животната средина: високо контаминирана вода од рудникот се испушта во земјоделско земјиште, со огромно загадување на културите со кадмиум, олово и цинк, кои се наводнуваат со вода од реката под рудникот Злетово и други објекти во близина.	Ѕвода за пиење			
----	-------	--------	-----	--------	--------	--	----------------	--	--	--

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

37	Чашка	7,673	727	Вардар							
38	Штип	47,796	583	Источен	Вардар				Планирана		
39	Зрновци	3,264	52	Источен							
40	Карбинци	4,012	231	Источен							
41	Чешиново-Облешево	7.490	133	Источен							
42	Виница	19,938	432	Источен	Вардар						
43	Делчево	17,505	423	Источен	Вардар						2015
44	Македонска Каменица	8.110	189	Источен			Рудник за олово и цинк „Саса“. Главни проблеми поврзани со животната средина: емисија на атмосферска прашина, испуштања од рудникот на јаловина и други состојки во површинските води, и депонија со јаловина.				
45	Кочани	38,092	357	Источен	Вардар				Планирана		
46	Пробиштип	16,193	326	Источен							
47	Берово	13,941	597	Источен	Вардар			§ Вода за пиење	Во функција (14,000 е.ж.)		
48	Пехчево	5,517	208	Источен							

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

49	Кратово	10,441	375	Североисточен				§ Вода за пиење			
50	Крива Паланка	20,82	482	Североисточен	Вардар		Рудник за олово и цинк „Тораница“. Во своите најдобри денови овој рудник придонесуваше со 20% во вкупното производство на олово и цинк. Главни проблеми за животната средина: огромно контаминирање на реката со кадмиум, олово и цинк по нејзиниот долен тек од рудникот. Депонијата со јаловина нема заштитни еколошки мерки, пречистувањето на отпадните води кои се испуштаат од нејзината база и контрола на емисиите на прашина во услови на ветар.				
51	Ранковце	4.144	240	Североисточен					Изградена во 2008. Се уште не е во функција поради недоволен број на приклучени домаќинства (1,500 е.ж.)		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

52	Старо Нагоричане	4.840	515	Североисточен							
53	Куманово	105,484	432	Североисточен	Вардар		Рудник за хром и антимон во Лојане. Сериозен ризик за човековото здравје поради големата концентрација на отпад со арсен.		Во функција (90,000 е.ж.)		
54	Липково	27,058	270	Североисточен							
55	Брвеница	15,855	164	Полошки							
56	Тетово	86,58	262	Полошки	Вардар		Фабриката „Југохром“ од Јегуновце (Тетово) е формирана во 1952 година со цел примарно производство на ферохром, феросилициум и натриум дихромат (хромит од рудникот Радуша). Капацитетот за феро легури во фабриката беше околу 70.000 t/годишно.		Планирана (околу 80,000 е.ж.)		
57	Теарце	22,454	137	Полошки							
58	Јегуновце	10,79	174	Полошки							2015
59	Маврово и Ростуша	8,618	856	Полошки							
60	Гостивар	81,042	375	Полошки	Вардар			Ѕвода за пиење	Планирана (Физибилити студија планирана во 2016 во рамки на IPA фондови)		

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

61	Боговиње	28,997	141	Полошки							
62	Врапчиште	25,399	157	Полошки							
63	Желино	24,390	201	Полошки							
64	Чучер Сандево	8,493	215	Скопски					Во функција (или населените места Бразда, Глуво и Мирковци 9,000 е.ж.)		
65	Илинден	15,894	97	Скопски					Во функција (две пречистителни станици за населените места Илинден и Кадино 12,500 е.ж.)		
66	Зелениково	4,077	177	Скопски							
67	Студеничани	17,246	276	Скопски	Вардар						
68	Сопиште	5,656	223	Скопски							
69	Ѓорче Петров[10]	41,634	63	Скопски	Вардар						
70	Карпош[11]	59,666	21	Скопски				Ѕвода за пиење			
71	Шуто Оризари[14]	22,017	6	Скопски							
72	Бутел[5]	36,154	—[6]	Скопски	Вардар			Ѕвода за пиење			
73	Кисела Вода[12]	57,236	43	Скопски	Вардар						2015
74	Чаир[7]	64,773	53	Скопски	Вардар						
75	Аеродром[3]	72,009	—[4]	Скопски	Вардар						2015
76	Гази Баба[9]	72,617	92	Скопски	Вардар						

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

77	Сарај[13]	35,408	230	Скопски					Изградена во 2011. Не е во функција поради проблеми со одржување на опремата (10,000 е.ж.)		
78	Центар[8]	45,412	9	Скопски	Вардар		Скопје има ладна валалница со капацитет од 600.000 t/годишно, и линија за галванизација со капацитет од 100.000 t/годишно кои сега се во странска сопственост	Ѕвода за пиење	Планирана		2015
79	Петровец	8,255	222	Скопски							
80	Арачиново	11,597	31,3	Скопски							

Легенда:

Пелагониски
Југозападен
Полошки
Вардарски
Источен
Североисточен
Скопје

АНЕКС 3 – ПРАШАЛНИК ЗА ПРОЦЕНКА

ПРАШАЊА	Каква техничка опрема е на располагање?	Каква опрема за мониторинг е на располагање?	Дали опремата потекнува од буџетот на единица на локална самоуправа
Јегуновце			
Македонски Брод			
Охрид		Опрема за мерење бучава	Донација
Аеродром	/	/	/
Тетово	/	Опрема за мерење бучава	/
Дебрца	Компјутери, принтери, скенери, фотокопири, итн.	нема	Некои компјутери се купени преку проекти во кој била вклучена Општината а повеќето од опремата е купена со средства на општината.
Град Скопје	Компјутерска опрема	Букомер и станица за мониторинг на квалитетот на воздухот	да
Гостивар	нема	нема	нема податоци

АНЕКС 4 - МОНИТОРИНГ НА ПРОЦЕСОТ НА КОНСУЛТАЦИИ ЗА ИНСТИТУЦИОНАЛНА ПРОЦЕНКА

Мониторинг на процесот на консултации за институционална проценка						
СРЕДБИ СО МЖСПП/СЕКТОР ЗА КООРДИНАЦИЈА СО ЕДИНИЦИ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА						
23.ное.15	Предмет на дискусија	Учесници/ институција	Контакт информации	Главни резултати	Дали има МоМ?	ЗАБЕЛЕШКИ
	1. Состојба со извештајот за институционална проценка (конкретно за пристапот кој се користи во дефинирањето на големината на општината и „регионалниот пристап“) 2. Механизам за надзор: како функционира и како е во пракса 3. Меѓуопштинска соработка: процедури и актуелни случаи во секторот животна средина	Елена Стефанони, Тања Пауновска; Лилјана Динев		План за надзор за 2015 год., Секторот за координација со единиците на локална самоуправа изготвува прашалник кој ќе биде дистрибуиран до општините со цел прибирање информации и унапредување на механизмот за надзор	ДА	Образложување на информациите; Секторот за координација со единиците на локална самоуправа ќе ги обезбеди Планот за надзор за 2015 и прашалниците кога ќе бидат готови
ОПШТИНА ОХРИД						
26.ное.15	Предмет на дискусија	Учесници/ институција	Контакт информации	Главни резултати	Дали има МоМ?	ЗАБЕЛЕШКИ
	1. Најнови информации за состојбата со извештајот за институционална проценка 2. Прашалникот за финансиски информации 3. Општи прашања околу спроведувањето на надлежностите за животна средина (механизми за надзор, како функционираат и предлози за подобрување, како и меѓуопштинска соработка, процедури и тековни примери во Охрид)	Елена Стефанони, Карлос Сисњерос, Ветон Палоши, Хавза Р.Какел; Јасмина Монироска	elena.stefanoni@yahoo.com; veton6@yahoo.com; carloscisneros57@gmail.com; havzakakel@hotmail.com; jasmına_972@yahoo.com	Подобро да се дефинираат надлежностите, механизмите за надзор треба да се унапредат и да бидат поефикасни, како и да се даде поддршка за конкретни потреби на општините	ДА	НЕ

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ОПШТИНА ДЕБАРЦА						
Предмет на дискусија	Учесници/институција	Контакт информации	Главни резултати	Дали има МоМ?	ЗАБЕЛЕШКИ	ПОНАТАМОШНИ АКТИВНОСТИ
26.ное.15 1. Најнови информации за состојбата со извештајот за институционална проценка 2. Прашалникот за финансиски информации 3. Општи прашања околу спроведувањето на надлежностите за животна средина (механизми за надзор, како функционираат и предлози за подобрување, како и меѓуопштинска соработка, процедури и тековни примери)	Зоран Ногрчески; Живко Дукоски; Даниела Ристески; Игор Мартиноски; Елена Стефанони, Ветон Палоши; Карлос Сисњерос	nogrceski@yahoo.com; zivkodukoski@hotmail.com; daniela_risteski@hotmail.com; igormartinoski@yahoo.com; elena.stefanoni@yahoo.com; veton6@yahoo.com; carloscisneros57@gmail.com	Недоволни капацитети, само еден инспектор за животна средина. Решение би можело да биде меѓуопштинската соработка.	ДА	НЕ	Образложување на информациите
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА						
Предмет на дискусија	Учесници/институција	Контакт информации	Главни резултати	Дали има МоМ?	ЗАБЕЛЕШКИ	ПОНАТАМОШНИ АКТИВНОСТИ
30.ное.15 1. Состојба со извештајот за институционална проценка (конкретно за пристапот кој се користи во дефинирањето на големината на општината и „регионалниот пристап“) 2. Механизми за надзор, како функционираат и предлози за подобрување, како и меѓуопштинска соработка, процедури и тековни примери	Елена Стефанони, Елена Петкановска, Ветон Палоши	elena.petkanovska@yahoo.com; elena.stefanoni@yahoo.com; veton6@yahoo.com	Надлежностите на Министерството за локална самоуправа ќе бидат зајакнати и ќе се спроведе процедурата за воспоставување меѓуопштинска соработка: досега сите работи се регулирани но не се поставени	ДА	НЕ	Образложување на информациите

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ОПШТИНА ТЕТОВО						
Предмет на дискусија	Учесници/институција	Контакт информации	Главни резултати	Дали има МоМ?	ЗАБЕЛЕШКИ	ПОНАТАМОШНИ АКТИВНОСТИ
01.дек.14 1. Состојба со извештајот за институционална проценка (конкретно за пристапот кој се користи во дефинирањето на големината на општината и „регионалниот пристап“) 2. Механизми за надзор, како функционираат и предлози за подобрување, како и меѓуопштинска соработка, процедури и тековни примери	Дант Емини; Јулијана Пенева; Идриз Шакири; Ветон Палоши; Елена Стефанони	dant.emimi@gmail.com; elena.stefanoni@yahoo.com; veton6@yahoo.com; penevajuliana@gmail.com; idriz.sh@gmail.com;	Некои информации не беа достапни затоа што раководителот на Секторот за животна средина не беше во тој момент таму. Многу активности се случуваат во секторот животна средина	ДА	Раководителот на Секторот за животна средина да присуствува на состанокот	Образложување на информациите
ОПШТИНА ЈЕГУНОВЦЕ						
Предмет на дискусија	Учесници/институција	Контакт информации	Главни резултати	Дали има МоМ?	ЗАБЕЛЕШКИ	ПОНАТАМОШНИ АКТИВНОСТИ
01.дек.14 1. Состојба со извештајот за институционална проценка (конкретно за пристапот кој се користи во дефинирањето на големината на општината и „регионалниот пристап“) 2. Механизми за надзор, како функционираат и предлози за подобрување, како и меѓуопштинска соработка, процедури и тековни примери	Елена Стефанони, Ветон Палоши; Анита Костадиноска; Радица Матоска	anita.kostadinaska@outlook.com; matovskaradica@gmail.com; elena.stefanoni@yahoo.com; veton6@yahoo.com;	Неопходна е поддршка, Општината нема доволно кадар. Конкретно, неопходна е поддршка во инспекцијата. Позитивно минато искуство со меѓуопштинска соработка со Општината Тетово	ДА	НЕ	Образложување на информациите

Зајакнување на капацитетите за имплементација на законодавството за животна средина на локално ниво

ОПШТИНИ СКОПЈЕ, ГОРЧЕ ПЕТРОВ, АЕРОДРОМ, ГОСТИВАР И МАКЕДОНСКИ БРОД						
Предмет на дискусија	Учесници/ институција	Контакт информации	Главни резултати	МоМ/ Листа на учесници	ЗАБЕЛЕШКИ	ПОНАТАМОШНИ АКТИВНОСТИ
Институционални /Прашалникот за финансиски информации, ЛЕАП, ТНА	СИТЕ	СИТЕ	Институционални /Прашалникот за финансиски информации	ДА	Поради немање време и достапност на овие општини, проценката беше направена со земање предвид на информациите обезбедени од други колеги	Прибраните информации беа обработени и вклучени во Извештајот за проценка

ЛИТЕРАТУРА

- i. Технички извештај број 3, „Проценка на надлежностите на локалната самоуправа во имплементацијата на законодавството за животна средина – правна анализа и препораки“, 05.10.2015 - Lothar Guendling, Билјана Јадровска
- ii. *A Handbook on Finance at Local and Regional Level, A set of Council of Europe legal instruments, with an introduction by Kenneth Davey, Professor Emeritus, School of Public Policy, University of Birmingham* - <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1378257&Site=>
- iii. <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2113213&Site=COE>
- iv. <http://cor.europa.eu/en/about/Pages/key-facts.aspx>
- v. *Зажакнување на меѓуопштинската соработка во Црна Гора од Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП) во Црна Гора, во соработка со УНДП во Македонија. Министерство за внатрешни работи и јавна администрација на Црна Гора: Драган Пејановиќ, Ален Никезиќ. УНДП Црна Гора: Kristine Blokhuis, Сања Бојаниќ, Daniela Casula, Kazuo Fukuda, Владимир Ѓурковиќ. UNDP Македонија: Гордана Милошевиќ-Јуруковска, Илмиасан Даути, Борјан Иваноски, Laro Gonzalez*
- vi. *Рамковен документ за проценка на и управување со животната средина, за потребите на проектот за подобрување на општинските услуги 2 (MSIP2) – октомври 2015 година, С.Андонова*
- vii. *Прирачник за градоначалници и советници во Општините во Република Македонија – ЗЕЛС, финансиран од Одделението за реформи на јавната администрација на ОБСЕ*

Одрекување од одговорност:

Содржината на оваа публикација е единствена одговорност на Ramboll Danmark A/S и нејзините конзорциумски партнери и на никаков начин не ги одразува гледиштата на Европската Унија.

*Овој проект е финансиран
од Европската Унија*